LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 76 (520), Dec. 8, 1951
Publisher: Vilis Janums, (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany; Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
Printer: Weilheimer Druckerei G. m. b. H., (13b) Weilheim, Obb., Germany.
Published once weekly. Circulation 7500 Sponsor — International Refugee Organization. — Membership: Association of the Free Press.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 76 (520)
Sestdien, 1951. g. 8. decembri
Iznāk reizi nedēlā sestdienās
Izdevējs: Latviešu centrālā komiteja Vācijā.
Galv. redaktors: Maksis Cuļītis
Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany
Anglijas redakcijas vadītājs: V. Skultāns, 3, Prospect Place, Child's Hill, London N. W. 2, England; tālr. HAMpstead 9270.
Austrālijas redakcijas vadītājs: A. Smits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia.

Ziemsvētku laikā stiprināsim latvisko izjūtu

SASTĀDĪS JAUNU VĀCIJAS LATVIEŠU KARTOTĒKU

Latviešu centrālās komitejas Vācijā pēdējā sēdē 2. decembrī Etlingenā bez citiem kārtējiem darba jautājumiem pārrunāja skolu lietas, Ziemsvētku sarīkojumu organizēšanu Vācijas bēgļu novietnēs, LCK Vācijā apgāda uc. lietas. Ziņojumu par apgāda darbības pārbaudi sniedza Latviešu centrālās padomes Vācijā pēdējā sesijā izraudzītā izmeklēšanas komisija. Sēdē piedalījās LCKV priekšsēdis V. Janums, LCPV priekšsēdis A. Šilde, LCKV vicepriekšsēdis V. Skaistlauks, loceklis K. Ozoliņš, apgabalu pārstāvji A. Vanags un A. Avotiņš, Latviešu pašpalīdzības fonda priekšsēdis A. Abakuks un LCPV sekretārs V. Hāzners, un revīzijas komisijas priekšsēdis R. Purs, kā arī LCKV apgāda Latvija saimniecības vadītājs H. Zāgars.

Latviešu skolu stāvoklis Vācijā ik mēnesi vēl turpina pasliktināties. To skaits neatturami sarūk, un novembra beigās pastāvēja vairs tikai 5 latviešu pamatskolas un Augustdorfas ģimnazija. Tādu ainu rādīja sēdē nolasītais izglītības nozares vadītāja prof. H. Lāča pārskats. Pamatskolas Lejassaksijā vēl darbojas Omštedē, Dīpholcā un Lingenā, kur tās darbība vēl pagarināta līdz 1. aprīlim; Reinzemē-Vestfālē pamatskola pastāv vienīgi Augustdorfā, kur darbojas arī vienīgā latviešu ģimnazija, bet Bavārijā pamatskola vēl atlikusi Memingenā. Tai pašā laikā audzis papildskolu un svētdienas skolu skaits, un to dibināšana vēl turpinās. Patlaban papildskolas darbojas Eitīnā, Pinebergā, Rendsburgā, Libekas Artilerijas, kā arī Mēzenes kazarmās, Neištatē, Omštedē, Volterdingenā un Hanoverā-Štekenā. Bez šīm 9 papildskolām nodibinātas jau 11 svētdienas skolas: Hamburgas Funkturma nometnē, Hamburgā-Fišbekā, Omštedē, Bedburgā-Hauā, Heidenheimā, Eslingenā, Minchenē-Mozachā, Grafenašavā, Rozenheimā, Vīlandshāgā un Vircburgā, bet Ambergā tā ir organizācijas stadijā. Var pieņemt, ka, latviešu pamatskolām likvidējoties varbūt pat pilnīgi, Vācijā atlikušo latviešu ģeografiskais izvietojums radīs vajadzību pēc apmēram 30 papildskolām. Ja bez šīm būtu nodibinājušās vēl kādas citas svētdienas vai papildskolas, — par tām lūdz paziņot izglītības daļas vadītājam prof. H. Lācim, Lettenlager Ohmstede, Oldenburg i. Oldb. (23).

Uz izglītības nozares aicinājumu laikrakstā Latvija līdz šim reģistrējušies 23, galvenokārt gados vecāki skolotāji, kas paliek Vācijā. No tiem viens jau saistīts papildskolu darbā. Jācer, ka atsauksies vēl citi. Nozare saņēmusi no Zviedrijas Latviskās izglītības satversmi un latviešu papildskolu programmas trimdas laikam. Tās nav domātas tikai Zviedrijai, bet latviešu trimdas kopībai vispār, un to izstrādāšanā piedalījušies arī no Vācijas tālāk izceļojuši skolu lietpratēji. Gaidāmi vēl līdzīgi materiāli no Anglijas un ASV, pēc kam izglītības nozare steidzami izstrādās jaunās latviešu papildskolu programmas, ar kurām saistīsies arī sastādāmā dažādo priekšmetu kopīga mācības grāmata. Agrākais LCK izglītības nozares vadītājs J. Celms Sav. valstīs lūgts sniegt latviešu pārstāvim pie IRO Ženēvā A. Skrēberam vajadzīgo informāciju par Vācijas latviešu aktivitāti izglītības laukā aizgājušos gados.

LCK Vācijā priekšsēdis V. Janums ziņoja par saviem un citu komitejas locekļu apmeklējumiem dažādās iestādēs un organizācijās, latviešu darba rotās un nometnēs. Vestfāles sociālo lietu ministrija izdevusi noteikumus ārzemnieku ciematu komitejām, kurām, blakus citiem uzdevumiem, jāatvieglo arī bēgļu sadarbība ar vācu iestādēm un palīdzības organizācijām. Visi tautieši aicināti aktīvi piedalīties komiteju vēlēšanās, jo ir svarīgi, lai šais komitejās iekļūtu arī latviešu vai vismaz kopīgi baltiešu pārstāvji.

Vairākos gadījumos komitejas locekļiem radusies saskare ar vācu bēgļu nogrupējumiem. Priekšsēdis V. Janums piedalījies Silēzijas evaņģeliskās palīdzības komitejas sēdē, kur starp citu varējis vērot vāciešu noskaņojumu. Tas vislabāk raksturojams ar Vācijā diezgan populāro „Ohne mich" nostāju; silēzieši gan cer atgūt dzimteni, bet vairāk tikai ar ticību tai un labprāt nedzird pieminam eventuālo vajadzību kerties pie ierocīem. Sudētiešu apvienības pārstāvis savukārt LCP Vācijā priekšsēdim Ā. Šildem izpaudis sudētiešu vēlēšanos uzņemt kontaktu ar latviešu bēgļu organizācijām. Sudētieši sadarbojas arī ar čechu bēgļu ģen. Prhalas grupu.

Ā. Šilde un V. Janums ziņoja arī par 18. novembra svinībām Vācijā, notikušajiem vācu radio raidījumiem un atbalsi vācu presē. Mums labvēlīgi un objektīvi raksti starp citu ievietoti vēl sekojošos vācu laikrakstos: Lübecker Freie Presse, Lübecker Nachrichten, Minchenes-Gladbachas Westdeutsche Zeitung un Rheinische Post, Freiburgas Badische Zeitung un Das Volk, kā arī vairākos citos. LCPV un LCKV locekļi rosīgi piedalījušies Latvijas valsts svētku sarīkojumos, apmeklējot latviešu novietnes un darba rotas.

Juridiskās nozares vadītājs K. Ozoliņš ziņoja, ka UN augstā komisāra pārstāvis Vācijā izrādā diezgan aktīvu interesi par bēgļu jautājumiem. Kā jau zināms, IRO lūgusi augsto komisāru izkārtot veselu rindu bēgļiem ļoti svarīgu tiesisku un citu jautājumu, kas IRO laikā vēl nav nokārtoti. Tā kā augstā komisāra darbība veltīta tikai bēgļu politiskai un tiesiskai aizsardzībai, tad iespējams, ka tieši šajos jautājumos komisārs arī gūst kādas sekmes. Bēgļiem paši svarīgākie divi jautājumi ir panākt likuma iedzīvināšanu par ārzemju bēgļu tiesisko stāvokli Vācijā, izdodot izpildnoteikumus, kā arī panākt ārzemju bēgļu pielīdzināšanu dažādo piešķiramo priekšrocību ziņā pašu vācu bēgļiem. Jācer, ka arī pēc IRO darbības beigām atsevišķo tautību bēgļu pārstāvju konferences turpināsies ar augstā komisāra pārstāv... (Turpinājums 2. lpp.)

Runāsim no sirds uz sirdi

Uzmanīgi sekojot labdarības organizāciju darbību aprakstiem, kā arī atsevišķu personu ziņojumiem un vēstulēm, rodas nopietnas pārdomas; it sevišķi tās rosināja Severīna Dūma raksts par Libekas latviešiem (Latvijas 68. n-rā). Mēs visi, kas savā laikā esam mitinājušies Vācijas nometnēs, zinām un pazīstam grūtos apstākļus un sāpes, bet, Raiņa vārdiem runājot: „Kad es jums manas sūdzu, jūs dzirdat savējās".

Mums, kam laimējies tikt aizjūras zemēs, ir iespēja uzsākt jaunu, neatkarīgu dzīvi, taču arī starp mums ir reti laimes bērni. Cik daudz asaru, izmisuma un dažkārt pat traģēdiju prasījušas no mums šīs svešās tālās zemes, to zinām tikai mēs, šinī krastā. Daudziem nācies izstāties no laimes cīnītāju rindām sabojātas veselības dēļ, jo darba apstākļi bieži ir neticami slikti. Dažkārt tas noticis mūsu tautas goda dēļ, lai izturētu līguma laiku, citkārt — aiz pārliekas centības tikt uz zaļa zara.

AIZSILA ZĪLĪTE

Tas vēl nekā sevišķi iepriecinoša nesaka, ja laikrakstos lasām par namu un auto īpašnieku skaita straujo augšanu. Kā laudis cīnās, lai tiktu pie iemaksas naudas un iegūtu māju, uzņemdamies parādus ilgiem gadiem! Lielākām ģimenēm citas izejas nav: ar bērniem nelabprāt uzņem dzīvokļos. Bijuši pat gadījumi, ka tikai tādēļ jāpārceļas uz citu pilsētu, kaut gan ģimenes galvam bijis labi atalgots darbs.

Ir tiesa, daži laimīgie iegādā auto, lai varētu brīvā laikā ērti vizināties, bet citiem auto ir nepieciešams satiksmes līdzeklis darbam. Citi savukārt vairs nevar apkopt savas pāris istabiņas bez putekļu sūcēja un nemāk iztikt bez ledus skapja, tā iedzīvodamies parādos. Bet katram cilvēkam ir savas dotības un katram arī savas prasības. Ja visi gribētu un spētu paturēt viduscelu, visiem būtu labi.

Manā izceļošanas laikā kāda laimīga karavīra atraitne, kas īsi pirms izceļošanas saņēma lielu rentes naudu, tūlīn nopirka dārgu kažoku; otra aplaimotā ielika viņai ģimenei ilgvilņus, nopirka katram bērnam lielāku dāvanu un sarīkoja balli ar vietējo orķestri, kas viens maksāja tuvu 80 DM. Un nauda bija cauri.

Vispār tomēr jāteic, ka gluži neatsaucīgi mēs šeit neesam un domājam arī par savas tautas cietējiem, kaut arī varbūt, ne tik daudz, cik lielas ir viņu vajadzības.

Tiesa Severīnam Dūmam, ka latviešu vidū ir daudz lepnu ozolu, kas labāk lūzīs, nekā lūgs, bet man liekas, ka ir arī tik lepni, kas saņemtā atbalsta nozīmi nemaz neatzīst, uzskatīdami to par gluži saprotamu lietu: „Jūs, tur — dodiet tik šurp!" Turklāt mēs, šeit dzīvodami, nezinām, kam tur lielāka vajadzība, bet uzskats, ka visi ziedojumi jānodod kādai labdarības organizācijai tālākai izdalīšanai, zaudējis uzticību tautā, ko zinām jau no Vācijā pavadītiem gadiem.

Pagājušā gada Ziemsvētkos maza latviešu grupiņa sava mācītāja ierosinājumā saziedoja astoņiem sainiem, ko aizsūtīja uz Vāciju ģimenēm un dažiem vieniniekiem, par kuriem bija saņemtas ziņas, ka tiem vajadzīga palīdzība. No šiem septiņiem tikai divi ziņoja, ka sūtījumu saņēmuši, bet vai pārējie pieci to saņēmuši un vai saini bijuši tādi kā sūtīti — nav zināms. Protams, šāda rīcība var mest ēnu uz attiecīgajiem darbiniekiem, un tauta paliek neatsaucīga. Kas vainīgs?

Zinu tautiešus, kas labprāt dalītos ar savu nabaga brālī ja runātu no sirds uz sirdi. Ir daudzi, kas sūta gan sainus, gan naudu, bet tie ir klusie darītāji, kuriem kreisā roka nezina, ko dara labā. Kad dzīvoju Vācijā, nometnē, es visu gadu krāju dažādas lietiņas Ziemsvētku dāvanām, lai gatavotu sainīšus Ziemsvētku vecītim. Mazs un mazvērtīgs dažreiz bija sainīšu saturs, bet tur runāja sirds uz sirdi. Reiz gan gadījās, ka apdāvinātā dāvanu nonicināja, jo tur nebija naudas: cits viss pašai jau esot. Bet vai tādēļ atrausim sirsnību un mīlestību visiem? Nē — uzmeklēsim grūtdieņus ar latviešu pārstāvju, draugu vai paziņu palīdzību, uzmeklēsim tos sanatorijās, slimnīcās un veco laužu mītnēs, un gan jau katram mums kas gadīsies, ar ko iepriecināt viņus, runājot ar tiem no sirds uz sirdi.

„Bez Baltijas valstu neatkarības nav iespējama īsta Polijas neatkarība"

Viena no lielākajām traģēdijām, par kuru pēckara politiskās konstelācijas dēļ pasaulei vēl nav atklāta pilna patiesība, ir ģenerāļa Andersa vadītās poļu armijas likteņis kopš tās pirmajām dienām. Saistībā ar mūsu līdzstrādnieka speciālraksta, kurā viņš, balstoties uz autentiskiem avotiem, attēlo poļu armijas attapšanas vēsturi ar tās traģisko priekšvēsturi — Katiņas notikumiem, kuros plašas ASV kongresa aprindas kategoriski piepraslījušas ievedīt drīzu izmeklēšanu.

Skirsim atpakaļ vēstures grāmatu bu un augoņu mocīti, izdēdējuši, ģindeņiem līdzīgi... Padomijas vēsturē bija noticis kaut kas vienreizējs: atvērušies koncentrācijas nometņu vārti, lai izlaistu ārā poļus, kas pēc 1939. g. bija deportēti, bet tagad bija mieru iestāties jaunformētajā poļu armijā. Un kurš gan nebija ar mieru!

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA APCIEMOJUMS GEN. ANDERSA DARBA MĪTNE

Sakarā ar katastrofisko stāvokli frontē un ārkārtīgi nepieciešamo palīdzību no rietumiem, Kremļa valdnieki bija spiesti pielaist neatkarīgas poļu armijas dibināšanu savā territorijā. Pēc 1941. g. 14. augusta līguma starp Maskavu un poļu emigrācijas valdību Londonā šai armijai bija jākļūst par poļu suverēnās republikas bruņoto

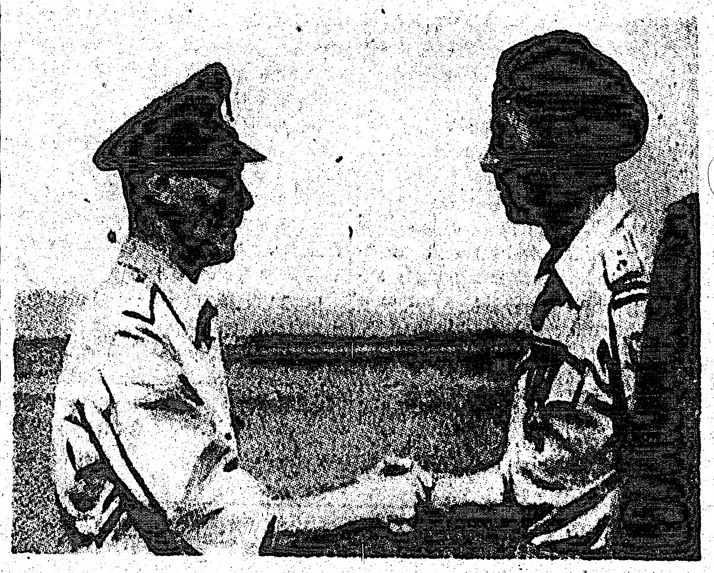

Toreiz, kad viņā bija vajadzīgs:
Ģenerālis Anders sarunā ar Anglijas karali Džordžu VI

jas niecīgo punktu sāka plūst dīvaini cilvēki, tērpti ekrandās, basām kājām, nosaldētiem locekļiem, dažādu slimi-

(Turpinājums 10. lpp.)

Ciņas pieteikums Krievijas nedalāmības aizstāvjiem

Lai atkārtoti pievērstu brīvās pasaules uzmanību Pad. savienības nekrievu tautu patstāvības centieniem un protestētu pret ts. kerenskiešu un līdzīgu krievu emigrantu grupu pārstāvju š. g. augustā Stutgartē notikušā Krievijas tautu atbrīvošanas komitejas (SONR) sanāksmē aizstāvēto domu, ka komūnistu režima likvidēšanas gadījumā Krievija nav dalāma nacionālās, autonomās valstīs, 30. novembrī Minchenē notika plaša konference, kurā piedalījās pāri par simtu dažādu tautību delegātu un preses pārstāvju. Latviešu nacionālo padomi pārstāvēja A. Endzeņš.

Konferenci atklāja Ukraiņu nacionālās padomes pārstāvis M. Litivskis, kam sekoja D. Andrijevska referāts — padomju valsts, apspiestās tautas un starptautiskā politika. Daudzu krievu emigrantu politiķu cenšanos atjaunot nekomūnistisku Krieviju bijušās cara valsts robežās referents nosodīja kā imperiālistiski noskaņotu cilvēku nespēju un nevēlēšanos saprast padomju varas apspiesto nekrievu tautu brīvības centienus. Šie krievu emigrantu politiķi nevēlas sadarboties ar minēto tautu pārstāvjiem trimdā, nelikumīgi uzstājas to vietā un tā cenšas maldināt brīvās pasaules sabiedriski-politisko domu, kā arī ignorē Atlantika chartā deklarētās tautu pašnoteikšanās tiesības. Ne tikai Pad. savienībā ar varu ieklautas Baltijas tautas, bet arī ukraiņi, baltkrievi, gruzīni, armēņi, kazaki, kā arī Aserbeidžānas un Turkestānas tautas 1917. —1918. g. nodibināja patstāvīgas valstis, ko atzina Krievijas un rietumu valdības. Tāpēc lieka būtu šo tautu pašnoteikšanās gribas atkārtota pārbaude un deklarācija starptautiskā forumā. Šīs tautas pierādījušas, ka ir patstāvīgas dzīves spējīgas, un to darba panākumu, kultūras, nacionālo īpatību un brīvības cīņas nereģistrēšana ir ne tikai nemorāla, bet arī noziedzīga. SONR politiķu kļūdas nav pierakstāmas krievu tautas vairākumam, pat ne krievu tautības trimdinieku lielākai daļai. Referāta beigās D. Andrijevskis izteicās par nepieciešamību Atlantika pakta valstu armijā iedalīt arī Austrumeiropas tautu trimdinieku nacionālās vienības, kas būtu stipra morāls balsts kara gadījumā.

Priekšlasījumam sekoja ukraiņu, baltrutēņu, aserbeidžāņu, Urālu apgabala tātāru, gruzīnu, turkmeņu, ziemeļkaukaziešu, kazaku un Krimas turku trimdas organizāciju pārstāvju deklarācijas, pēc kam pieņēma rezolūciju, kas ir cīņas pieteikums SONR politiķu imperiālistiskiem centieniem un „klauvējiens pie brīvās pasaules valdību un sabiedriski-politiskās domas durvīm" aktivizēt Atlantika chartas principu reālizēšanu komūnistu verdzināto tautu atbrīvošanai.

Rs.

Šinī numurā lasiet:

SOMIJAS VALSTS SVĒTKOS — varonīgās somu tautas cīņa par savu neatkarību . . . . . 2. lpp.
MILJONI MASKAVAS ZIBNEKĻA TĪKLĀ — padomju koncentrācijas un spaidu darbu nometnēs . . . 4. lpp.
ČETRDESMIT GADU — Pēteris Ērmanis par savām dzejnieka un rakstnieka gaitām . . . . . 6. lpp.
V. JANUMA ATBILDE LATVIJA-BRĪVĀ BALSS LIETĀ . . . 9. lpp.

Ziemsvētku laikā stiprināsim . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

Šlēzvigas-Holšteinas apgabala pārstāvis A. Vanags savā ziņojumā pieminēja, ka atjaunotas veselības dēļ atlikto ASV emigrantu pārbaudes. Uz Vašingtonu nosūtīts 50 galīgi noraidīto lietu, un ja to vidū būs daudz revidējamu gadījumu, tad apsolīta speciālas amerikāņu komisijas steidzama ierašanās transitnometnēs Vācijā. Izdevies arī panākt atsevišķu noraidīto atpakaļ uzņemšanu emigrācijas procesā. Latviešu izceļotāju skaits Ventorfas nometnē patlaban ap 300, Blankenzē ap 150. LWF pārstāvis norvēģis Bergensens pēc personīgās iniciatīvas sagādājis vairāk desmit tūktoš kārbu konservu sadalīšanai Šlēzvigas-Holšteinas ārzemju bēgļiem. Par transportu rūpējas Ziemeļvācijā novietotā norvēģu karaspēka vienības.

Kā ziņoja V. Janums un Ā. Šilde, atsevišķi baltvāciešu sabiedriski darbinieki izrādījuši interesi par kontakta radīšanu ar latviešu bēgļu organizācijām un par latviešu trimdinieku viedokli eventuālas atgriešanās gadījumā Latvijā.

V. Janums un H. Zāgars ziņoja par LCK apgāda Latvija darbību un pašreizējo stāvokli. Saimniecisko stāvokli izdevies nostabilizēt, un visā periodā no 1. jūlija līdz 31. oktobrim apgāds saimniekojis bez zaudējumiem, paspējot arī izlīdzināt jūlijā radušos 3200 DM zaudējumus.

LCP Vācijā revīzijas komisijas priekšsēdis R. Purs, kas piedalījies izmeklēšanas komisijas darbā, ziņoja par apgāda darbības pārbaudē noskaidrotiem apstākļiem un iemesliem, kādēļ apgāds savā laikā nonācis saimnieciskās grūtībās. Komisijas sastādītā akta saturu sniegsim Latvijas nākamā numurā.

Nolēma sastādīt jaunu Vācijā dzīvojošo latviešu kartotēku uz 1952. g. 1. janvāri, jo tāda darbam gluži nepieciešama, un līdz tam laikam latviešu sastāvs Vācijā jau būs lielā mērā nostabilizējies. Tikpat nepieciešamas būtu iespējami pilnīgas latviešu pārstāvību kartotēkas par citās zemēs nonākušajiem latviešiem.

V. Janums pasvītroja, ka Ziemsvētku laiks būtu izmantojams arī tautiešu latviskās izjūtas stiprināšanai svētku sarīkojumos, aicinot un piesaistot arī izklaidus dzīvojošos vientuļos tautiešus, bet it īpaši domājot par bērniem, viņu apdāvināšanu un svētku svinēšanu mums ierastā latviskā garā. Nolēma svētku sarīkojumu atbalstīšanai atvēlēt no Latviešu pašpalīdzības fonda līdzekļiem 1500 DM, ko nodos apgabalu pārstāvjiem sadalīšanai pēc vajadzības, it īpaši palīdzot mazākām latviešu novietnēm, kur tautiešu skaits nelielš un grūtāk sagādājami vajadzīgie līdzekļi.

Pēc Januma ierosinājuma izraudzīja rīcības komiteju — prof. H. Lāci, māc. A. Abakuku un A. Krīpenu, kas sadarbosies ar LCK Vācijā apgabalu pārstāvjiem, tāpat ar mācītājiem, vietējām organizāciju nodaļām un latviešu komitejām. Dažos apgabalos grūtības rada mazais atlikušo mācītāju skaits. Vīrtembergā-Bādenē, varbūt arī citur, par DP bērnu apdāvināšanu domā arī IRO saziņā ar YMCA/YWCA. Ziemsvētku sarīkojumos un apdāvināšanā katrā ziņā piesaistāmi latviešu bērni arī no vācu skolām.

Pārrunājot aprūpes jautājumu, V. Janums norādīja, ka palīdzību atsevišķiem aprūpējamiem tautiešiem resp. ģimenēm grūti koordinēt, jo līdztekus dažādu centrālu aprūpes organizāciju un pasākumu aktīvitātei risinās arī tieša individuāla palīdzība, ko tautieši emigrācijas zemēs veic savrupēji, izmantojot presē vai citur iegūtas Vācijas trūcīgo vai darba nespējīgo tautiešu adreses. Tā dažkārt rodas arī saņemtās palīdzības nesamērība, ko organizācijas, kas ar aprūpi nodarbojas, šādos apstākļos nav spējīgas novērst. Bez tam konstatēti gadījumi, kur atsevišķi aprūpējamie Vācijā lūguši ASV tautiešu palīdzību, norādot, ka no Vācijas aprūpes organizācijām nekādu palīdzību nav saņēmuši, bet patiesībā no DV saņēmuši 300 līdz 1600 DM pabalstu, tikai vienā gadījumā 65 DM. Tāpat zināmi arī vairāki citi, pat ļoti krasi gadījumi, kur palīdzības saņēmēji neattaisnojamā veidā centušies savtīgi izmantot tautiešu gatavību un gribu palīdzēt grūtdieņiem. Šī jautājuma kārtošanai veltījama īpaša vērība.

LCK Vācijā, kā arī vairāku citu organizāciju un organu sēžu sesija 1. un 2. decembrī notika Etlingenas Reinlandes kazarmās, kur viesmīlīgo namatēvu lomu bija uzņēmušies šeit stacionēto abu latviešu darba rotu vīri.

M. Č.

Latviešu pārstāvi godina ar piecelšanos

Morālās apbrunošanās konferencē Šveicē, kas notika no 4. aug. līdz 4. novembrim Ko pilsētiņā pie Montrē, piedalījās latviešu delegācija no Zviedrijas ar mag. A. Zāmuēli, J. un S. Ešmītu priekšgalā, kā arī Dr. M. Valters. Zāmuēlis konferences beigās runāja uz 1500 delegātiem, kas bija ieradušies no 88 zemēm, vēstīdams par netaisnību, kas nodarīta latviešu tautai, boļševikiem okupējot Baltijas valstis. Runa ieguva tādu piekrišanu, kā, tai beidzoties, visi klātesošie godināja Latvijas pārstāvi ar piecelšanos, izteikdami ar to jo dziļu līdzjutību smagi piemeklētai latviešu tautai. Latviešu delegāti izplatīja arī Ārējās informācijas biroja izdoto brošūru Red Pestilence, kas līdz ar to aizceļoja uz visiem kontinentiem.

Morālās apbrunošanās kustība pazīstama vienai latviešu sabiedrības daļai arī kā Oksfordas kustība. Pēdējo pārveidoja šveicietis Buchmans, iegūdams ļoti daudz piekritēju visās kultūras zemēs. Šī kustība vadās no devīzes, kas prasa pilnīgu godīgumu, tīrību, pašaizliedzību un mīlestību. Pēc šīs kustības piekritēju uzskata Morālā apbrunošanās, ko tie pauž, nav teorija, bet ir dzīve, dzīves veids un pasaules uzskats. Šai kustībai nekur vairs nav pretinieku, atskaitot Maskavu un tās rokas puišus. Rūras komūnistu partija, vērodama minētās kustības panākumus strādniekos, nolieguši saviem biedriem stāties sakarā ar tās piekritējiem.

Par šīs kustības ideoloģiju tuvākas ziņas sniedz Jēkabs Ešmits, Geteborgā, Zviedrijā, Karl Gustavsgatan 21/II. Viņš izsūta arī bezmaksas literātūru.

Latviešu JKS darbs Vācijā

Minsteres nometnē nesen beidzās Pasaules YMCA/YWCA rīkotie starptautiskie vadītāju kursi, kuŗus beidza 7 latvieši no Minsteres un 1 no Diseldorfas.

Vadītāju kursi jau notikuši arī Libekā un Oldenburgā, bet nākošajā nedēļā sāksies Hanoverā. Šādi kursi turpmāk paredzēti visās vietās, kur mīt vairāk nekā 500 ārzemnieku. Kursos bez YMCAs vēstures un dažādām sabiedriskām zināšanām uz latviešu JKS priekšlikumu sevišķu vērību veltī nacionālo svētdienas un papildskolu iekārtošanas un vadīšanas jautājumiem. Kursos var piedalīties visi interesenti. Latviešu JKS savukārt īpašu vērību veltī jaunatnes audzināšanai latviskā garā un rūpējas, lai visās latviešu nometnēs noorganizētu svētdienas un papildskolas. A. L.

Atcerēsimies neredzīgos Ziemsvētkos

Gatavodamies Ziemsvētkiem, atcerēsimies savus tuviniekus, dzīves ērdiņus un arī neredzīgos, kuŗus liktenis piemeklējis vissmagāk. Kaujās pie Volhovas, Madonas un Ventas krastos, drosmīgi cīnoties par mūsu dārgo dzimteni, daudzi mūsu karavīri zaudējuši savu acugaismu, bet citus šis smagais liktenis piemeklējis nelaimes un slimības gadījumos, gan arī vecuma dēļ. Rietumvācijā jau reģistrēti 58 neredzīgie. IRO aprūpei izbeidzoties, viņu stāvoklis manāmi pasliktināsies, un daļa to nonākusi sevišķi grūtā stāvoklī. Ziemsvētku velte iepriecinās ikvienu, jo Dievs svētī devēju un ņēmēju.

Ziedojumus lūdz sūtīt to tālākai sadalīšanai neredzīgo pārstāvim uz šādu adresi: Mag. Gļ. Dāvis, (13b) Memmingerberg b. Memmingen, Regierungslager, Bl. 13, Germany. Naudas sūtījumiem: Postscheckkonto München Nr. 102004 ar minēto adresi.

Vācijā steidzīgi vajadzīgs

labs tulkotājs-a — mašīnrakstītājs-a

ar perfektu vācu un vēlams arī angļu valodu, kas spētu patstāvīgi tulkot no latviešu valodas. Pieteikumi ar izglītības un prakses aprakstu iesūtāmi mūsu laikraksta kantorī ar Nr. 543.

ASV iesaukšanas pavēlēm būtu jāseko

ALA PĒTĪS DEMOGRAFISKO STĀVOKLI LATVIJĀ

Amerikas latviešu apvienības centrālās valdes sēdē Vašingtonā priekšsēdis prof. P. Lejiņš ziņoja, ka šogad visās ASV Latvijas valsts neatkarības diena svinēta ar izcilu tautas piedalīšanos un vienības garu. Amerikas balss noraidījusi uz Latviju ALAs vēstījumu latviešu tautai. No organizācijām un atsevišķām personām saņemti apsveikumi un novēlējumi, kā arī ziedojumi no 18. novembŗa sarīkojumu atlikumiem. Tāpat atsaucību radis ALAs aicinājums ziedot asinis amerikāņu karavīru dzīvību glābšanai kara laukā.

Sūtnis J. Feldmans norādīja, ka līdz šim latviešu organizāciju un sabiedrisko darbinieku memorandos un publikācijās par latviešu tautas upuŗu lielumu zem okupācijas varām minēti dažādi, bieži pārspīlēti skaitļi, kas var radīt neuzticību latviešu sniegtajai informācijai. Tā kā skaidru datu nav, jāvāc iespējamā informācija un jāpanāk viena aptuveni pareiza skaitļa uzdošana. To vēlas arī mūsu sūtniecība Londonā. ALAs valde, kopā ar Brīvās Eiropas komitejas latviešu konsultātīvo kopu, uzsāks pētījumus par tagadējo demografisko stāvokli Latvijā.

Tālāk sūtnis norādīja, ka kļuvis akūts jautājums par latviešu jauniešu karaklausības attieksmēm ar ASV armiju. Iesaukšanas pavēles saņēm visi latviešu jaunieši attiecīgos gados, arī tie, kas nav ASV pilsoņi, ne arī izņēmuši pirmos pavalstniecības dokumentus. ASV vienmēr bijušas latviešiem labvēlīgas, devušas patvērumu un palīdzību latviešu bēgļiem no komūnisma un nav arī atzinušas Latvijas iekļaušanu Pad. savienībā, oficiāli sadarbojoties ar neatkarīgās Latvijas diplomātisko pārstāvību. Bez tam ir spēkā Latvijas un ASV valdību 1928. gada līgums, kas paredz abām pusēm iesaukt karadienestā otras valsts pilsoņus, ja kāda no līguma slēdzējām atrodas karastāvoklī ar kādu trešo valsti, un šodien ASV vada cīņu pret komūnismu visā pasaulē. Tādēļ ALAs valde atzina, ka iesaukšanas pavēlēm būtu jāseko.

Kasieris R. Šillers ziņoja, ka no biedru naudām ieņemti 2785 dol., bet no ziedojumiem apvienībai, kultūras fondam uc. 791,15 dol. Izdoti 1834,30 dol., bet atlikums uz 1. nov. 1741,85 dol. Ienākumi ar katru mēnesi vairojas, un apvienība materiāli nostiprinās. No Nujorkas 18. novembŗa sarīkojuma atlikuma Kultūras fondam iemaksāti 300 dol. un tikpat arī aprūpei. Patlaban ALA jau apvieno 117 organizāciju un simtiem fizisku personu. ALAs gadskārtējo kongresu nolēma sasaukt nākošā gada februāŗa beigās vai marta sākumā Vašingtonā.

Uz Kultūras biroja vadītāja Ev. Freivalda priekšlikumu par Kultūras biroja valdes locekļiem iecēla prof. R. Pāvelu un dzejnieku E. Raisteru. Kultūras dienās janvāŗa un februāŗa mēnešos ALAs Kultūras birojs vāks ziedojumus Kultūras fonda vajadzībām. Par latviešu mazpulku vadītāju izraudzīts agr. Ā. Eglītis. Korporācija Lettonia ziedojusi Kultūras fondam 50 dol. jaunatnes audzināšanai latviskā garā. Informācijas biroja vadītājs A. Bērziņš ziņoja, ka Latviešu informācijas centra izdevumā iznācis Latvian Bulletin otrais numurs angļu valodā, kas veltīts 18. novembrim un piesūtīts politiķiem, presei, organizācijām un atsevišķām personām.

Aprūpes biroja vadītājs A. Līdacis sniedza pārskatu par aprūpes darbu. Iekārtota kartotēka ar aprūpējamiem Vācijā, Austrijā un ASV. Vācijā aprūpējamas 1900 darba nespējīgu personu. DV organizācija ASV tiem izsniegusi pabalstu 962 gadījumos 22.222,50 DM un 98 dol. apmērā, Austrijā 134 gadījumos 12.808 šiliņu un ASV 900 dol. apmērā. Citas organizācijas sniegušas aprūpei 801,15 dol. un 8 saiņus. Vācijā DV vēlas iegūt invalidu namu Holandes pierobežā 100 invalidu uzturēšanai. Nams maksā 80.000 DM. Būtu jāsniedz materiāla palīdzība šī nama iegūšanai un iekārtošanai.

Par aprūpes biroja tehnisko vadītāju apstiprināja A. Puķīti, bet par juridiskās padomdošanas sekcijas vadītāju iecēla mag. iur. K. Vanagu. Sekcija jau stājusies pie juridiskās padomdošanas tīkla noorganizēšanas visos ASV štatos, kur dzīvo latvieši.

V. L.

Somijas valsts svētkos

6. decembrī Somija svinēja savus 34. valsts neatkarības svētkus. Šis notikums pašreizējā Eiropas politiskajā situācijā ir ar sevišķu nozīmi. Somija ir tā zeme, pret kuŗu pašreizējie Kremļa valdnieki izmēģināja vispirms savu laimi, sākdami pārgalvīgo iebrukumu Eiropā. Nevar teikt, ka šī dēka tiem būtu sevišķi izdevusies. Nevarēdami somus pielauzt politisku saruņu ceļā, tie 1939. g. 30. nov. lika soļot sarkanarmijai. Pēdējā tūliņ aiz Somijas robežas uzdūrās tik sīvai pretestībai, ka iedomātā „iešana uz Helsinkiem" apstājās. Nelīdzēja arī vairāk desmit jaunu divīziju pievilkšana. Ziemas karā, kas turpinājās līdz 1940. gada pavasarim, somi uzrādīja vēl nepieredzētu varonību un nelokamību. Pad. savienība šinī karā pret savu mazo ziemeļu kaimiņu pazaudēja milzu spēkus. Militārās operācijas gan deva tiem labu pieredzi. Somija, kas nesaņēma militāru atbalstu no ārpuses, bija spiesta slēgt goda pilnu pamieru. 1941. g. Jāņos karš ar Pad. savienību tomēr atjaunojās. Somija šoreiz saņēma atbalstu no Vācijas, bet pēdējās kaŗa neveiksmju finālā tai nācās slēgt jaunu, jau neizdevīgāku pamieru. Abos kaŗos Somija zaudējusi Kareliju, Petsamo ostu un Sallu, kas ir 12 proc. kopējās zemes platības. Līdz ar to tā zaudēja 32 proc. spēkstaciju, 20 proc. cellulozes rūpniecības, kā arī daudz citu saimniecisku vērtību. Tā tika piespiesta iznomāt Pad. savienības kuģniecības un militārām vajadzībām Porkalas pussalu. Tiklīdz Karelijas un citu zaudēto novadu iedzīvotāji uzzināja, ka viņu zemi okupēs krievi, tie cēlās kā viens vīrs, dodamies uz brīvo Somiju. 480 tūkstošu kareliešu pameta savus īpašumus un lielāko daļu iedzīves. Kopš šī drūmā notikuma, katrs devītais soms ir bēglis jeb vārda pilnā nozīmē DP.

Jaunie apstākļi piespieda somus izdarīt jaunu zemes reformu. Karelijas bēgļi ierīkojuši Somijā 47.000 jaunu lauksaimniecību. Arī rūpniecība un mežsaimniecība uzrāda apbrīnojamus panākumus. To visu Somija paveikusi bez Maršala plāna, tikai paļaujoties saviem spēkiem.

Somijas spēkus nesalauza arī tas, ka boļševiki tiem uzlika 300.000.000 dolaru lielas reparācijas. Boļševiki bija pārliecināti, ka somi nespēs astoņu gadu laikā nokārtot šādus reparāciju maksājumus, kādēļ no jauna varēs improvizēt „Somijas apzinātu launprātību" pret Pad. savienību. Bet patlaban Somija ir ceļā uz šo maksājumu beigu cēlienu. Pēc miera līguma tam jānotiek 1952. g. septembrī, bet somi apņēmušies reparāciju maksājumus, neskatoties uz to smagumu, nomaksāt pat agrāk. Neko nav līdzējuši boļševiku rīkotie streiki, ar ko tie gribēja sagraut šīs smagi cietušās valsts finances. Par spīti visam, šī sīkstā ziemeļnieku tauta no jauna pierādījusi savu „sisu" — somiem īpato izturību.

Visa pasaule ar aizturētu elpu sekojusi šīs ziemeļu demokratijas lepnajai cīņai pret boļševismu. Somija palikusi kā vientuļa sala sarkanās ekspansijas ūdeņos. Kamēr daudzie Pad. Krievijas satelīti sevi apzīmē par „tautas demokratijām", Somija joprojām ar lepnumu atgādina rietumu pasaulei, ka tās demokratija nav iedragājama ne ar kādiem līdzekļiem. Savās publikācijās, kur tie runā par savu valsti un tautas dzīves tradicijām, tie uzsver, ka šī zeme ir viena no visvecākajām demokratijām pasaulē. Būdama tāda, Somija neliedz darboties savā zemē arī komūnistiem. Viņu skaits pēdējās vēlēšanās pat nedaudz pieaudzis, tomēr pašu zemes komūnisti nenozīmē Somijai nekādus draudus. To sevišķi skaidri pierādīja cīņa ar komūnistiem arodbiedrībās. Somu strādnieki nevien tikuši galā ar komūnistiem savā arodu kustībā, bet pēc notikušajām vēlēšanām arodbiedrībās šā gada aprīlī, tie izlēma

Šim numuram 10 lappuses

par izstāšanos no komūnistu iespaidā esošās Vispasaules arodu savienības. Ar to tie krasi demonstrēja pret Maskavu, bet somu patstāvības griba un nepiekāpība naidīgas varas priekšā uzdrīkstējās pat šādu „izlēcienu".

Somijas piemērs rāda, ka arī demokratija spēj sekmīgi cīnīties pret apdraudējumiem, kas to grib iznīcināt. Tas ir kā somu tautas, tā tās izraudzīto valstsvīru nopelns. Zīmīgi bij. Somijas parlamenta priekšsēža Fagerholma vārdi, š. g. 4. februārī stāvot pie maršala Manerheima kapa. Viņš teica, ka Manerheims atstājot somu tautai dārgu mantojumu, — prast sargāt savas zemes brīvību un patstāvību. Somi to tiešām lieliski pratuši darīt.

Šd.

Lielbritānijas ziņas

Dievkalpojumi

Latviešu Miera draudze Londonā, prāv. E. Bergs, Daugavas Vanagu namā, 72, Queensborough Terrace, W. 2 Ziemsvētku eglītes vakars 20. dec. pl. 18. Bērnus lūdz pieteikt pie draudzes pr-ka P. Priedīša Latvijas sūtniecībā, 87, Eaton Place, S. W. 1, tel. SLO 2564, vai pie prāv. E. Berga, 10, Fairfay Rd., N. W. 6, tel. PRI 6121.

Bedfordā, māc. A. Dzenītis, St. Mary baznīcā, 9. dec. pl. 16.

Leighton Buzzard, prāv. E. Bergs, N. S. Hostel, Stanbridge Rd., 16. dec. pl. 15.

Rietumanglijas draudze, māc. R. Mužiks, Montcombe Park nometnē pie Shaftesbury, 9. dec. pl. 11. — Henlijas nometnē, Bearly un apkārtnes kopa pie Stratford-on-Avon dievkalp. ar eglītes vakaru 15. dec. pl. 18.

Līdsas draudze, māc. E. Bergmanis, Līdsā, Emmanuel Church adventes dievkalp. ar dievgaldu 9. dec. pl. 16. — Hudersfildā, Parochial Hall, 8, Springwood Str. eglītes vakars ar bērnu apdāvināšanu 15. dec. pl. 18. — Laulāti: Kārlis Ozols-Ozoliņš ar Helenu Lozdu.

Nottinghamā, prāv. B. Fedders, Sv. Pētera baznīcā, 9. dec. pl. 16.

Skotijas draudze, māc. J. Sapiets, Ladybankas nometnē, 16. dec.

Ziemeļanglijas-Bradfordas draudze, māc. R. Āboliņš, Bradfordā, Lukas bazn., 9. dec. pl. 15. — Bradfordā, skolēnu eglīte 15. dec. — Donkasterā, Parish Church zālē, 16. dec. — Miris: Alberts Grandbergs.

Mančesteras draudze, māc. P. Namgauds, Boltonā eglītes vakars 8. dec. pl. 17. — Stoke-on-Trent, Hartshill Parish Church, ar dievgaldu, 9. dec. pl. 15,15. — Alsagerā, Excalibur ģim. hostelī, eglītes vakars, 16. dec. pl. 19.

Katoļu dievkalpojums, prāv. J. Savickis, Lesterā, St. Peter baznīcā, King Richards Rd. cv. Misa 16. dec. pl. 12.

Baptistu dievkalpojumi, māc. T. Kauliņš, Lečvortā, „Croft Corner", Croft Lane Letchworth svētbrīdis 8. dec. pl. 19,30. — Londonā, Misiones zālē, 189, Whitechapel Rd., E. 1 (Whitechapel apakšz. stac.) dievkalpojums ar priekšnesumiem 9. dec. pl. 15. Pēc tam garīga satura filmas.

Pareizticīgo dievkalpojumi, Mančesteras draudze, Mančesterā, Holy Trinity Church, Stretford Rd., (Vine Str. stūrī), 16. dec. pl. 11.

Citi sarīkojumi

Londonā Archway, N. 19, The Central Hall (pretim Archway apakšz. stac.), 14. dec. pl. 19,30 izrādīs filmu Reaching from Heaven; ieejas maksa 2/6.

LBL kluba vakars, 55, Hans Rd., London, S. W. 3, 8. dec. pl. 19; P. Irbe referēs par tematu Cilvēks kā politisks radījums; kafijas galds.

DVF Londonas nod. rīko eglītes vakaru bērniem 16. dec. pl. 16, Daugavas Vanagu namā.

Bradfordas latviešu skolas un citu bērnu eglīte St. Chads skolas telpās 15. dec. pl. 17; pieteikties pie B. Bencones, 28, Hanover Sq.,

Mūsu laikraksta līdzstrādniekiem

Mūsu laikraksta vietējās un ārzemju korespondenču nodaļas red. E. Miesnieks kopš 15. novembŗa redakcijā vairs nestrādā, kādēļ šīm nodaļām domātās vēstules un rakstus lūdzam neadresēt vairs viņam, bet gan tieši Latvijas redakcijai — (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Bl. KA — 2. Latvijas redakcija

Bēgļu priekšrocības darbā pie amerikāņiem un pārskološanās iestādēs

LWF vietējās izvietošanas birojs (Local Settlement Office) Ludvigsburgā ziņo, ka saskaņā ar Virtembergas-Bādenes amerikāņu civilās pārvaldes DP nozares vadītājs J. H. Kempbela (Displaced Population Adviser, Office of Land Commissioner for Wuertemberg-Baden) paskaidrojumu, vācu saimniecībā pārskaitītās personas joprojām bauda priekšrocību uz darbu pie amerikāņu civilām vai militārām iestādēm, ja ir vakances un darba meklētāji attiecīgajam darbam kvalificēti.

Tāpat Virtembergas-Bādenes vācu saimniecībā pārskaitītām personām joprojām ir pārskološanas iespējas attiecīgos vācu profesionālos pasākumos, pie kam personas, kas pārtiek no sociāliem pabalstiem, var saņemt nepieciešamo dzīvokļa un uztura naudu no vācu sociālās palīdzības iestādēm (Wohlfahrtsamt). Pārskološanai jāpieteicas vietējos darba apgādes birojos (Arbeitsamt).

Gadījumā, ja luterāņu bēgļiem Virtembergā-Bādenē rastos grūtības augšminēto priekšrocību izmantošanā, par katru atsevišķu gadījumu jāinformē LWF Local Settlement Office vadītājs K. Kalniņš, IRO Area 2 HQs, Stuttgarter Str. 35, Ludwigsburg.

Haizivs pie makšķeres āķa

DZĪVE UN IPATĪBAS GUAMAS SALĀ

Ne visai pazīstama latviešiem būs Guamas sala, kas atrodas ceļā no Havajas uz Filipīnām, bet otrā pasaules kara laikā arī šis mazais zemes stūrītis nav ticis pasargāts no postījumiem un smagām, asiņainām cīņām. Bailēs izprovocēt Japānu, ASV kongress 1939. g. bija atteicies salu nocietināt, un tā Guama kļuva par vientuļu un izolētu priekšposteni Marianu salu grupā. Apm. 500 vīru stiprais amerikāņu garnizons cīnījās varonīgi, bet bez lidmašīnām un smagās artilerijas nespēja atsviest japāņus, kas milzīgiem spēkiem izcēlās krastā no tuvējās Rodas salas. Tā 1941. g. 11. decembrī sala krita „Saules dēla" karavīru rokās. Tikai pret kara beigām, pēc vairākkārtīgiem bombardējumiem 1944. g. jūnijā un jūlijā, Guamu septembrī atkal atguva amerikāņi. Kad izdevība vieglāk nopelnīt. Iezemieši savām vajadzībām apkopj kādu kukuruzas lauciņu vai iedēstī nelielā dobē kartupeļus, bet labprāt mīl pazvejot vai citādi patīkamāk pavadīt laiku. Arī latviešu ārstiem ar zveju veicies visai labi: daži jau izvilkuši pusotra metra garas haizivis...

Tā nu Guamā zeme gul atmatā pat vietās, kur agrāk pacēlušās prāvas bananu plantācijas. Tādēļ ar augļu un sakņu apgādi dažreiz ļoti grūti. Tās jāpiegādā lidmašīnā no ASV, jo iezemieši savus ražojumus lāga nevēlas pārdot.

Salā ir 85.000 iedzīvotāju, no tiem 27.000 iezemiešu un ap 15.000 filipīņu. Pēdējiem ir sava baznīca, skola un slimnīca. Filipīņi galvenokārt nodarbināti pie amerikāņiem — būvē lidlaukus, ostas, militārierīces utt. Pēdējā laikā viņus gan ne labprāt ielaiž salā. Pirms kāda laika trīs maskoti *filipīņi* aplaupīja iedzimto tirgotāju (Guamā nedzirdēts gadījums!), bet vēlāk apcietināts kāds filipīnis — komūnistu spiegs un pazīstams aģitātors.

Filipīņu un arī iezemiešu strādniekus vienmēr redz labos un tīros apģērbos. Pat vissmagākā darba strādnieki valkā gaišus darba uzvalkus. Lāpītu apģērbu neredz. Tomēr šo augstu dzīves labklājību apēno ārkārtīgi lielais tbc slimnieku skaits. ASV valdība dara iespējamo šīs slimības apkarošanai, bet slimie nemeklē ārsta palīdzību ātrāk, kamēr gals klāt. Tādēļ mirstības procents ļoti augsts. Tagad no ASV pienācis speciāls auto, kas apbraukā visu salu, lai konstatētu slimnieku skaitu.

Arī salas mazajam latviešu pulciņam ir savi priecīgāki un tāpat skumjāki notikumi. Gada laikā nosvinētas vienas kāzas: Dr. Dargeviča dēls apprecējis kādu amerikānieti. Bijušas arī bēres: 18. jūlijā ar trieku miris Dr. V. Melnalksnis. Tikai pērnā vasarā viņš ieradās Guamā, bet aprīlī pārcēlās uz Ponapes saliņu, Karolinas salu grupā. Tur darba un dzīves apstākļi gan daudz grūtāki, bet alga lielāka — 8000 dol. gadā. Nelaika dzīves biedre nevarēja aizgājušo apbedīt salā, kādēļ viņu lidmašīnā pārveda uz Guamu. Tomēr arī šeit tikai ar lielām grūtībām atrada kapus, kur nelaiķi varēja nodot smiltājam. Amerikāņi savos kapos neļāva apbedīt un tikai pēc ilgām lūgšanām atvēlēja armijas mācītājam izdarīt bēru ceremoniālu. Tas ir vienīgais luterāņu mācītājs, jo 95 proc. iezemiešu ir katoļi.

Ikdienišķs notikums nav arī kāda latviešu pārstāvja oficiāls lidojums uz ASV. Jūlijā Guamas gubernātors komandēja Dr. med. Ed. Falku uz ārstu kongresu Atlantiksitijā kā Guamas salas pārstāvi. Kongresā piedalījās 12.000 ārstu no visām pasaules malām. Liekas, ka Dr. Falkam kā vienīgajam bēglu ārstam bijusi izdevība piedalīties šajā kongresā. Viņš kongresā guvis arī ievērojamu savu zināšanu papildinājumu, jo tur demonstrēti visjaunākie ārstniecības aparāti, instrumenti un operāciju norises televīzijas raidījumos, lasīti referāti un iztirzātas jaunlaiku ārstniecības metodes.

apl.

Dr. med. Ed. Falks ar bērniem pie savas mītnes Guamas salā.

otrā pasaules kara vētras kā bēguma pali pamazām atplūda atpakaļ, sākās liela „tautu staigāšana", un likteņa vējiem labpatikās Guamas salā atpūst arī mazu latviešu trimdinieku saujiņu, kas šeit sāka jaunu dzīvi un cīņu par eksistenci. Tie bija latviešu ārsti ar savām ģimenēm. Viņi iepazinās ar Guamas dabu un īpatībām, kas var interesēt arī latviešu trimdiniekus citās zemēs.

Ap pl. 6 rītā Guamā aust gaisma, bet satumst jau ap pl. 6 vakarā. Stundu vēlāk valda dziļa tumsa, kas vēstī sākumu kino izrādēm zem klajas debess. Mūžīgā vasara, mūžīgais karstums, dienu no dienas, cauru gadu. Vienīgā pārmaiņa ir lietus un sausuma periodi. Lietus laikā viss aug neiedomājamā straujumā. Pat klintājos, kur liekas, ka pat zāles zalums nevarētu parādīties, saaug gandrīz necaurejami džungļi: aizaug ceļi, pagalmi un klajumi, un zāle sasniedz divi cilvēku garumu. Ap iedzīvotāju barakām divi plāvēji nepārtraukti cīnās ar zāli, bet sporta laukumā 3 plaujammašīnas rūpējas par tā neaizaugšanu. Arī koki un citi augi apmaina savu iepriekšējā gada zalumu tik steidzīgi, ka neuztvērīga acs to pat nepamana. Tikko kokam lapas sāk dzeltēt un krist, jau trešā dienā tam maigs un sulīgs jaunlapojums. Salā nav plēsīgu zvēru un čūsku. Nav arī putnu bagātības — ir daži meža balodim un strazdam līdzīgi, bet tie nedzied, tikai čivina.

Guama pēc ģeografiskās struktūras ir kādreizējo vulkānisko izverdumu sablīvējums un koraļļu atlieku sanesums. Tā ir klinšaina sala, kuras brūnie lavas pauguri ziemeļos mūžīgi kaili, un tikai dienvidu daļā visai auglīgi apvidi. Sakarā ar karu Korejā, salas ierēdņus mudina iekārtot sakņu dārziņus. Ja jau nezāle aug tik raženi, varētu likties, ka jāpadodas arī citiem augiem. Dažs labs latvietis jau nomocījies ar koraļļu rušināšanu, bet bez panākumiem, jo klinšainajā apvidū aug tikai gaļā nezāle, kas „rudenos" no savām dzeltenajām vārpām izlidina pūku mākoņus, un visā salā pazīstamais „stikers" — vārpatai līdzīga nezāle, kas attīsta ērkšķus, asus un „uzbāzīgus" dadžus, īstu mocību cilvēkiem un dzīvniekiem. Tā aug kaut vai uz akmens! Redzami arī hibiskuskrūmi, kas augu gadu rotājas sārtiem un skaistiem ziediem. Vispār ziedi šeit nesmaržo, izņemot kādu līlijai līdzīgu puķi, bet tās smarža savukārt tik spēcīga, ka apreibst galva un visu dienu nav iespējams atbrīvoties no apdullinošās smaržas. Bet, tikko pāris dienas lietus pārstāj, augi dzeltē un kokiem novīst lapas. Tādēļ dārzkopība un zemkopība, pat auglīgajos apvidos, nav iecienīta.

Iedzimto strādnieki ir paslinki, it sevišķi tagad, kad pie amerikāņiem iegriezos arī Sanpaulas latviešu baptistu saiešanas namā, kur, sakarā ar mūsu valsts svētkiem, bija izsludināta „civili-reliģiska" sapulce. Kad dievvārdi bija sākušies, ievada dziesma nodziedāta un draudzes pastāvīgais sludinātājs Lukašs ievada vārdus pateicis, dievkalpojumā ieradās negaidīti viesi — Sanpaulas latviešu luterāņu draudzes mācītājs ar pāris savas draudzes pārvaldes locekļiem. Ieraudzījis viesus pie durvīm, sludinātājs Lukašs devās pie viņiem, aizveda luterāņu mācītāju uz paaugstinājuma pie sludinātāju pults un, kā tas šai draudzē parasts ar viesiem, kas ierodas pirmo reizi, stādīja viņu priekšā draudzei. Pēc tam viņi kopā apsēdās aiz pults.

Svētrunu uzsāka slud. Šimis, kas ne visai sen ieradies še no Zviedrijas. Izejot no Bībeles vārdiem „Tavs prāts lai notiek", viņš sāka risināt izplūdušu un garu kapa runu Latvijai, salīdzinādams tās pieminēšanu ar stāvēšanu pie aizgājēja kapa, kas esot gan grūti, bet ar ko visiem jāsamierinoties, pateicoties Dievam par personīgo brīnišķīgo glābšanu un pasargāšanu (Sic!). Runas kalngals bija doma — kur man labi klājas, tur mana tēvija, uzsvērot, ka nevis dzimtene ir mūsu mērķis, bet gan debesu valstība.

Šimim vēl arvien turpinot savu „svētku runu", luterāņu draudzes mācītājs pēkšņi piecēlās un, neatvadījies no slud. Lukaša, klusēdams, paceltu galvu devās pa viduseju uz durvīm un atstāja saiešanas namu. Arī pārējie luterāņu draudzes pārstāvji atstāja dievkalpojumu.

Nezinu, ko diezgan lielā Sanpaulas latviešu baptistu saime par šādām 18. novembra runām domā, jo tā sēdēja klusa, bet jāpiezīmē, ka ne vien slud. Šimis, bet arī Lukašs viscaur vairījās no Latvijas vārda minēšanas, aizstājot to ar dzimteni, un 18. novembri dēvējot par „zināmo dienu". Vai gan svētie raksti liek kādam aizliegt savu dzimteni un liedz lūgt par savu tautu?

L. Rudzītis

Sanpaulā, novembrī

Dīvaina baptistu sludinātāju nostāja

Latvijas reportiera gaitās apmeklējot Sanpaulas (Brazilijā) latviešu 18. novembra sarīkojumus, kādu pavisam bija pieci — visi kupli apmeklēti, —

GOVIS APDRAUD DZĪVĪBU

VĒSTULE LATVIJAI NO PARAGVAJAS

Apmēram pēc nepilna gada gaidīšanas saņēmu no IRO paziņojumu, ka jābrauc uz Libekas Blankenzē emigrācijas centru izceļošanai uz Paragvaju. Esmu invalids ar 50 proc. darba spēju zaudējumu, šī iemesla dēļ jau biju noraidīts Austrālijas un Francijas komisijās un pēc tam iedalīts grūti izvietojamo grupā. Mani dokumenti bija aizsūtīti uz Ženēvu, un pēc dažiem mēnešiem saņēmu piedāvājumu izceļot uz Paragvaju. Šoreiz viss izdevās labi — pat nestājoties vairs ārstu komisijas priekšā, kopā ar ģimeni varēju doties ceļā.

No Hamburgas vilciens mūs aizrāva uz Parīzi, īss brauciens līdz Marselei, un bijām jau uz kuģa. Tajā sasniedzām Riodežaneiro, sēdāmies tur lidmašīnā un drīz vien jau nonācām Paragvajas galvaspilsētā Asunsionā. Nu esmu jau paguvis trīvāk iepazīties ar apstākļiem jaunajā mājvietā, tās īpatībām un iedzīvotājiem.

Asunsionā ir ap 100.000 iedzīvotāju. Pilsētā vēl tagad redzami postījumi, kas nodarīti 1947. g. revolūcijā. Tie gan nav lieli, bet ēku apmetums vēl rāda ložu kapājumus. Pēdējos gados celtie nami tiešām lieliski un var sacensties ar Eiropas celtnēm, bet vairums tomēr vecu māju, kas eiropietim liekas visai īpatas. Arī ielas nav salīdzināmas ar Eiropā skatītajām. Nav neviena, kas tās tīrītu: vienīgi lietus gādā par to uzpošanu. Bet ja lietus nav, tad tikai pusbadā klejojošie suņi, kaki un citi lopi pievāc to, kas tiem noderīgs, kamēr pārējais paliek. Pilsētas ielās redzami arī invalīdi, gan bez protēzēm. Tāpat sastopami bagāti indiāņi visā savā krāšņumā.

Ceļā no Asunsionas uz Viļarriku skatāmas interesantas ainas. Tikai divi vietās ievēroju melnraibo govju barus, lai gan stepēs ganās neskaitāmi liellopi, bet tie galvenokārt vērši un pusmežonīgās indiāņu govis.

Visbiežāk šajā zemē apdzīvoti kūgniecībai piemēroto upju krasti. Zeme visumā līdzena, tikai atsevišķos apvidos paceļas no visai augstas kalnu grēdas. Zemes sastāvā dominē sarkanais māls, padarot iesarkanu visu zemi, tā kā svešiniekam uzmācas jautājums, vai šajā zemē tiešām plūdis tik daudz asiņu, kamēr baltās rases iecelotāji izskauda sarkanādainos iezemiešus. Zemes platības lielāko daļu arvien vēl aizņem meži. Še ir arī īsti mūža meži, kur baltais cilvēks vēl nav ielauzies. Platības sadalījumā otrā vietā nāk plašās stepes — pampas, kur zāle izaug cilvēka garumā. Kā atsevišķas saliņas okeānā pampās paceļas retas citronu vai apelsīnu birzis.

Tādēļ labi saprotams, ka Paragvajā uz 1 kv. km ir tikai 2,7 iedzīvotāji (kopskaits ap 1.500.000), kas galvenokārt sastādās no iecelotāju — sevišķi spāņu pēctečiem, tiem sajaucoties ar vietējās indiāņu cilts — guariņu pārstāvjiem. Diezgan daudz sastopami arī vāciešu, kas agrāk vai pēdējos gados iecelojuši no ASV un Kanadas; tāpat vecie krievu emigranti, kas galvenokārt ieplūduši armijā. Pēdējie uz mums, jaunajiem iebraucējiem, skatās visai greizi, jo uzskata mūs par Kremļa aģentiem. Šejienes indiāņu cilšu vidū dažas vēl mežonīgas, lieto saindētas bultas un uzbrūk nomaļām saimniecībām. Šo cilšu karotāji ieplūst arī no Bolivijas un Brazilijas.

Rašu sajaukšanās rezultātā radusies jauna „cilts", kas ļoti slinka, pārtiek no tā, ko dod daba, un dzīvo nabadzīgos, primitīvos apstākļos. Gimenes pārbagātas bērniem, kas staigā puskaili. Ja iezemietis kādu dienu tomēr kaut kur pastrādā, tad tikai tādēļ, lai varētu iegādāties kaņu — no cukura darinātu alkoholu. Jāpiezīmē, ka arī tīrie baltās rases iedzīvotāji, izņemot vāciešus, nav pārāk čakli. Pēdējos gados, komūnistiem ieņemot Šanhaju, Paragvajā ieradušies arī ap 4000 dzelteno bēgļu, kas lielumtiešām apmetušies laukos. Katram nodoti 25 ha zemes, zirgs, govs un nauda dzīves uzsākšanai.

Iedzīvotāju galvenā nodarbošanās še lopkopība. Audzē galvenokārt vēršus; tos pārdod konservu fabrikām, kuru izstrādājumus valsts eksportē. Sviests un piens turpretī jāieved no ārzemēm. Indiāņu pusmežonīgās govis dod maz piena, kas gan ļoti tauks. Interesanti vērot, kā govis slauc. Govs ragiem apmet virvi, lai galvu varētu piesiet pie koka, sapinot arī pakaļkājas; tad pieaicina tuvumā esošu teļu, laujot tam govi uzrietināt un beidzot sāk slaukt. Kad govs piena vairs nedod, atkal sauc teļu palīgā... Biju par šo ērmošanos visai pārsteigts un, pastāstījis tumšmatainai senoritai, kā govis slauc Latvijā, jautāju, kālab viņa tā spokojas. Meita pasmaidīja un atbildēja, ka gribot vēl dzīvot un nevēloties zaudēt arī savus zobus... Izrādās, ka govis ļoti badīgas un labprāt ari speŗ. Pie slaukšanas tās nepierod arī vairāku gadu laikā. No Eiropas ievestās govis nepacieš šejienes klimatu un aiziet bojā. Interesanti arī tas, ka še nepazīst siena. Ziemā lopus baro ar koku lapām. Zemē pie tam labi padodas āboliņš un lucerna, bet iedzīvotāji par slinkiem, lai plautu.

Vietējie zirgi maza auguma, bet ļoti izturīgi un pieticīgi. Paragvajietim zirgs ir izjādelēšanai, jo pussmago darbu veic ēzeli un mūļi, smago atstājot vēršiem. Neviens paragvajietis, kam pieder zirgs, neiet kājām. Pat visnieciģāko attālumu viņš mēro zirga mugurā, jo naski pieliekdams arī no senlēviem mantotus lielus sarūsējušus piešus, kas piespraudzēti kailām kājām.

Paragvajā ieteicams iecelot vienīgi cilvēkiem, kam netrūkst uzņēmības un kas nebaidās darba. Tādi ātri tiek augšup. Vislabākās iespējas paveras atbrīvotajiem, jo vietējie amatnieki nav nekāda konkurence. Tikai — iebraucot jāņem līdz visi sīkumi, sākot ar naglu un beidzot ar mašīnām, jo še tādas lietas grūti dabūjamas un ir ļoti dārgas. Padzīvojot Paragvajā ilgāk, iecelotājs pierod pie zemes īpatībām un jūtas visai apmierināts.

J. G.

Viļarrikā, novembrī.

LATVIEŠI EIROPĀ...

* Lingenā, Vācijā uz 50 mūža gadiem atskatījās zvejniecības speciālists, žurnālists un sabiedrisks darbinieks Pauls Ludvigs, kas līdzdarbojas arī mūsu laikrakstā. Jubilārs daudz darījis Latvijas zvejniecības tehnikas uzlabošanā un zvejnieku kopdarbības organizēšanā. Ilgus gadus darbojies Latvijas zemkopības ministrijā par zvejniecības speciālistu, lidztekus studējot tautsaimniecību, darbojoties Liepājas jūrskolā uc. Trimdas gadus P. Ludvigs aizvadījis Vācijā un patlaban ir Lingenas nometnes latviešu komitejas priekšsēdis.

* Insulas veco ļaužu mītnē 61. g. v. miris Kārlis Graudiņš. Beidzis Valmieras skolotāju semināru, Gr. ilgus gadus bijis Vaidavas pagastskolas pārzinis, bet vēlāk Burtnieku pagasta skolas pārzinis un draudzes ērģelnieks. Vācijā viņš darbojies Hersbrukas un Traunšteinas nometnē kā skolotājs un nometnes komitejas loceklis, bet š. g. aprīlī pārnācis uz Insulas veco ļaužu mītni, kur vadījis nometnes komiteju, veikdams arī ērģelnieka pienākumus. Aizgājējs guldīts Berchtesgadenas kapos.

* Ambergas sanatorija, Vācijā, likvidēta un visi tās slimnieki pārvesti uz Gautingas sanatoriju, kur līdz ar to ievērojami pieaug latviešu slimnieku skaits.

* Stokholmā 65 g. vecumā miris plkv. ltn. Heinrichs Salenieks-Neimanis. Aizgājēja izvadīšana notikusi 2. decembrī.

* Anglijā motocikla katastrofā nogalināts 31 g. v. Alberts Grandbergs. Nelaikis apbedīts Boltonas kapos.

... UN AIZJŪRA

* Novembra beigās uz 80 mūža gadiem atskatījās vecais Kanadas latvietis Džonesa tēvs. Kanadā viņš jau kopš 1907. g. un patlaban dzīvo Geinfordā pie Edmontonas. Jubilārs veicis lielu propagandas darbu latviešu labā.

* Brazilijas latviešu kolonija Sanpaulā valsts svētku priekšvakarā bija rīkojusi svinīgu aktu, ko atklāja Latviešu apvienības Brazilijā priekšsēdis O. Lezdkalns. Runāja Latvijas konsuls G. Stols, Lietuvas konsuls A. Polišaitis, bapt. slud. J. Lukašs un māc. J. Mekšs, kam sekoja N. Ozoliņa referāts. Aktu ar dziesmām kuplināja LAB koris dir. V. Geca vadībā un solisti E. Mekša un A. Kalnapuķe, dziedot kantāti Tēvijai, Gaismas pili uc. latviešu dziesmas. Pie klavierēm bija pianistes R. Sproģe un R. Krūze. Deklamēja aktrises E. Pone un M. Laipniece, kā arī Dz. Ādamsone. Aktu bija pulcinājis ap 600 klausītāju, un priekšnesumi guva jūsmīgu piekrišanu. Kupli apmeklēts bija arī luterāņu svētku dievkalpojums 18. novembrī, kā arī konsula G. Stola tējas vakars latviešu kolonijai.

* Adelaides raidstacija 5KA ik naktis pl. 2.30 sniedz ziņas latviešu valodā. Raidītajā par ziņotāju strādā A. Mūrnieks.

* Sakramento (Kalifornijā) latviešu skaits jau tuvojas 100, un viņu garīgo aprūpi vada San Francisko draudzes mācītājs Ernstsons. Darbību atjaunojusi arī svētdienas skola A. Celles vadībā. Jaunatne noorganizējusi A. Brigaderes piemiņas vakaru, kur pēc Celles referāta dziedāja vīru dubultkvartets N. Kreišmaņa pavadījumā.

* Nuhempšairā (ASV) ap 40 latviešu jauniecelotāju. Viņu garīgo aprūpi vada māc. A. Kalnājs, kas pats strādā fizisku darbu Picfildā. Par kopas priekšnieku ievēlēts Dr. A. Vēverbrands, viņa vietn. un kas. Dr. K. Birgers, sekr. A. Zemgalis, bet dāmu komitejā — Kalnāja, Vēverbrande un Birgere.

* Grandhevenā (Mičiganā) nodibināta latviešu skola visu konfesiju bērniem. Skolas priekšnieks K. Liepiņš, skolotāji — M. un J. Grundulis un R. Sināte.

* Sietlā sanākusi Vašingtonas štata latviešu biedrības pārorganizēšanās deleģātu sanāksme ar 36 pārstāvjiem no Sietlas, Takomas, Longvjū un Spokenas nodaļas. Jaunajā centrālajā valdē ievēlēti prof. K. Kundziņš, prof. P. Dērmanis, R. Radziņš, K. Krievs un P. Bukāns, bet revīzijas komisijā H. Mindenbergs, A. Āboliņš un K. Birkmanis. Nolēma visiem līdzekļiem sekmēt latviešu skolu darbību, organizējot tās, kur tādu vēl nav.

Ko dzirdam Latvijā

Vecākiem jāpiemaksā par bērnu atraušanu

KUR NOVEDUŠI KOLHOZI

Rīgas radio, stāstot par kolhozu kustības pieciem gadiem, apgalvo, ka kolhozi esot vienīgais pareizais ceļš uz turību un pārtikušu dzīvi. Tagad republikā iekārtoti ap 1500 kolhozu un katram esot 270 liellopu. Ja nu parēķinām, tad liellopu kopskaits patlaban ir 405.000, kamēr brīvās Latvijas laikā to bija 1.271.800. Pat vācu okupācijas laikā 1943. g. to skaits vēl turējās virs miljona. Lai gan cūku un aitu skaits uzdots tikai procentos attiecībā pret 1946. g., taču nav šaubu, ka arī tas katastrofāli samazinājies. Lopkopības farmās strādā 20.000 jauniešu, no tiem 280 ir farmu pārziņi. Un tūlīņ arī dzirdam sūdzēšanos, ka ne visas partijas organizācijas palīdz izpildīt lopkopības trīsgadu plānu. Slikti par to cīnoties komjaunatnes organizācijas Dagdas, Ilūkstes, Abrenes un Neretas rajonos. Daudzos rajonos neesot kārtības putnu farmās.

„RŪPES" PAR MĀTĒM UN BĒRNIEM

Ministru padomes priekšsēža vietnieks Ostrovs raksta: Boļševiku partija un valdība gādā par to, lai mātes varētu strādāt ārpus mājas, nododot bērnus mazbērnu novietnēs un bērnu dārzos. Parallēli valsts bērnu dārziem plaši izvērsts bērnu dārzu un mazbērnu novietņu tīkls arī kolhozos, ko sevišķi veicināja Pad. savienības ministru padomes lēmums pag. gada vasarā. Ja iespējams — bērnu iestādes jāatver arī pie brigādēm. Izstrādes dienas, kas noteiktas bērnu iestāžu darbinieku algošanai, pielīdzinātas ražošanas izdevumiem. Bērnu iestāžu uzturēšanā jāiesaista arī vecāki, kolhozu kopsapulcēm lemjot par tiem maksājamās daļas lielumu. (Tā vecākiem vēl jāpiemaksā par bērnu atraušanu!). Taču ir vēl tādi kolhozu priekšsēži un kolhoznieki, kas nav izpratuši, cik liela nozīme ir sievietes iesaistīšanai visos lauku darbos. (To nu gan spēj izprast tikai vergu tirgotāji!) Krustpils, Alūksnes, Dagdas, Krāslavas, Pļaviņu un Rūjienas rajonos šogad vai nu vispār nebija noorganizētas bērnu iestādes, vai arī tās darbojās tikai dažos kolhozos ...

VISIEM VIENS TĒVS, UN TAS PATS — STAĻINS

Rīgas pilsētas jubilejas gadījumā operā notika Rīgas padomes un partijas komitejas sēde ar viesiem. Izpildkomitejas priekšsēdis Apinis savā runā, starp citu, teica: Rīga kļuvusi par centru kultūras revolūcijai, ko veic kompartijas vadībā. Izaudzis jauns cilvēks ar jaunu garīgu seju, bezgala uzticīgs padomju dzimtenei. Mēs zvēram, ka strādāsim komūnisma uzvaras vārdā ... (Daži jau nu centīsies gan!) — Lai šim zvērestam kaut kā piesaistītu arī izvārdzinātās tautas masas, partijas dižvīri safabricējuši „Rīgas darba ļaužu vēstuli" Staļinam. Tajā starp citu rakstīts: Latviešu tauta dziļi pateicīga Jums, Josif Visarionovič, par galvaspilsētas izglābšanu. Gan tālu no Latvijas Volga, Dona, Dņepra un Amudarja, bet mēs tomēr jūtamies šīs Staļina ēras celtnieki. (Protams, lielā daļa Rīgas ražojumu, kā arī deportēto latviešu aizgājuši uz „slavenajām" celtnēm!) Viens tēvs mums ir un tas pats esat Jūs, dārgais Josif Visarionovič! Solāmies līdz gada beigām dot virs plāna 250 milj. rubļu produkcijas ... (Vai gan citādi!)

PA „NEĪSTO CEĻU"

Tas pats laikraksts sūdzās, ka Jelgavas mūzikas skolā sevišķi slikti nostādītas vispārizglītojošo disciplīnu mācības. Literātūras skolotāja Šēnfelde savās stundās pielaižot apolītismu un pat rupjus patiesības sagrozījumus: Vairāk kā naivi viņa vērtē krievu literātūras nozīmi, norādot, kā klasiskā krievu literātūra „gājusi Rietumeiropas literātūras ceļu". Skolas vadība nav pamanījusi, ka Šēnfeldes konspekti ir visai neautoritātīvu un dažkārt pat buržujisku avotu izvilkumu kollekcija. Paidagoģiskais kabinets skolotājiem par mācības līdzekli krievu valodā ieteicis ziņojumus, kuŗu autori paši nav skaidrībā par tiem. Neviens no šiem referātiem nav pārstrādāts saskaņā ar Staļina darbiem par valodniecību ...

KRĒSLI IR, BET NAV KUR SĒDĒT

Sovetskaja Latvija publicē vairākas lasītāju sūdzības. F. Priščepovs raksta: Līvānos ir viena pati tējnīca, kur var paēst pusdienas. Augustā to slēdza remontam, bet remonts nav beigts vēl šodien. Kādā remontējamās tējnīcas istabā gan atvērta bufete, bet, atskaitot alkoholiskos dzērienus, nekas tur nav dabūjams ...

Kolhoznieks A. Voronkovs raksta: Krustpilī ir iebraucamā vieta, bet savu nosaukumu tā neattaisno. Telpa, kur jāapmetas kolhozniekiem, ir netīra, auksta un bez nepieciešamajām mēbelēm. Virs slitas nav nojumes, kas aizsargātu zirgus no lietus un sniega. Par zirgu jāmaksā 2 rubļi, bet iebraucamās vietas pārzinis kvīti izsniedz tikai „sevišķos gadījumos".

F. Triščenkovs raksta: Pirms mēneša Istras mašīntraktoru stacija ieguva mēbeles, kas bija gatavotas Ludzas rajona rūpniecības kombinātā. Taču visi galdi, skapji, dīvani un krēsli izrādījās ārkārtīgi sliktas kvalitātes. No 60 krēsliem puse jau pienāca nederīgi, un tiem vājadzēja kapitālremonta. Galdu atslēgas nestrādā, un sānu durvtiņas nav aizveramas.

ANNA SAKSE SŪDZAS PAR „NEVIESMĪLĪBU"

Sovetskaja Latvija ievietojusi Annas Sakses rakstu par pieredzējumiem Zviedrijas braucienā: Jau pirmajā vakarā notikā preses konference, kur gan piedalījās daudzu laikrakstu korespondenti, taču buržuju prese mūsu informāciju centās noklusēt. Nebija ne vārda par draudzību, bet tai vietā reakcionārie laikraksti neskopojās ar Pad. savienības apmelojumiem ... Helsingborgā filmas Pad. Igaunija izrādē noskatījās 400 cilvēku, starp tiem ap pussimts igauņu DP. Spriežot pēc viņu uzvešanās, tie bija vietējo bēgļu fašistiskie barveži. Ieraudzījuši uz ekrāna dzimto zemi — ko izpostīt tie bija palīdzējuši Hitlera fašistiem, bet kas tagad atjaunota un ziedoša, — šīs igauņu tautas padibenes, kas patlaban kalpo amerikāņu imperiālistiem, burtiski iekaucās aiz niknuma. Sevišķi simboliska man šķita brīdis, kad uz ekrāna parādījās brīvo, līksmojošo igauņu kolonnas ar sarkaniem karogiem. Šie bijušie igauņi sāka trakot bezspēcīgā naidā. Ar līdzīgiem subjektiem man nācās sastapties arī Stokholmā, — šie huligani mēģināja traucēt zviedriem noklausīties manu referātu ... (Jā, — Stokholma nav Maskava, kur melus un nejēdzības noklausās „cienīgā klusēšanā", aplaudējot katram runātājam!)

Satelīšu anekdoti

PAR DAUDZ PRASĪTS

Kādas ungāru pilsētiņas izpildkomiteju nospiež smagas rūpes: tai nepieciešams techniķis, bet kur tādu ņemt? Pēc ilgas prātošanas izvēle krīt uz biedru Janošu, kam, kā stāsta, esot „gaiša" galva.

Janošu steidzīgi aicina izpildkomitejas priekšā.

„Biedri, mums trūkst inženiera. Tev tūlīt jābrauc uz Budapeštu un trīs mēneši jāstudē par inženieri, saproti?"

Janošs, kā pavēlēts, aizbrauc. Pēc trīs mēnešiem pilsētiņai ir savs „tautas inženieris".

Drusku vēlāk konstatē, ka pilsētiņai katrā ziņā nepieciešams ārsts, un atkal izpildkomitejas priekšā aicina Janošu.

„Biedri, mums trūkst ārsta. Tev tūlīņ jābrauc uz Budapeštu un četri mēneši jāstudē par ārstu, saprati?"

Janošs aizbrauc. Pēc četri mēnešiem pilsētiņai ir arī savs „tautas ārsts".

Drusku vēlāk konstatē, ka pilsētiņai katrā ziņā nepieciešams aptiekārs, un atkal Janošu aicina rātsnamā.

„Biedri, mums trūkst aptiekāra. Tev tūlīņ jābrauc uz Budapeštu un pieci mēneši jāstudē par aptiekāru, saprati?"

Janošs aizbrauc. Pēc pieciem mēnešiem pilsētiņai ir arī savs „tautas aptiekārs."

Trīs nedēļas nabaga Janošu atstāj mierā. Tad viņu atkal aicina izpildkomitejas priekšā.

„Biedri, mums vēl trūkst skolotāja. Tev tūlīt jābrauc uz Budapeštu un seši mēneši jāstudē par skolotāju, saprati?"

Bet nu arī Janoša pacietībai beigas. Zaudējis pašsavaldīšanos, viņš sit dūri galdā un pilnā kaklā rēc:

„Velns parāvis, nu gan man pietiek! Biedri, vai jūs domājiet, ka esmu kāds āksts? Trīs mēnešus studēju par inženieri, četrus mēnešus par ārstu, piecus mēnešus par aptiekāru — un tagad jūs prasāt, lai iemācos arī vēl lasīt un rakstīt!"

Lietuvji gaida karu

Lietuvju aģentūras ELTA līdzstrādniekam bijusi izdevība sarunāties ar vairākiem pārbēdzējiem, pēc viņu izteicieniem rekonstruējot šādu vispārēju ainu par apstākļiem un dzīvi okupētajā Lietuvā:

Kaut gan Amerikas Balss raidījumi Lietuvā dzirdami ar stipriem traucējumiem, taču tā sasniedz apspiesto lietuvju tautu, sevišķi pilsētās. Laukos trūkst ne vien piemērotu radio aparātu, bet bieži nav arī elektriskās strāvas. Visi vecie radio aparāti atņemti vai reģistrēti, un jauni grūti pieejami dārdzības dēļ, jo maksā 800—1200 rubļu. Lētākos krievu aparātus var dabūt par 400 rbļ., bet tie uztver tikai uz diviem viļņiem. Lai gan Amerikas Balss raidījumu klausīšanās oficiāli nav aizliegta, taču NKVD vajā un smagi soda ikvienu, ko notver pie šī „pārkāpuma".

Dievkalpojumi vēl notiek, un laudīm atļauts glabāt arī rožu kroni un citus ticības simbolus. Dievnami ir pārpildīti dažkārt pat darbdienās, un tiem garāmejot, ļaudis noņem cepures vai arī iegriežas īsam lūgšanas brīdim. Taču dievnamu vairs nav daudz. Viļņas katedrāle un klosteŗi slēgti, bet visā zemē daudzas kapellas izpostītas vai sašautas, bet celmalās celtie krusti un svēto tēli nogāzti. Par lietuvju bīskapu likteni zināms tikai tas, ka tie apcietināti un pazuduši. Brīvībā palicis vienīgi Paltarokas bīskaps. Daudzās draudzes palikušas bez mācītājiem, un daudz baznīcu slēgtas nepanesami augsto nodokļu dēļ. Pagājušā gadā Mēmeli apmeklēja bīskapa pārstāvis, spredikodams un izdalīdams svēto sakramentu turienes lietuvjiem. Atceļā šo garīdznieku Telšos izsēdināja no vilciena un arestēja. Taču par spīti smagajam terroram, reliģiskā dzīve nav apstājusies un ļaudis upurē baznīcai visu iespējamo, lai tikai uzturētu tās darbību.

Lietuvā joprojām darbojas partizāni — gan tikai mazākās grupās. Viņu vajāšanā okupanti iet tik tālu, ka soda ar ilggadīgu ieslodzījumu pat tos, pār kuŗa mājas pagalmu gājis kāds svešinieks. Partizānu iznīcināšanai operē īpašas NKVD vienības (izstrebiteļi). To piederīgiem jāparaksta solījums akli sekot priekšniecības pavēlēm, vajadzības gadījumā arestējot un iznīcinot pat savus vecākus. Šādi gadījumi arī jau notikuši. Šie partizānu iznīcinātāji rekrutējas no dēkainiem, kas vairās no karadienesta un meklē vieglu iedzīvošanos. Agrāk, kad zeme vēl bija bagātāka, tie patiešām arī labi iedzīvojās, pievācot apcietināto mantas. Bet tā kā tagad visi jau kļuvuši nabadzīgi, „blakus peļņa" atkritusi un partizānu apkarotājiem jāiztiek ar 400 rubļiem mēnešalgas. Un tā, slikti apģērbti un visu ienīsti, tie pilda savu nožēlojamo un grūto dienestu, dažkārt gan mēģinādami no tā bēgt, kas parasti beidzas ar cietumu.

Apriņķu pilsētas ir pilnas ar NKVD, milicijas un partizānu iznīcinātāju vienību ļaudīm. Ja pirmos un pēdējos lietuvji ienīst, tad krievi savukārt neieredz miliciju, kuŗas dienestā ir arī godīgi cilvēki, kas cenšas pasargāt savus tautiešus no okupantu vardarbībām un laupīšanas.

Lietuvju noskaņojums ir ārkārtīgi nospiests, un ja pašreizējais stāvoklis ieilgs, no lietuvju tautas maz kas paliks pāri. Karu ne vien gaida, bet ļaudis pat slepeni min kara sākšanās terminus, kas vienmēr tiek atkal atlikti uz tālāku laiku. Nav gandrīz nevienas ģimenes, kur kāds vai vairāki piederīgie nesmaktu Sibirijas spaidu darbu nometnēs vai arī nebūtu dabūjuši galu no čekas rokām. Vienīgā cerība vēl ir karš, jo tikai tas var grozīt pašreizējo stāvokli. Krievu pusē gan kara pazīmes neesot manāmas. Karaspēka kustība esot normāla. Karaļauču apgabals stipri nocietināts, un militārie atbalstpunkti izbūvēti kā pašos Karaļaučos, tā Pillavā un Liepājā. Mēmelē sevišķu nocietinājumu neesot, tikai piekraste gan stipri apsargāta.

Miljoni Maskavas zirnekļa tīkla (1)

IESKATS PADOMJU VERGU NOMETŅU SISTĒMĀ

Briseles starptautiskajā goda tiesā šovasar nopratināja 25 liecinieku privātajā apsūdzības lietā pret Pad. savienību par necilvēcīgajiem apstākļiem padomju spaidu darbu nometnēs. Nopratinātie liecinieki paši bijuši koncentrācijas nometņu iemītnieki, bet daži no tiem kādu laiku darbojušies šo nometņu pārvaldē. Viņu izteicienu sakopojums dod plašu ieskatu par drausmīgajiem apstākļiem padomju koncentrācijas un spaidu darbu nometnēs.

NO KOLAS PUSSALAS LĪDZ TADŽIKIJAI, NO UKRAINAS LĪDZ JAPĀNAS JŪRAI

Padomju savienībā pēc 1949. gada datiem ir 197 milj. iedzīvotāju, bet 10—12 proc. šī skaita atrodas ilgstošā ieslodzījumā — izmeklēšanas cietumos, pārmācības namos, darba kolonijās vai arī spaidu darbu nometnēs, kuŗu tīkls aptver gandrīz visu šo milzīgo valsti. Tālajos ziemeļos ir labošanas darba nometnes — no Kolas pussalas pāri Jaunajai zemei, Vaigača un Diksona salām, Taimuras pussalai un Lāču salai līdz Bēringa jūras šaurumam. Subtropiskajos apgabalos ir Kaukaza un Centrālāzijas nometnes — Turkmēnijā, Uzbekijā un Tadžikijā. Visgarām Sibirijas dienvidu robežai līdz pat Japānas jūrai sniedzas trešais nometņu apgabals. Vistālāk uz rietumiem ir Ukrainas nometnes, kamēr Tālajos austrumos arktiskajās Čukču un Kamčatkas pussalās iekārtoti milzu spaidu darbu nometņu kompleksi. Arī visu Eiropas Krievijas vidieni pārklāj nometņu tīkls tāpat kā Urālu apgabalu, Kaukaziju un Sibiriju.

Līdz 1934. g. šīs nometnes bija pakļautas atsevišķo padomju republiku tieslietu komisāriem, bet pēc tam nometņu pārvaldi pārņēma iekšlietu ministrija (NKVD), kas nodibināja nometņu centrālo pārvaldi — Gulag, ar sēdekli Maskavā. Tā ir gigantiska mašīna, kas visnecilvēcīgākā veidā izmanto miljoniem padomju pilsoņu darba spēku „sociālistiskajā celtniecībā", nebēdājot par viņu neciešamiem dzīves un darba apstākļiem, ciešanām un nāvi. Nometņu sistēma ir pilnīgi izolēta, ar savu armiju un policiju un atbildīga tikai savai centrālei Maskavā.

50—200 PROC. PEĻŅAS NKVD

Katrs lielāks nometņu komplekss ar miljonu vai vairāk gūstekņiem iedalīts nodaļās, kas savukārt sadalās nometnēs vai kolonnās (pie dzelzceļa būves). Kolonnas vadītājam ir 4 vietnieki: techniskās vadības inženieris, administrātors darba sadalīšanai, politiskais propagandists un novietošanas un uztura pārzinis. Katra rūpniecības nometne ienes Gulagam 50—70 proc. peļņas, bet ir arī tādas, sevišķi mēbeļu rūpniecībā, no kuŗu darba viņu verdzinātāji nopelna 150—200 proc., kā to apliecināja kādreizējais NKVD nodaļas vadītājs Jaroslavļas apgabala labošanas darbu kolonijā. Ja par sevišķi izciliem darba sasniegumiem piešķirtas prēmijas, tad lauvas tiesu saņēmuši vadošie vīri. Piemēram, fabrikas direktoram prēmija sniegusies līdz 50 proc. viņa algas. Par katru kādā rūpnīcā nodarbināto gūstekni NKVD saņēmusi no attiecīgā uzņēmuma 12 rubļu dienā, kamēr šī paša gūstekņa uzturam izdots tikai 1—1,25 rbļ. dienā.

LĪDZ 16 STUNDU DIENĀ BEZ ATPŪTAS

Nometņu darba spēks sadalās 4 grupās: 1) administratīvais un techniskais personāls — inženieŗi, agronomi, ārsti, grāmatveži uc., kas nometnē strādā savā speciālitātē; 2) gūstekņi vispārējiem darbiem kā ogļraktuvēs, ķieģeļceplos, kanālu rakšanā, mežu darbos uc.; 3) nometnē strādājošie gūstekņi, piem. virtuvē, maizes ceptuvē, kurināmā piegādē un dažādās darbnīcās; 4) nestrādājošie gūstekņi, resp. slimie, darba nespējīgie, invalidi un karcerī ieslodzītie.

Starp šīm dažādajām darba grupām ir liela atšķirība dzīves apstākļu un apgādes ziņā. Kamēr „priviliģētais virsslānis", kas aptver augstākais 10 proc. nometnes iedzīvotāju skaita, ir materiāli diezgan labi nodrošināts, dažiem dzīvojot pat labāk nekā brīvībā, tikmēr visa lielā gūstekņu masa cieš badu un tā radītās slimības un dzīvo necilvēcīgos apstākļos, veicot smaga verga darba normas.

Parastākās darba nozares ir zelta rakšana Magadānā un Kolimas apgabalā, ogļu rakšana Vorkutā, Karagandā, Donbasā un Kusbasā, kanāļu būve Kazākijā un starp Baltijas un Balto jūru, dzelzceļu būve Vorkutā, Kotlasā un Austrumsibirijā, mežu darbi Komi apgabalā, hidroelektriskās spēkstacijas būve pie Murmanskas, cementa fabrikas būve Karagandā, kā arī ceļu būve, kūdras rakšana, lauksaimniecības darbi, koku pludināšana, kuģu kraušana, raibo metallu un naftas iegūšana, zveja Japānas un Ochotskas jūrā un zivju konzervēšana Magadānas sieviešu nometnē. Darba apstākļi visur ļoti primitīvi. Ogļraktuvju šachtās nav apgaismojuma; sūkņi bieži bojājas, kādēļ ogļračiem jāstrādā līdz ceļiem ūdenī. Nepietiekošs arī izrakto aiļu nostiprinājums, kādēļ ikdienas parādība ir nelaimes gadījumi ar dzīvību upuriem. Zivju rūpniecībā nodarbinātām sievietēm nav darba cimdu, un viņu rokas ir sāls saēstas.

Raktuvēs darba laiks ir deviņi ar pus stundas bez pusdienu pārtraukuma, bet citos darbos — 10 stundu. Magadānas fabrikās sievietēm jāstrādā pat 11—12 stundu, bet vasaru, strādājot laukā, darba diena ir pat 15—16 stundu ilga. Vairākos apgabalos bijušas darba vietas, kur visa gada laikā nav dota neviena atpūtas diena.

VĒRSIS PRET 10 VERGIEM

Kāda nometne pie Karagandas sapņēmusi piecgades plānā paredzētu darba uzdevumu, kuŗa veikšanai bijuši vajadzīgi 25 zirgi un 12 vēršu. Tā kā nometnes rīcībā šo jūga lopu nav bijis, nometnes vadība uz laiku iemainījusi tos pret nometnes gūstekņu darba spēku apkārtējos Kazakijas kolhozos. Par vienu zirgu tie prasījuši 8, bet par vērsi — 10 vīru. Kad pēc darbu veikšanas zirgi un vērši atkal atdoti kolhoziem, izmītie gūstekņi atkal atgriezušies nometnē. Pie tam noskaidrojies, ka vienu no „vergiem" kāda kolhoza vadītājs jau pārdevis kādam attālākam kolhozam. Jaunais „verga īpašnieks" atteicies atdot pēc viņa domām likumīgi iegūto gūstekni, un tikai ar bruņotu karavīru palīdzību tas atvests atpakaļ nometnē.

Padomju spaidu nometnēs ir četras darba kategorijas: smagais fiziskais darbs, vidēji smagais fiziskais darbs, vieglais fiziskais darbs un invalidu darbs. Kāds ārsts, kam savā laikā uzdota nometnē saņemto gūstekņu iedalīšana darba kategorijās, liecina, ka ar īpašu rīkojumu noliegts ieskaitīt darba nespējīgo grupā vairāk par 15 proc. nometnes gūstekņu skaita. Nometņu kompleksos bijuši īpaši punkti, kur koncentrēti darba nespējīgie invalidi un gūstekņi vecāki par 65 gadiem. Tos šķirojusi īpaša ārstu komisija, nosakot darbā nespējīgos un tos, kas var strādāt invalidu darbu. Katras nometnes vadītājs centies pēc iespējas ātri atbrīvoties no nepilnvērtīgajiem strādniekiem; protams — neviens neinteresējās par to, vai vājie un darba nespējīgie nonāks invalidu nometnē vai nē, galvenais — tikt vaļā no tiem. Tādēļ arī invalidu uzturs „nonormēts" tik niecīgs, ka šie cilvēki iet pretī nenovēršamai bada nāvei, jo viņu dzīvībām nometnes vadītāju acīs vairs nav nekādas vērtības, — tie tikai lieka nasta nometnes „budžetam".

Nākošajā turpinājumā:
MOCĪBAS JAU NO BĒRNA KĀJĀM

Padomju kaleidoskops

PADOMJU FILMNIEKU RŪPES

No kāda „boļševistiskās paškritikas" raksta Literaturnaja Gazeta uzzinām, cik grūti padomju filmrūpniecībai iet ar režisoriem. Režisori, kas pag. gadā izlaiduši filmas, visi ir jau ar 15—25 un vairāk gadu praksi, bet divi „paši jaunākie" pirmo filmu gatavojuši pirms 13 gadiem. Tā ir gan liecība, ka šie vīri lieliski pratuši pārdzīvot visas „tīrīšanas", bet reizē apstiprina arī pašu mājās kritizēto faktu, ka tikpat kā nav režisoru jaunās paaudzes. Valsts filmu institūta režijas fakultāte pēdējos 15 gados no pavisam 143 absolventiem izsniegusi 23 mākslas filmu režisoru diplomus. No tiem tikai 6 izdevies līdz šim izlaist pa vienai filmai, bet 2 paspējis izlaist tikai viens. Visi pārējie 120 aizgājuši uz citām nozarēm; jo, vienkārt, uz slidenā filmu karjēras ceļa aplam grūti noturēties partijas „boļševistiskās paškritikas" vējos un, otrkārt, ceļš līdz „režisora-inscinētāja" titulam pēc grafikas aizņem vismaz 15 gadu.

Archibīskaps T. Grīnbergs un viņa Bitīte

Kad vakara stundā pēc beigtajiem dienas darbiem lapoju archibīskapa T. Grīnberga **Bitītes kalendāru 1952. gadam,** rodas dažādas pārdomas un atceres. Tas bija jau tik sen, bet reizē arī tik tuvu, kad mūsu sirmais archibīskapa tēvs bija jauns lauku draudzes mācītājs. Saldus apkārtnē. Tolaik mūsu izcilākie mācītāji, kam rūpēja latviešu tautas liktenis, sirsnīgi nodarbojās ne tikai ar reliģiskajām lietām, bet arī ar zinātni un literatūru vai, kā rakstīja Vecais Stenders, ar tautas gara „pacilāšanu". Tāds bija arī viņa dēls Jaunais Stenders, Elverfelds, Hugenbergers, Pantēnijs, Vatsons, „kukaiņu mācītājs" Kavals, J. Rozēns ar simpatisko laikrakstu Apskats un bērnu žurnālu Jaunības Draugs, J. Sanders, kas Pēterpilī izdeva Baznīcas Vēstnesi, kā arī Bitners, kas pirms Kr. Barona vāca un izdeva latviešu tautas dziesmas, utt. Tā arī tagadējais archibīskaps 1904. g. sāka izdot mēnešrakstu Evaņģēliuma Gaisma ar ļoti daudzpusīgu saturu. Zīmīgi ir, ka šī mēnešraksta pirmajā numurā ievietots Fr. Brīvzemnieka raksts Kā modināt bērnos prieku uz grāmatu lasīšanu, kur šis skolu darbinieks — latviešu tautskolu inspektors pirmāk Lejaskurzemē, pēc tam Rīgā — norāda, ka lasīšana bērniem vēl svarīgāka par tām zinību druskām, ko tam sniedz īsajā skolas laikā.

Par to gādāt sirsnīgi vēlējās arī jaunais mācītājs Grīnbergs, ieinteresēdams pieaugušos ar viņa mēnešrakstā atrodamo lasāmvielu. Kļūdams dižāks Ventspils latviešu draudzes mācītājs, viņš tur nodibināja Jaunības draugu vienību, atvēra privātskolu latviešu bērniem, bez atlīdzības mācīja latviešu ģimnazistēm neobligāto latviešu valodu un sāka gādāt arī lasāmvielu jaunajai paaudzei, izdodot bērnu laikrakstu Bitīte. Šis izdevums bija iemīļots visās bērnu ģimenēs, un pie tā kavējās ne tikai jaunā paaudze, bet visi ģimenes locekļi.

Arī tagad, archibīskapam svešumā mītot, Bitīte ikmēnesi aplido savus cienītājus, un nupat iznācis Bitītes kalendārs 1952. gadam. Papīru šim kalendāram sagādājusi Vispasaules luterāņu federācija kā sveicienus no luterāņu banzīcām visā pasaulē. Kalendāra vāka gaiši zilā debesu un arī neaizmirstuļu krāsa aicināt aicina neaizmirst tur attēloto dzimtenes dievnamu, Bībeli un citas vērtīgas un jaukas grāmatas — protams, latviskas. Šai 3 iespiedloksnes biezajā kalendārā archibīskaps skubina atcerēties arī svarīgākos notikumus latviešu tautas dzīvē, īpaši tos, kam tuvojas apaļu gadu skaits. Tā 5. janv. paiet 130 gadu, kopš iznāk latviešu avīzes: 6. janvārī ir plkv. Kalpaka 50 dzimumdiena utt. Šai nodalījumā ievietoti arī Veltas Tomas, Valdas Moras, Zinaidas Lazdas, Austras Dāles, Veronikas Strēlertes, J. Ruģēna, J. Jaunsudrabiņa un Andrēja Eglīša dzejdarbi par dzimteni, Latviju, māti un viņas mācīto dzīvesziņu.

Kā šos materiālus izmantot? Manuprāt pašiem bērniem tāpat vien pārlasīt būtu mazāk nozīmes, bet labāk būtu, ja ievestu tādu kārtību, ka ģimene reizi nedēļā, varbūt svētdienā, kad visi ir mājās, kādu stundiņu pulcētos kopā uz nacionāli-patriotisku pārdomu brīdi, pārrunājot kalendārā minētos notikumus un apcerot ar tiem saistītās personas. Daļu materiālu šai nodaļai dos sekojošie raksti par izcilajiem vīriem, kam nākošajā gadā ir atceres dienas: par Ernestu Gliku, J. Kleinšmitu, A. Dombrovski, A. Biju, E. Dīnsbergu (rakstam klāt maz redzēta D. ģimetne), Jāni Čaksti, kā arī valsts prezidentu Kārli Ulmani. Pēdējais piemin ams savā 75. dzimumdienā kā vīrs, kas „vienīgi un tikai mūsu tautu un mūsu pašu celto valsti mīlēdams, šai trijotnei ziedojis sevi visu, — savus spēkus, sava mūža labākos gadus un savu ģeniju," kā to apliecina Aleksandrs Grīns. Šī raksta beigās ir norādījums jaunatnei, kādā garā veidot sevi un savu dzīvi, lai Dievs mums varētu atdot mūsu zaudēto dzimteni.

Bez šādiem nacionāli un patriotiski audzinošiem rakstiem kalendārā, protams, ir arī paša archibīskapa apcerējumi reliģiski-tikumiskai audzināšanai. Tāds ir arī pats pirmais raksts, ko archibīskaps iesāk ar austrieša Pētera Rozegera vienkāršo dziesmiņu par cilvēku, kas, aizcelojis uz Ameriku, arī tālā pusē kā priekos, tā bēdās grib saņemt tēvzemes svētību. Ir rakstiņi ar bildēm par aklajiem un kurlajiem, dažas pasacinas un citas interesantas lietas, ko pieaugušie nezina, kā arī daži uzdevumi, jautājumi un derīgi norādījumi. Tiešām vērtīga un saistoša materiāla ir pietiekami daudz veselam gadam — līdz nākošā Bitītes kalendāra iznākšanai, ko atkal mēs gaidīsim ar tādu pat interesi, ka gaidījām šo.

J. Sviestiņš

Uzvarētāja saņem mūsu laikraksta balvu

„Dzīvā spēka saglabāšana latviešu kopībai un nākotnei ir trimdas sabiedriskā darba pirmā un galvenā problēma. Cīņai par tēvzemes atbrīvošanu un tautas nākotni nozīme un panākumi būs vienīgi tad, ja veselīga un spēcīga kā fiziski, tā garīgi būs saglabāta mūsu tautas kopiba un tās

Hullas latviešu kopas priekšsēdis A. Prāms pasniedz mūsu laikraksta balvu Skaidrītei Eberšteinei.

atsevišķi locekļi, visiem apzināti un mērķtiecīgi atbalstot mūsu cīņu par Latvijas brīvību," — teica Hullas latviešu kopas priekšsēdis A. Prāms, pasniedzot mūsu laikraksta balvu — mākslinieciski darinātu šķīvi — Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā rīkotās jaunatnes darbu sacensības uzvarētājai vecākajā grupā — Skaidrītei Eberšteinei.

Apbalvotā dzimusi Priekulē un tagad sekmīgi mācās Hullas mākslas koledžā, brīvajā laikā līdzdarbojoties tautiskajā deju kopā Ritenītis un teātra kopā, kā arī deklamējot latviešu sarīkojumos.

Jaunatne ir svešzemju iespaidu visvairāk apdraudēta, bet tieši tai pieder izšķirēja loma mūsu iecerētās nākotnes piepildīšanā. Tādēļ augstu vērtējama LNPL rīkotā sacensība, kur parādītā jaunatnes atsaucība ir drošs ķīla nākotnes darba sekmēm. Jāvēlas, lai šim sekmīgajam latviešu stājas stiprināšanas gājienam sekotu arī tālāki ar tikpat rosīgu atsaucību. Hullas latvieši ir priecīgi, ka vērtīgo laikraksta Latvija balvu ieguvusi viņu tautiete, un pateicībā piemin balvas ziedotājus.

A. P.

Uzbrukums „meža kaķim"

Kādā jūnija dienā izbraucu uz Ķemeriem, lai nokertu dažus zalkšus Skolu mūzeja vajadzībām. Man bija zināmas dažas vietas, kur tie pastāvīgi mājoja. Šoreiz devos uz purvu, kur raka kūdru dziedniecības vajadzībām. Apsēdos uz celma pie kāda niedru pudurīša un vēroju tuvējo apkārtni. Palūkodamies tālāk, 200 soļu no sevis ieraudzīju kaķi, kas kaut ko ķēra, meta gaisā un atkal uzbruka. Binoklī redzēju, ka kaķis darbojas ar kaut ko līdzīgu vītves galam. Nebija šaubu, ka tas bija nomedījis čūsku un centās to nobeigt. Ar savu laupījumu kaķis nozuda aiz kūdras gubām, un es to aizmirsu.

Sēdēju vēl minūtes 15, bet zalkši nerādījās. Jau nodomāju mainīt vie-

Balsienu mīkla

Uzdevis J. A-ns

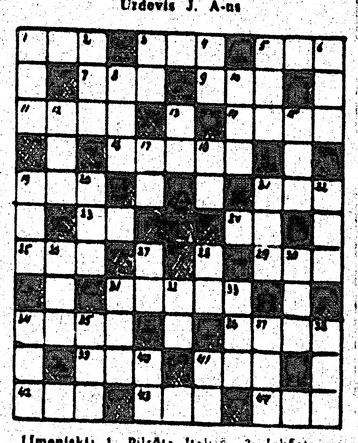

Līmeniski: 1. Pilsēta Itālijā; 3. Iekārtojumi baznīcās; 5. Stikla caurulīte šķidruma iesūkšanai; 7. Pavēlētājs; 9. Slimība; 11. Slimi; 14. Puķe; 16. Sala Indijas okeānā; 19. Pilsēta Francijā; 21. Vīrieša vārds; 23. Kņada; 24. Tauta tiesā; 25. Ūdens augi; 29. Atlaides; 31. Štats ASV; 34. Itaļu nacionāls ēdiens; 36. Zināšana par stādiem; 39. Pussala Indijā; 41. Trauka; 42. Govslopi; 43. Valsts Vidusamerikā; 44. Arkla daļa.

Stateniski: 1. Vieta Latvijā, kur komūnisti 1941. g. noslepkavoja latv. karavīrus; 2. Lietos gaitā; 3. Augstiene Āzijā; 4. Rit; 5. Jūras laupītāji; 6. Asināmā ierīce; 8. Upe Sibirijā; 10. Siev. vārds; 12. Zvaigzne; 13. Padziļinājumi; 15. Piedāvājums; 17. Sala Baltijas jūrā; 18. Mākslīgie mēsli; 19. Pilsēta Sirijā; 20. Austrumnieku dižmāņi; 21. Upe Sibirijā; 22. Nedroši; 26. Zivs; 27. Mājkustonis; 28. Puķe, 30. Augļi; 31. Pilsēta Filipīnās; 32. Kets; 33. Kalns Latvijā; 34. Amazones pieteka; 35. Senotropieši; 37. Skolas piederums; 38. Plecs; 40. Sala Karolīnās; 41. Volgas pieteka.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums:

Līmeniski: 1. Bulta; 4. Ordas; 7. Ideja; 9. Ananass; 11. Goba; 13. Atis; 15. Ape; 16. ASV; 18. Ars; 19. Elks; 20. Ikrs; 21. Arī; 22. Kaļ; 24. Pie; 26. Mata; 28. Sams; 29. Ekonoms; 32. Triko; 33. Alīse; 34. Akūta. — Stateniski: 1. Banga; 2. Tina; 3. Ada; 4. Oja; 5. Rasa; 6. Sauss; 8. Enas; 9. Abelīte; 10. Starpas; 12. Opera; 14. Irsim; 16. ASK; 17. Vīļi; 21. Amēba; 23. Aini; 25. Eseja; 27. Akts; 28. Smok; 30. Ore; 31. Oka.

tu, kad atkal ieraudzīju kaķi, bet nu jau daudz tuvāk. Tas tupēja pie kūdras gubas un cītīgi ko vēroja. Tātad man bija radies konkurents un pie tam vēl „manā rajonā". Binoklī to labi apskatīju: tas bija loti resns kaķis, kādu nebiju redzējis — strupām ausīm, pelnpelēkā krāsā. Sāku domāt — vai patiesi Ķemeru apkārtnē vēl būtu uzglabājies kāds senčenu liecinieks meža kaķis, ko savos sarakstos piemin Dr. Transehe un A. Grose?

Kā arī būtu, nospriedu doties cīņā ar to, lai divi zalkšu kērāji te netupētu. Es taču šo rajonu ieņēmu pirmais! Vispirms labi pārliku, kā vislabāk šim briesmonim uzbrukt.

Priekšā bija metri trīs plats un tikpat dziļš izraktās kūdras grāvis, kas izbeidzās pa labi no manis. Pa turienei kaķis bija ienācis. Tātad šeit jāmēģina aizsprostot ceļš, lai kaķim nebūtu citas izejas kā lēkt platajā, ar ūdeni piepildušajā grāvī.

Līdzi man bija zalkšu keramais tīklinš, liekts no stipras stieples, ap 2 m garā niedres kātā. Tas bija mans vienīgais ierocis, ar ko uzbrukt konkurentam. Vispirms aizgāju uz to vietu, kur grāvis izbeidzās, lai no turienes straujā skrējienā dotos kaķim virsū. Uz otru pusi bija ūdens pelkes, kur dzīvniekam nebija izdevīgi bēgt.

Uzbrukums sākās. Kaķis piecēlās. Tikai tagad es redzēju, cik tas bija resns. Tā acis zvēroja. Atkāpšanās nebija, kaut arī tas būtu meža kaķis. Pacēlu tīkliņu sīsanai un skrēju tam virsū. Kaķis devās tieši uz manu pusi, lai aizbēgtu gar grāvja malu niedrājā. Aizkrustoju dzīvniekam ceļu, mezdams tam galvā tīkliņu. Kaķis lēca pāri grāvim un iekrita ūdenī. Pārāk sparīgi rīkodamies, paklupu un iekritu grāvī tāpat kā kaķis.

Protams — viņš tika laukā pirmais, jo pirmais arī tur ielēca. Kad izrāpos no ūdens, jutu, ka sausā nav neviena drēbju vīle. Nu bija jāžāvējas. Tā kā kūdras purvā neredzēju nevienu cilvēku un tuvumā nebija arī dzīvojamo māju, izgērbos kails un drēbes pakāru kārkla krūmos. Sildīja saule, un pūta mazs vējiņš. Divi stundu laikā manas drēbes bija izžuvušas. Pa tam sagūstīju trīs zalkšus.

Kā meža kaķa uzvarētājs un trīs zalkšu īpašnieks devos uz Ķemeru ciemu pie pazīstamiem un izstāstīju savas dēkas. Ķemerieki par šo gadījumu smējās kā kutināti, — tas būšot bijis vietējā miesnieka kaķis. Nobarots ar galu resns kā āpsis, tas tomēr vēl ēdot visu, kas vien kustas, un nesot mājās pilnus, zalkšus un pat indīgās odzes.

J. Siliņš

K. AUGSTKALNS

CILVĒCES TRAĢĒDIJA

IV

Pat neliela, labi apgādāta un enerģiska partizānu grupa var piesaistīt ceļu apsardzībai lielas karaspēka vienības, kas jāatrauj tiešajai kaujas darbībai frontē. Kādā stāvoklī nonāks Vidus- vai Rietumeiropā cīnošās sarkanarmijas vienības, ja viņu apgādi graus simtiem kilometru dziļā joslā Polijas, Čechoslovakijas, Ungārijas partizāni? Kā lai cīnās padomju spēki Mazāzijā, ja Kaukaza kalnu pārejas pārvalda partizāni? Cik spēku nav jāziedo, lai nodrošinātu bruņošanās rūpniecības ražojumu pārvešanu caur Urāliem, ja tur darbojas partizāni?

Plašā, maz apdzīvotā territorija sagādā loti labas partizānu darbības iespējas. Tā veicina partizānu nenovērotu izsēdināšanu, ļauj tiem slēpti novietoties un pārvietoties. To raksturo vienkāršs piemērs. Territorijā, kur uz 10 kv. km dzīvo 200 iedzīvotāju, 1 cilvēks partizānu apkarošanai jau nozīmē 0,5 proc. visa iedzīvotāju skaita vai normāli 5 proc. militārā potenciāla cilvēku ziņā. Territorijā, kur uz 10 kv. km dzīvo 2000 cilvēku, šis pats 1 cilvēks partizānu apkarošanai nozīmē tikai 0,05 proc. no iedzīvotāju skaita vai 0,5 proc. militārā potenciāla cilvēku ziņā. Pie tam pirmajā gadījumā partizāni tomēr varēs darboties vieglāk nekā otrajā. Šis piemērs rāda, cik milzīga nozīme partizānu darbības izraisīšanai Pad. savienībā. Tagadējā aviācijas attīstības laikmetā nav arī neiespējama to nogādāšana vajadzīgā vietā un viņu apgāde. Tikai viss iepriekš jāizplāno, jānoorganizē un jāsagatavo. Rietumnieku rīcībā ir arī pietiekami šim nolūkam piemērotu cilvēku.

KARA DARBĪBAS RAJONU ATŠĶIRTĪBA

Kara gadījumā starp austrumiem un rietumiem būs trīs viens no otra atdalīti galvenie kara darbības rajoni: Eiropa, Tuvie un Vidējie austrumi, Alasku ieskaitot. Ja Pad. savienībai īsā laikā neizdotos ieņemt Skandināviju, tad Eiropas ziemeļos būs atsevišķs darbības rajons, ko atdala Baltijas jūra.

Iniciātīvai esot Pad. savienības rokās, rietumniekiem samērā grūts stāvoklis, jo vajadzīgs laiks spēka pārvietošanai uz attiecīgo rajonu. Šai posmā Pad. savienības gūtās sekmes, piem., Eiropas vai Mazāzijas ieņemšana, var ietekmēt visa kara tālāko norisi. Turpretim, ja iniciātīva ir rietumnieku pusē, Pad. savienībai daudz neizdevīgāks stāvoklis. Tai jāizdara spēku pārvietošana uz attiecīgo darbības rajonu milzu attālumos pa sauszemi, t.i. pa dzelzceļu, kas pie retā ceļu tīkla un vāja vispārēja transporta stāvokļa sagādā lielas grūtības un prasa daudz laika. Ja vēl pašā pirmajā brīdī stratēģisko rezervju pārvietošana no centrālā stāvokļa vieglāka, tad vēlāk vienā darbības rajonā jau iesaistīto spēku pārsviešana uz otru pavisam sarežģīta. Grūtības iespējams vēl kāpināt, vērsot aviācijas uzbrukumus pret ceļu tīklu un izraisot partizānu darbību līdz ar kara darbības sākšanos.

LAIKA VĒRTĪBA

Tiklīdz kāds asums rietumu un austrumu starpā šķietami izlīdzināts vai vismaz atvirzīts tālākā nākotnē, rietumu pasaulē jūtams atvieglots uzelpojums. Tādos gadījumos gandrīz vienmēr priecīgi konstatē, ka iegūts laiks, un vēl papildina — laiks strādā mūsu labā. Nav noliedzams, ka pašreiz šim izteicienam savs pamats, bet tikai līdz zināmai robežai. Pārsniedzot to, laiks jau strādās Kremļa labā.

Pad. savienībā ar katru gadu pieaug bruņoto spēku sagatavotās rezerves, pie tam straujāk nekā rietumu lielvalstīs. Apmēram pēc 5—6 gadiem Pad. savienība būs pārvarējusi otrā pasaules kara radīto krizi cilvēku sastāva ziņā. Jārēķinās arī ar to, ka padomju arvienu plašāk iesaistīs ķīniešu masas gan rūpniecībā, gan arī bruņotos spēkos. Šis process loti svarīgs, un tas ir jau sācies, jo ir ziņas par ķīniešu strādnieku parādīšanos pat satelitvalstīs. Turpretī ik gadus jo vairāk austrumu bloka valstīs aiziet bojā tie cilvēki, kas visnoderīgākie iekšējās aktīvās pretestības resp. partizānu darbības aktivizēšanā patreiz, kad vēl nav paredzama tūlītēja kara darbības sākšanās.

Austrumu bloka rūpniecība un izejvielas nelauj strauji kāpināt bruņošanos, bet ilgākā laikā, atstājot novārtā saimniecisko sektoru, spēj veikt visu vajadzīgo. Šis ir viens no iemesliem, kādēļ pēc Vācijas kapitulācijas Pad. savienībā bruņošanās rūpniecība turpināja strādāt gandrīz nesamazinātā apmērā. Sava uzdevuma veikšanai tai vajadzīgs ilgs laiks.

Zinātnes līmenis rietumu pasaulē neapšaubāmi augstāks nekā austrumos. Zinātnieki var strādāt brīvi un pilnīgi atraisīt savas spējas. Līdz ar to dažādu jaunizgudrojumu ziņā rietumnieki būs vienmēr pārsvarā. Bet tikpat neapšaubāmi pierādījies, ka Pad. savienības spiegi samērā īsā laikā iegūst visus šos izgudrojumus. Tā katrs nopietnāks jaunizgudrojums dos priekšrocību tikai loti īsu laiku.

Kremļa varasvīri var turpināt bruņošanās sacensību bezgala ilgi, jo viņiem nav jāskaitās ar iedzīvotāju labklājību. Rietumu demokratijas to nespēj, jo tad tām savi cilvēki jānospiež tikpat zemā labklājības līmenī kā austrumos. Ļoti iespējams, ka ar auksto karu un vietējām cīņām dažādās vietās Kremļa vadoņi tieši cenšas turēt rietumu pasauli satrauktā stāvoklī, cenšas piespiest rietumus atraut cilvēku labklājībai milzu līdzekļus. To viņi varbūt dara pārliecībā, ka demokratijas nekad neuzsāks aktīvu darbību un laus ar sevi spēlēties kā kaķim ir peli.

Tā ir vēl daudz un dažādu pierādījumu, ka neierobežots laiks nebūt nestrādā rietumnieku labā. Bet kur tad ir šī laika robeža? — Tā būs tur, kad rietumnieki, izmantojot savu pārākumu zinātnes attīstības, izejvielu bagātības un rūpniecības ražotspēju ziņā, pēc iespējas īsākā laikā pacel savu militāro potenciālu līdz pilnībai, kādu vien tajā brīdī atļauj techniskā attīstība, un tad panāks pasaules politiskās iekārtas izkārtojumu. Palaižot garām šo momentu, laiks jau strādās Kremļa labā. Un tad viss būs jāsāk no jauna, jo šīsdienas techniskā attīstība mainās tik strauji, ka sagatavotie apbruņojuma materiāli īsā laikā noveco, pārvērzdamies par lūžņiem. Jāšaubas, vai rietumu demokratijām būs iespējams iznest vairākus bruņošanās viļņus, nepiedzīvojot tiekšēju sabrukumu, kad tās pašas bez cīņas iekrīstu komūnistu klēpī.

NOSLĒGUMS

Cilvēces sabiedriskās iekārtas pārveidošanās procesā neizbēgema cīņa starp liberālo demokratismu un komūnisma terrora sistēmu. Senā pagātnē bija iespējams, ka dažādās pasaules daļās vienlaicīgi pastāvēja dažāda kultūra un sabiedriskā iekārta. Tagad visa cilvēce saplūdusi vienā kopīgā veidojumā, kas nepieļauj līgstoši pastāvēt dažādām pretēja rakstura sabiedriskām iekārtām. Abu iekārtu pakāpeniska pārveidošanās un izlīdzināšanās nav iespējama, jo komūnisms neatzīst evolūciju, bet krasi nostājas par revolūciju, ti. visa līdzšinējā pilnīgu iznīcināšanu un jauna radīšanu. Šajā sakarībā arī saprotams tā mērķis — vispasaules revolūcija un komūnisma diktatūra. Liberālajam demokratismam atliek vai nu paklauties komūnisma terrora sistēmai un iet bojā, vai arī cīnīties.

Jo ātrāk šo cīņu izraisīs, jo mazāk upuru tā prasīs, jo vieglāk būs iespējams visā pasaulē veidot aptuveni vienādu sabiedrisko iekārtu, jo vieglāk būs iespējams visu pasauli apvienot kopīgā, veselīgā saimnieciskā organismā. Cīņu austrumu un rietumu starpā nedrīkst izcīnīt tikai materiālajā plāksnē, jo tā ir ideoloģiju cīņa; to nedrīkst izcīnīt tikai iznīcināšanas un sagraušanas dēļ, bet gan skaidri formulētas nākotnes dēļ, dodot cilvēkiem cīņas mērķi un jēgu.

Pareiza terrora sistēmas vājo pušu izmantošana dod milzīgu priekšrocību rietumu demokratijām. Grūti apgalvot, kas pašreiz vairāk attur Kremļa varasvīrus sākt jaunu plašu agresiju — rietumnieku pārsvars atombumbu skaitā, vai arī sacelšanās iespēja kā satelitvalstīs, tā arī pašā Pad. savienībā. Sevišķs draudz Maskavai šai ziņā ir brīvajā pasaulē esošie apspiesto tautu piederīgie.

Liela nozīme cīņas norisē būs tam, kurā pusē būs iniciātīva atklātas cīņas izraisīšanās brīdī. Cik arī grūti tas būtu, bet tas jāsaprot ne tikai rietumu demokratiju vadošām personām, bet visai brīvajai cilvēcei. Komūnisma terrora sistēma cilvēces organismā ir tas pats, kas vēzis atsevišķa cilvēka organismā. Ja cilvēks nespēj savlaicīgi izšķirties par tā izoperēšanu, slimība ar laiku pārņem visu organismu, nelīdz vairs operācija, un cilvēkam jāiet bojā. Tāpat ja brīvā cilvēce nespēs savlaicīgi izšķirties un ar cīņu iznīcināt savā organismā iepernājušos komūnisma terrora sistēmu, tai būs jāiet bojā.

(Beigas)

PĒTERIS ERMANIS

Četrdesmit gadu (1)

Tā bija nemīlīga rudens diena. Es biju viens mūsu istabelē, Ingolštates kazarmu blokā. Sieva aizgājusi uz pilsētu, uz tirgu. Kaut kur aizgājuši arī ne visai patīkamie kaimiņi no blakus istabas. Es staigāju pa istabu spalvas kātu rokā, gudrodams kaut ko uzrakstīt. Pēkšņi kāds bez pieklauvēšanas atvēra durvis, kas ved uz āru, uz gaiteni. „Tā jau tie poļi un ukraiņi te staigā, neklauvēdami," es domāju un skatījos, kāda sveša seja nu bāzīsies iekšā.

Bet ienāca viņš — jauns zēns, Smiltenes tirdzniecības skolas skolnieks Pēteris Ērmanis, tas pats, ko priekš trim gadiem kādreiz satiku Virchurgā, kastaņu gatvē, netālu no Mainas krastiem. Viņš ienāca bez virsdrēbēm un cepures. Mugurā skolnieka blūze, bet rokā spalvas kāts, tāpat kā man. Viņš satrūkās, spalvas kāts nokrita uz grīdas. Bet, spalvas kātu pacēlis, viņš nemaz neizskatījās nobijies.

„Es tikai gribēju no mūsu guļamistabas — tu jau zini, mūsmājās Rūķos — iziet ēdamistabā. Un uzreiz nu esmu atkal pie tevis. Nu es atminos, mēs jau satikāmies reiz tādā Vāczemes gatvē. Bet pēc tam man tā satikšanās izgaisa no atmiņas kā migla." Un viņš ziņkārīgi skatījās apkārt: „Kur tu tagad esi? Vai vēl Vāczemē?"

„Tagad es esmu Ingolštatē."

„Kur tāda Ingolštate ir? Es Vācijas ģeografiju tik smalki nezinu."

„Ingolštate ir arī vācu pilsēta, tikai ne pie Mainas, bet pie Donavas."

„Vai tad vēl nav izredzes atgriezties Latvijā?"

„Vēl nekādu noteiktu izredžu nav."

„Vai die', vai die'", viņš novaidējās. „Kādā gadā tu tagad dzīvo?"

„Tūkstoš deviņi simti piecdesmit pirmajā. Un no kāda nāc tu?"

„No tā paša deviņsimti vienpadsmitā!" Un viņš atkal skatījās apkārt. „Kādā istabā tu te dzīvo! Zini, man viņa lāgā nepatīk. Un kas tās blakus par durvīm? Ar krītu uzrakstīts 73h. Ko tas nozīmē? Vai tur vēl kāds dzīvo?"

„Tur dzīvo tāds diezgan nejauks pāris. Polis — un nez', kas tā viņam par sievieti piemetusies klāt. Reizēm abi plēšas. Bet runāsim tālāk par tevi. Tev spalvas kāts rokā, vai tu ko raksti?"

„Jā. Tirdzniecības skola grib izdot kalendāru nākošam gadam. Pielikums jāsagādā pašiem skolniekiem. Mums nav neviena cita, kas varētu kaut ko uzrakstīt dailrakstniecībā — un tad es apsolījos uzrakstīt stāstu. Virsraksts būs Maija. Tā stāsta varone būs tāda kā mana māte meitenes gados, kad viņas tēvs viņu ziemā aizveda uz Rīgu skolā. Bet man tas notikums ir mūsu laikos, un Rīgas vietā mazpilsētiņa — apmēram kā Smiltenē. Man citādi nemaz neiet labi. Divnieks ģeometrijā, divnieks algebrā, pat fizikā divnieks. Īpaši skolotājs Belke uz mani pašreiz pikts. Vajadzētu mācīties, briesmīgi vajadzētu. Ak, es tieku rauts uz divi pusēm. Arī to stāstu gribas rakstīt, briesmīgi gribas. Pašlaik beidzies skolas gada pirmais ceturksnis. Kādas dienas varu dzīvot mājās, tad nu rakstu. Tas stāsts jāsteidz. Bet ko es tev stāstu, tu taču to visu atceries."

„Zināms, mēs taču esam viens. Bet es tev varu pastāstīt, ko tu vēl nezini, varu pastāstīt, ko tu pa nākošiem četrdesmit gadiem uzrakstīsi."

„Tātad es būšu gan rakstnieks!" zēna acīs un sejā paspīdēja liels prieks. „Un es arī Vāczemē vēl varēšu rakstīt?"

„Jā, tu mēģināsi vēl arī šeit. Bet — nu visu pēc kārtas. To stāstiņu par Maiju tu arī uzrakstīsi, to nodrukās (tagad mēs sakām, iespiedīs), kalendārs, kas 1911. g. decembrī iznāks, un tas būs tava rakstnieka darba sākums. Pie stāsta varones Maijas tu vēl atgriezīsies, uzrakstīsi par viņu skolnieku ludziņu Jāņu vakarā. To izdos turpat Smiltenē Zušmanis 1913. g. pavasarī. Tā būs tava pirmā grāmata. Bet Jāņu vakars būs vājš darbiņš, nekur to neizrādīs.

Jau pirms Jāņu vakara tu sāki domāt par lielām lietām. Zini, skolotājs Lielgalvis tev uz iesvētībām iedāvināja Poruka rakstu piekto sējumu. Tur ir tāda maza drāma Ideāli, kur parādās visi dzejas un filozofijas lielie gari no Dantes līdz Meterlinkam. Tu nu arī gribēsi tādu uzrakstīt, tikai tavā rakstījumā figurēs dzejas darbu tēli, gan latviešu, gan cittautu. Viņi diskutēs, pasludinās šo to, un beigās mūžīgā sievišķība visus atpestīs. Kaut ko tu uzmetīsi, bet nekas labs neiznāks, tā nasta tev vēl par smagu, par daudz jauni vēl tavi pleci. Un tad tu šo to no sava darbiņa dialogiem iemetināsi dzejā. Tu sāksi dzejot."

„Nu?! Es sāksu dzejot?" mans viesis brīnījās, apsēdies manā gultā. „Nekad neesmu domājis, ka es to varēšu."

„Nu, tev jau arī būs lielas grūtības ar dzejas techniku. Kamēr to kaut cik pārvarēsi... Viela taviem dzejoļiem arī neparasta: literātūras tēli, vēstures varoņi, pa vidu gan daža dabas aina, viegla mistika un romantika — arī prozas mēģinājumos tā romantika būs. Tu sūtīsi visādām redakcijām, rakstīsi visādiem rakstniekiem. Dažs ievēros tevi, skubinās strādāt tālāk, bet vairāk gan būs, kas nemaz neatbildēs. Un kādos sešos gados maz, maz tiks iespiests. Vēl viens šķērslis arī jānem vērā: tu jau zini, kāds tev rokraksts..."

„Zinu, kā nu nē," zēns bēdīgi sacīja.

„Pa to laiku būs sācies liels karš. Pasaules karš. Arī tev būs jāiet karā."

„Man arī, vai! Bet es taču esmu vienīgais dēls."

„Sauks arī vienīgos. Grūti jau tev būs. Tu taču no vingrošanas stundām tā bēdz un vairies," es pasmējos. „Bet nebēdā, karam tu iziesi cauri vesels. Karš un lielā krievu revolūcija radīs tādas pārveidības, ka Latvija kļūs valsts, kļūs republika. Tu varēsi dzīvot Rīgā, beidzot būsi tāds, par kuru saka: tas ir jau rakstnieks ar vārdu."

Zēna acīs un sejā atkal spīdēja prieks.

„Tev iznāks grāmatas. Tu atradīsi sev piemērotu episku ritmu un sāksi tajā dzejojumu ciklu par latviešu dzejniekiem un rakstniekiem, sākot ar Fīrekeru, Gliku un Stenderu. Daļa šādu dzejojumu ietilps grāmatā Laiki un ceļi, kas iznāks uz 1922. g. Ziemsvētkiem. Šo ciklu tu turpināsi arī vēlāk, bet pilnīgi nekad nenobeigsi. Nu — tas jau nebūs vienīgais nodoms, kuru tu nenovedīsi galā. Blakus šādiem dzejojumiem tu rakstīsi citus tādā savādā stilā, daudziem izsaucieniem, neparastiem salīdzinājumiem. Tie nebūs iedalīti pantos, tiem nebūs atskaņu, tie būs tādā kā ritmiskā prozā, apmēram kā dzejojis kāds amerikānis."

„Valts Vitmans?" iejautājās zēns, šo vārdu tā arī izrunādams.

„Jā, gandrīz tā. Teiksim, tādā ritmā kā Auseklja himna Zilajam kalnam vai Poruka Nebijušais un divi vientuļi. Vai vēl tuvāk apzīmējot: Porukam ir tādi Monologi un nepārkāpjami vārdu žogi. Tiks daudzināts jauns virziens, kuru sauks par ekspresionismu. Tas būs tāds, kā pie jums, vienpadsmitā gadā, vēl daudzināmais dekadentisms. Bet ko es tev stāstu... ne jau tāds. Nu, varbūt kādu drusku arī uz to pusi. Par tevi rakstīs un runās, ka tu arī esi ekspresionists. Tu jau nebūsi vienīgais, kas izmēģināsies tādā stilā."

„Un vai es tiešām būšu tāds īsts eksperi... kā tas vārds bija... ekspresionists?"

„Varbūt jā, varbūt nē, to es tev noteikti nevaru pasacīt. Jo tai pašā laikā tu dzejosi un rakstīsi arī pavisam vienkāršā izteiksmē."

„Un par ko tad es rakstīšu tai nepanastajā izteiksmē?"

„Pēc kara un revolūcijas šausmām, naida un necilvēcības brāzmām tu sludināsi mīlestību un cilvēcību. Tādēļ tavai dzejojumu grāmatiņai — plāna brošūriņa — būs virsraksts Es sludinu. Tā iznāks uz 1920. gada Ziemsvētkiem. Otra tādā pašā stilā, mazliet biezāka, iznāks reizē ar Laikiem un ceļiem — 1922. gadā. Tai būs virsraksts Es šaubos, es ticu. Šīs grāmatiņas būs vienīgās no visām tavām, kas sacels tādu kā sensāciju. Dažs tevi slavēs, dažs lamās... vai, kā lamās! Vispār, bardzību tu savā rakstnieka mūžā matīsi dūšīgi."

(Beigas sekos)

KAROLA DĀLE

Dārzniece

Nokrīt ābols no koka
Un zālē spīd.
Tava roka
Pār asniem slīd.

Tu pāršķel augli un rādi
Man serdi īstu,
Sēklu stādi
Ar smaldu šķīstu.

Vēl auglis krīt no koka
Un zālē spīd.
Tava roka
Pār asniem slīd.

ANDREJS IRBE

Nobela prēmijas laureāts Pērs Lagerkvists

Liekas, nebija pārsteigums, bet katrā ziņā dziļš gandarījums, ja pasaules izcilāko literāro prēmiju šogad piešķīra Pēram Lagerkvistam. Viņš ir īpatis zviedru literātūras moderno „četrdesmitgadnieku" laikā, viengabalains un liels, un kritiķis Lagerkrancs viņa dzejas darbu raksturo galvenokārt kā cīņu par ticību. Tālab arī akadēmijas rezolūcija, piešķirot šo Nobela prēmiju, izcēlusi mūžīgo vērtību meklētāju.

Nebūs jāšaubās, ka latviešu lasītājiem, arī tiem, kas Zviedrijā, Lagerkvists būs maz pazīstams vai pat svešs. Vispār — viņu visai maz pazīst arī citur pasaulē, jo viņš nekādā ziņā nepieder pie tiem populāro bestselleru autoriem, kas piepludina tirgu ar bieziem, bet lētiem romāniem à la „Vējiem līdz" etc. Bet literārais spēks, ar ko Pērs Lagerkvists uzrakstījis savus darbus, ir lielā vērtība, ko nenosaka atsevišķu grāmatu izplatība. Par godu zviedriem tomēr jāsaka, ka pēdējā un labākā Lagerkvista grāmata — romāns Baraba ieguva nedalītu piekrišanu, un tā piedzīvojusi milzīgu metienu. Pasaulē šī grāmata sāka ieiet ar pirmo — franču — tulkojumu, kam ievadvārdus uzrakstīja nelaikis Andrē Žids, arī Nobela laureāts. Tam drīz sekoja vācu un angļu tulkojumi, un Stokholmas radio spīkers 15. novembrī, paziņodams zviedru akadēmijas lēmumu, zināja sacīt, ka romāns Baraba jau tulkots 10 valodās. Tas atlikušajai brīvās pasaules daļai nav nemaz tik maz.

Pēra Lagerkvista senči ir savā ziņā īpatā Smolandes apgabala zemnieki, — apgabala, kas piesēts akmeņiem, kur maize labi nepaaug, kur ir purvi un miglas, klinšu radzes un ezeri. Tas ir apgabals, kas atgādina trūcīgu seģeni. Pats Lagerkvists gan piedzimis 1891. gadā jau ne vairs zemnieka ģimenē — viņa tēvs ir Vekšē dzelzceļa darbinieks. Taču Smolandes īpatā vide un pasaule, kas skrēja garām pa dzelzceļa sliedēm, tiešī veidoja šo īpato taujātāju, kas nebija samierināts ar dzīves nenozīmību un pagājību, bet reizē bija pilns kāres to dzīvot. Ticības pilna iedzimtā vide un taujātājs nemiers, kas sevišķi spilgtā simbolikā iedzīvināts Barabā, rada pesimistiskā virziena rakstnieku zviedru literātūrā. Tā par viņu gandrīz apsūdzoši izsakās daži kritiķi. Taču jaunībā viņš ir ekspresionists, kas laužas laukā no kaut kā, kas viņu ieslēdz. Bet šā vai tā, Lagerkvists savā rakstnieka darbā nekad nav izvirzījies par kaut kāda veida ceļvedi, jaunu virzienu radītāju — viņš ir un paliek vienīgi dziļš savā lietu redzēšanā, inteliģents un apdāvināts ar kultūras cilvēka šaubu un intereses pilno garu. Kopš 1940. g. viņš ir Zviedru akadēmijas locekļis, taču šā gada sēdēs nepiedalījās.

Nebūs jāšaubās, ka galvenais faktors, kas Lagerkvista slavenai (ne popularei) un, kā žurnālisti zina stāstīt, ļoti izolētai personībai Stokholmas Lidingē piešķīra pēdējo nepieciešamo spožumu viņa brieduma laikā, ir romāns Baraba, kas publicēts 1950. g. Darbs liekas uzrakstīts, lai parādītu, kā jāizskatās labam romānam.

Tanī brīdī, kad Golgātā pie krusta mirst Kristus, sākas stāsts par Barabu, atbrīvoto, ko pūlis pieprasījis tradicionālajai Lieldienu amnestijai Jeruzalemē. Jaunā derība par to vairāk nekā nestāsta. Lagerkvists konspektivā stilā, šajā nelielajā grāmatā, uzzīmē šī rupjā laupītāja tālāko dzīvi, reljefi izveido dzīvu viņa tēlu un ar tā palīdzību risina bezgaldziļas Eiropas kultūras problēmas, ne reizi tomēr nepazaudējot līdzsvaru literārajam, mākslinieciskajam aspektam. Viņš risina tās problēmas, kas saistās ar trešo klinšu smaili, no kuras sākusi veidoties eiropejiskā kultūra. Pirmās divas, pēc zviedru lektora E. Arēna domām ir Akropole — individuālisma, un Kapitols — tiesību apziņas uzvaras simboli. Golgāta, trešā smaile, ir pamats „priecas vēstij" par vergu vienlīdzību ar pārējiem, par individa izvēles iespējām un tā personīgās atbildības nojēguma radītāja.

Par Barabu jau sarakstīts daudz studiju. Pats autors savus darbus nekomentē. Bet liekas, ka Barabā P. L. ielicis šaubīgo, duālismu saistīto eiropieša garu, to garu, kas, ticēdams augstāko vērtību esamībai, nevar samierināties ar austrumniecisko pasīvitāti, kas ir kristīgās ticības sākumu iezīmētāja. Tādēļ var pievienoties domām, ka grāmatā autors izvilcis dienas gaismā fundamentālās garīgās problēmas. Baraba savā atbrīvošanas brīdī iegūst pārliecību, ka „ar šo vīru ir kaut kas ērmots" — ar Kristu, kas bez šaubām ir nevainīgs. Ar to arī viņš ierauts kristiānisma sfairu virpulī. Bet viņš atšķiras no fanātiskajiem ticētājiem — pirmkristiešiem ar savu kritisko prātu, ar savām šaubām, kas prasa pēc pārliecības, ne aklas ticības. Tā ir gadsimtiem ilgā Eiropas cīņa. Baraba nevar panest Kristus vienaldzību, ar ko viņš dzen nāvē savus ticētājus, viņš prasa pēc tā palīdzības, aktīvas un lietiškas. Ar to sākas ar paša Barabas dzīves traģēdija. Viņš neiederas vairs savu amata brāļu — tuksneša laupītāju vidū, bet pie mierīgiem cilvēkiem nejauj atgriezties viņa raksturs. Viņš ir centrā, duālismu saēsts, ne pār ko pilnīgi pārliecināts: šaubu pilns viņš ļauj Romas valsts soģim pārstrīpot Kristus vārdu verga zīmē, bet ienīst varu, kas viņam to prasa. Viņš gaida Kristus aktīvitāti, pats vientuļš virs zemes un debesīs, viņš gaida viņa revolūcionāro atnākšanu, lai pārveidotu nešķīsto pasauli par tādu, kur devīze „mīliet viens otru" būtu iedzīvināma. Tālab viņš vāk dedzināt Romu, noticēdams Cēzara uzpirktam pūlim, ka tie ir kristieši, kas vainīgi, jo viņš tic, ka tā vajadzētu sākt pasaules pārveidošanu. Viņu sagūsta, viņš mirst vientuļš krustu rindas galā, romiešu notiesāts, bet likteņa biedriem — kristiešiem svešs, atdod savu dvēseli tumsai. Viņš ir pārpratis Kristus mācību.

Jeb pārpratuši ir arī pārējie? Tie ir mūžīgie jautājumi, ko risina jaunais Nobela prēmijas laureāts savā jaunākajā romānā, savā darbībā vispār; mūžīgie jautājumi, kuŗus nav lemts atbildēt, bet kuŗus risināt laureātam ir bijusi drosme. Un to viņš darījis ar „mākslinieciskū spēku un dziļu patstāvību".

Atsauksmes par Zentas Mauriņas jauno darbu

Kā zināms, pirms neilga laika Ditricha apgādā Memingenā parādījās Zentas Mauriņas vācu valodā sarakstītais jaunais autografiskais darbs Die weite Fahrt, ko autore nosaukusi par Eine Passion. Sniedzam šeit zviedru un vācu preses atsauksmes, kuŗās šīs mūsu pazīstamās esejistes sniegumam parādīta izcila ievērība.

Anderss Esterlings (Österling), zviedru akadēmijas sekretārs un autoritāte literātūras jautājumos, pirmo reizi vispār rakstīdams par latviešu autoru, Stokholms Tidningen slejās starp citu saka:

Šī vācu valodā sarakstītā grāmata, kuŗai Hanss Karossa sacerējis īsu, bet sirsnīgu ievadu, no vairākiem viedokļiem pelna, ka tā saista arī zviedru publiku, jo tā nav autobiografiska vairuma prece, bet nozīmīgs dzejas darbs — augstas garīgas kultūras un personīgo atziņu zīmogots, bagāts gan nomācīgiem, gan pacilājošiem pārdzīvojumiem. Viņas spēcīgā, kaislīgā daba izcīna dvēseliski uzvaru pār fizisko nespēku un pakāpeniski pārspēj rūgtumu un pazemojuma izjūtu... Viņa kā Latvijā, tā Vācijā ieguvusi vārdu kā smalka, tālredzīga, atziņām bagāta esejiste. Bet viņas pašas biografija, kas ar pilnu tiesību nosaukta par Eine Passion, ievērojama ar to, ka šeit personīgais slimības stāsts pacelts vispārcilvēcīgā plāksnē, no kuŗienes atveŗas skatiens uz esmes bagātību, ko iegūst sāpju un ciešanu skaidrotais cilvēks. Viņa ir pārāk intelliģenta, lai sevi greznotu ar mocekles lomu. Stāstītāja arī nepārvēršas akmenī, bet atklāj mums savu liesmaino mīlestību uz daiļumu un patiesību, lepnu kaislību uz apdraudētām kultūras vērtībām, pati vienmēr palikdama īsti humānistiskā mantojuma inspirēta.

Domājot par katastrofām, kas gājušas pāri Baltijas valstīm, mūs sevišķi aizgrābj viņas stāsts par doktorātu Grobiņā, par pašaizliedzīgo, vienmēr palīdzēt gatavo, nenogurstoši strādīgo tēvu un mūzikālo māti, par vācu mājas draugiem, tipiskiem gara aristokratiem vecā eiropiskā stilā, par latviešu patriotiem, kas, sapņodami Latvijas brīvības sapni, ziedo savu dzīvību. Var jau būt, ka ikdienas dzīvei viņas tēvijā, puķēm un taurenīšiem dārzā, jūras šalkšanai Liepājā, nacionāliem ēdieniem ir zaudētas paradīzes smarža un garša, bet šīs atmiņu apskaidrotās ainas nelaupa grāmatai apzinīga reālisma izteiksmi. Ar neparastu dvēseligumu šī rakstniece trimdā ir spējusi izteikt, ko nozīmē zaudēt savu zemi un tautu, un redzēt auglīgās druvas pārvēršamies kapsētā."

Prof. Stepuns, Minchenes universitātes literātūras profesors Z. Mauriņas darbu Die Neue Zeitung vērtē šādi:

„Tā ir trīskārša nelaime, kuŗas vārdā Zenta Mauriņa raksta: maza bērna nelaime, ko 5 g. vecumā piemeklē paralize; bezpalīdzīga bēgļa nelaime, kas zaudējis savu dzimteni un nespēj atrast jaunu; un beidzot pati lielākā nelaime — filozofiski, pat reliģiski disponētā cilvēka nelaime, kas ar pēdējiem spēkiem cīnās par savas traģiskās dzīves jēgu un beidzot nonāk pie atziņas, ka cilvēka dzīves īsto jēgu spēj piešķirt vienīgi Dievs. Die weite Fahrt nav episks, bet liriski filozofisks darbs, ne tik daudz autobiografija kā eksistences atklāsme."

KULTŪRAS CHRONIKA

Dr. V. Siaņķis piedalījies botanikas fiziologu kongresā Otavā, kur nolasījis referātu par saviem pētījumiem. Jaunais zinātnieks saņēmis vairākus darba piedāvājumus, starp citu arī pie izotopu izmantošanas mežu augšanas veicināšanai Kanadas atomplisētā Čokriverā. Dr. V. Siaņķis tomēr grib palikt patreizējā darbā Toronto universitātes botānikas nodaļā.

Rakstnieks Oskars Kalējs, kas dzīvo Vilandshagā, Bavārijā, raksta romānu Klusās stundas, ko cer pabeigt vēl šogad. Apgāds Rīts Anglijā sagatavo izdošanai viņa stāstu krājumu Vārdi, kamēr otrs krājums Savieši vēl gaida izdevēju.

Zentas Mauriņas monografija par Dostojevski iznākusi zviedru tulkojumā, ko izplatīt uzņēmies Bonjēra apgāds.

Dirigente un dziedātāja Alma Skudra, kas Anglijā vadīja Beverīnas kori, dodas uz Kanadu.

Edgara Deģa darbu izstāde atklāta Bernē un ilgs līdz 13. janvārim. Izstādītas 76 gleznas un pasteļi, ap 100 zīmējumu, ducis monotipiju un visas viņa skulptūras. Pēc Deģa nāves atradās pavisam ap 150 skulptūru. No tām izmeklēja 73, no kuŗām 1919.—1921. g. izgatavoja pa 22 bronzas nolējumiem katrai, bet visus 150 oriģinālus pēc tam iznīcināja! Deģa slava tieši pēdējos gados vēl vairojusies.

Homēra Iliadu uzņems filmā pēc angļu rakstnieka Grahama Grīna scenārija, Aleksandra Kordas režijā, ar Vivjēni Lī un Lorensu Olivjē galvenās lomās. Scēnāriju franču filmai par Kristapu Kolumbu raksta Pols Klodels.

P. Matnieka gada grāmata 1952

Lai gan gada grāmatas parasti ir lēta tirgus prece, kas nepretendē uz paliekamu vērtību, taču Mantnieka Gada grāmatai šis vērtējums nav pielietojams. Artūra Bērziņa redakcijā tā izveidota par nozīmīgu mūsu trimdas dzīves aplūkotāju, sniedzot pilnīgu pārskatu par latviešu trimdinieku saimnieciskiem, kultūrāliem un sociālajiem centieniem un panākumiem pašreizējā laikā. Tik plašs faktu materiāls mums vēl nekur citur nav bijis pieietams. Tas pacel šī izdevuma aktuālitāti, lai gan daļa apcerējumu labi noderēs arī latviešu kultūras vēstures apcirkņiem. Gada grāmatas plašais apjoms (192 lpp.) devis iespēju tikt pie vārda arī vairākiem mūsu zinātniekiem un rakstniekiem. Kā sevišķi nozīmīgi jāmin archibīskapa Dr. T. Grīnberga apcerējums par reliģiju un personību, E. Cielēna raksts par pasaules vēstures maiņām, prof. Ed. Pētersona laikmetīgo audzināšanas principu aplūkojums, ievērojamā latviešu pētnieka prof. L. Slaucītāja vēstījums par viņa tikko veiktajiem Antarktīdas ekspedīcijas pieredzējumiem uc. Daiļliterātūras cienītāji ar lielu interesi lasīs J. Grīna pārskatu par jaunāko latviešu daiļliterātūru, kā arī J. Veseļa, Art. Bērziņa apcerējumus un mūsu rakstnieku daiļdarbus. Arī reti kuplais latviešu organizāciju un pārstāvju saraksts visās trimdas zemēs nav smādējams. **Šd.**

Dziļās sērās paziņojam, ka 1951. g. 30. oktobrī pēkšņā nāvē no mums šķīries mans dārgais dzīves biedrs un mūsu mīļais, gādīgais tētiņš

bij. Ainažu muitas priekšnieks

MĀRTIŅŠ SAULĪTIS

dzimis 1881. g. 3. augustā Vaidavas pag. Krematizēts 1951. g. 2. novembrī Melburnā, Austrālijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

Sieva, dēls, meita Melburnā, brāļa meita Stokholmā un Jūnijs Rinmanis Kanadā

1951. g. 20. novembrī pēc smagas operācijas Eslingenas slimnīcā, Vācijā miris mūsu draugs

lauksaimnieks

JĀNIS EZERLĪCIS

dzimis 1885. g. 21. maijā Vējavas pag., Latvijā. Apbedīts 24. novembrī Eslingenas kapos.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

Minna un Ludvigs Brūniņi

Ar dziļām skumjām paziņojam, ka mana neaizmirstamā dzīves biedre un mūsu mīļā māte

VELTA RODE, dzim. VAITNIEKS

pēkšņi šķīrusies no mums uz mūžību š. g. 17. novembrī, Sirakuzās, Savienotās valstīs.

Sērojošie

vīrs un bērni

Mana māmuliņa, mana vīramāte, mūsu labā Iņa

ELIZABETE VILKS, dzim. TAURIŅŠ

šķīrās no mums š. g. 19. novembrī savā 65. dzīvības gadā, nesagaidījusi atgriešanās dienu.

Ak, dzimtene, Dieva atstātā,
Kam mani tevīm atrāva.

Dēls, vedekla, Vijolīte, Aģis, Arta, Dagne, Askolds un Mārīte

1951. g. nov. Maureix par St. Martin-Terressus. (Hte. Vienne). France.

Mūsu mīļais

SĪMANIS SVENNE

dzimis 1883. g. 20. martā, šķīrās no mums 1951. g. 30. septembrī.

Kremēts Adelaidē š. g. 2. oktobrī.

Sieva, dēls, vedekla un mazmeita

Taurupes pag. Purgaiļu māju saimniece, četru lāčplēšu un dzejnieces Violas māte

EDE BLAUS

92 g. v. mirusi š. g. 24. novembrī Fareles veco ļaužu mītnē un apbedīta 27. novembrī Fareles pilsētas kapsētā.

Mirušo mīļā piemiņā paturēs

draugi

Tautieši Vācijā un ārzemēs,

izlietojiet gadījumu un iegādājieties LCK apgādā LATVIJA lētas

latviešu mūzikas notis

Rakstiet tieši apgādam. Notis jums izsūtīs pa pastu ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

	DM
K. BAUMANIS:	
Dievs, svētī Latviju! Tev mūžam dzīvot Latvija	0.50
ĀDOLFS ĀBELE:	
Atmiņu dārzs	0,50
Bērna lūgšana	0,50
Dzimtenei	0,50
Lāses	0,50
P. BARISONS:	
Latvija	0,50
JĀNIS CIRULIS:	
Līgo	0,35
Seši bandinieki	0,35
Dziesmu avots, īss mūzikas elementārteorijas un solfedžio kurss	1,—
Dziesmu pūriņš	2.50
Vakara dziesma	0,50
E. DĀRZIŅŠ: Rezignācija	4,50
A. JURJĀNS: Lūgšana	
J. GRAUBIŅŠ: Alutiņš, bālelīņš	0,50
ALBERTS JĒRUMS:	
Miniatūra	0,75
Pa putna ceļu	0,50
Vieglas rokas	0,75
V. LINDE:	
Ardievas (vīru korim)	0,50
Golgātas krusts	0,50
Kalna avots (jauktam korim)	0,50
Kapsēta naktī	0,50

	DM
JĀNIS MEDIŅŠ:	
Bij' toreiz nakts	0,50
Daina Nr. 15 (vīru solo)	3,—
Debesīm pretim	0,75
Nebēdība	0,50
Toreiz	1,—
EMĪLS MELNGAILIS:	
15 dziesmas korim	6,25
Rīgas torņa gala zīle	0,50
JĀNIS NORVILIS:	
Mana dzimtene	0,75
HELMERS PAVASARS:	
Pusnakts sirds	0,75
Sirds un saule	0,75
J. VĪTOLS:	
Gājēja dziesma naktī Trimdā	0,50
Tumša nakte, zaļa zāle	0,50
Aija, žūžu, lāča bērnis	0,50
Trīs jaunas māsas	0,50
E. LAMASS: Dzimtene	0,75
32 dziesmas jauktam, sieviešu un vīru korim	1,—
14 dziesmas jauktam sieviešu un vīru korim	0,75
Dziesmu kamols	4,25
Koŗa dziesmas Eslingenas dziesmu svētkiem	0.50
Skolēnu koŗa 60 dziesmas	5,—

LCK APGĀDS LATVIJA

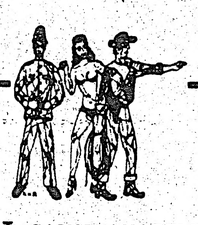

NEKĀ SAUSI AKADEMISKA

nekā atbaidoši skolmeistariska Jūs neatradīsit mūsu jaunajā kursā

ANGĻU UN AMERIKĀŅU VALODA

ikdienas gaitās.

Stāstiņi, anekdoti, dzejoļi, dialogi, asprātīgi vingrinājumi, zīmējumi mācīšanos padara vieglu, interesantu, patīkamu.

Iznākusi 2. burtnīca.

Saturā tā ir vēl bagātāka par pirmo, kas saņēmusi lieliskas atsauksmes. Jauniem abonentiem izsūtīsim 1. un 2. burtnīcu nekavējoties, pārējās tūlīt pēc to iznākšanas (apm. pa 2 mēn. reizi).

Neaizmirsīsim: A. Pogiņas-Eichēs kundze kursu sastādījusi speciāli latviešu trimdiniekiem pēc modernākajiem valodas mācīšanās principiem. Neviens cits mācību līdzeklis to efektīvi aizstāt nevar.

Kā pasūtināt?

ASV un Kanadā: sūtot Dol. 3.— tieši apgādam vai pārstāvjiem: Mr. J. Porietis, 600, Tremont St., Boston, Mass., vai Laika grāmatu nodaļai, vai Mr. V. Ziediņš, 92, Morse St., Toronto, Ont.
Anglijā: sūtot Šil. 20/— Mr. E. Alksnis, 72, Queensborough Terrace, London W 2.
Austrālijā: sūtot A. šil. 24/6 Mr. J. Strautiņš, 12, Seventh Avenue, Alberton, S. A.
Vācijā: sūtot DM 11,50 Mr. Dīķis (23) Hahn in Oldenb., Postfach.
Zviedrijā: iemaksājot Kr. 14.— apgāda pasta tek. lēsē 450582.
No citām valstīm pieprasiet tieši apgādam; norādīsim, kur abonements kārtojams.

Garvarg, 11, I, Stockholm, Sweden
(525)

DAUGAVA

G. STEINBERGS

APGĀDS UN GRĀMATNĪCA

Importa un eksporta firma

371, Clarendon St., Sth. Melbourne, Australia

Tālrunis: MX 5970, (privāti) Win. 7260

Piedāvā ļoti plašā izvēlē:

latviešu grāmatas,
laikrakstus, žurnālus,
vācu periodiskus izdevumus,
grāmatas uz pasūtinājumu,
etnogrāfiskas un modernas rotas zeltā un sudrabā,
izstrādājumus kokā un ādā,
dāvanu sainīšus Eiropai uc. valstīm,
dažādu darbu pavairošanu,
preču un ražojumu apmaiņu dažādu valstu un kontinentu starpā u. t. t.

(342)

Mīla kuģis, skūpsti buras,
Sapņi viļņi, dzīve jūra.

Latvju zeltenes!

Divi „virsnieki" — patlaban franču leģionāri — vēlētos sarakstīties ar Francijā mītošām latvju meitenēm 20—26 g. vecumā — Rakstīt: Capl. J. Šlessers (vec.), Leg. G. Bambers (jaun). S. P. 52269, France — T. O. E.
(547)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ,
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
(715)

LATVIJA

Nr. 76 (520) 1951. g. 8. dec.

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 3.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 3.— mēn., uz ārzemēm DM 4.50 mēn., atsevišķa numura cena DM 0.85; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 9.50.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0,90 par viensl. nonparelle iespiedumrindas aizņemamo telpu: vienreizīgs 10 iespiedumrindu sludinājums piederīgo meklēšanai DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumrind. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tieši apgādam, aprēķinām 30 proc atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Ziemsvētkos

LASIET UN DĀVINIET LABĀS DAUGAVAS GRĀMATAS

Veronika Strēlerte

GAISMAS TUKSNEŠI

Šai jaunajā krājumā Strēlertes dzeja kļuvusi vēl gaišāka, caurspīdīgāka, vēl smalkāk kalta.

Brošē.: Šil. 11/3, A. šil. 14/—, DM 6,50, Kr. 8,—
Iesē.: Šil. 15/6, A. šil. 19/3, DM 9,20, Kr. 11,—

Andrē Žīds

SIEVU SKOLA

Kāda ģimenes drāma, kas norisinās 20. gados un kas atklājas lasītājam 3 dienasgrāmatās, ko rakstījuši vīrs, sieva un meita.

Brošē.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Iesē.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Eriks Adamsons

SAPŅU PĪPE

Tā ir neikdienišķa grāmata, kur lietu vienīgā mērauklā ir skaistums, kur autors pārvērtis par skaistumu visu, kam pieskāries.

Brošē.: Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,—, Kr. 7,20
Iesē.: Šil. 14/3, A. šil. 18/—, DM 8,50, Kr. 10,20

Hermanis Hese

NARCISS UN ZELTAMUTE

Šis vācu lielā rakstnieka un Nobela prēmijas laureāta darbs lasāms kā visraibākais avantūru romāns, bet tā augstā literārā vērtība ar to nemezinās.

Brošē.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Iesē.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Kārlis Zariņš

DRĀMAS IKDIENĀ

Ar vērīga portretista act autors skatās pasaulē un viņa tipu galerija, reizē reljefa un smalki stilizēti iezīmēta, atmirdz šai prāvajā stāstu un noveļu kopojumā.

Brošē. Šil. 14/6, A. šil. 21/—, DM 10,—, Kr. 11,50
Iesē. Šil. 21/—, A. šil. 26/—, DM 12,50, Kr. 14,50

Gustavs Flobērs

BOVARĪ KUNDZE

Tas ir viens no lielākajiem klasiskajiem romāniem pasaulē, kas tagad pieejams arī latviešu lasītājiem.

Brošē.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,50, Kr. 12,50
Iesē.: Šil. 22/3, A. šil. 27/—, DM 12,—, Kr. 15,50

Jānis Veselis

DIENAS KRUSTS

Mierīgā ziemas diena Rīgā iesākas ar smagas likstenības nojautām, un līdz vakaram divu jauniešu jūtekliskā, nepastāvīgā mīlestība sakāpināta līdz traģēdijai.

Brošē.: Šil. 11/9, A. šil. 14/10, DM 7,10, Kr. 7,80

Džordžs Orvels

1984

Mūsdienu ievērojamākais utopiskais romāns, kas divos gados sasniedzis miljonu tirāžus. Pravietiska nākotnes aina. Tāda būs pasaule pēc 30 gadiem, ja lietu gaitā neiestāsies pēkšņs lūzums.

Brošē.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Iesē.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Pieprasiet savam grāmatu piegādātājam: ja tam nav krājumā, vai Jūsu pieprasījums paliek bez atbildes, rakstiet tieši apgādam.

(524)

DAUGAVA Garvargatan 11, I Stockholm, Sweden

Rakstāmmašinas

labākā

ZIEMSVĒTKU DĀVANAI

Jaunas un lietotas biroju un kofermašīnas, sākot ar £ 16/—/—.

Cenas drīzumā kāps, sakarā ar mašīnu ieveduma aizliegumu.

Nekavējieties iegādāties

REGENCY TYPEWRITER CO.
30, WATLING STR.
LONDON, E. C. 4
Tel. CITy 4520

K. MASTBRĀĶERIS
(544)

LABA GRĀMATA — vērtīga Ziemsvētku dāvana un patīkams draugs!

M. DĪĶIS,
(23) Hahn, i. Oldb., Postfach.

Krājumā visas jaunākās grāmatas un kalendāri 1952. gadam. (538)

Korporācijas Lettgallia

locekļus Vācijā lūdz paziņot savas adreses — kopas priekšniekam fil! Emilim Buksim, Regierungslager Memmingerberg, (13b) Memmingen. (551)

Pekinga sašaurina soda ekspediciju darbu

AR NĀVI SODĪTI JAU 1,5 MILJ. ĶINIEŠU

Pēc jaunākajām ziņām no Honkongas, komūnistiskās Ķīnas valdība nolēmusi „karu pret kontrrevolūcionāriem" turpināt ierobežotos apmēros. Novembŗa vidū ministru prezidents Čuenlajs politiskās padomes sēdē pēc ziņojuma par „tīrīšanas akciju" līdzšinējo gaitu deklarējis: „Lai novērstu iespējamas pārskatīšanās, saskaņā ar padomes priekšsēža Maotsetunga norādījumu, esam nolēmuši soda ekspedīciju kampaņas apmērus samazināt un nākotnē sodus piespriest un izpildīt ar lielāku uzmanību."

Pēc Pekingas tieslietu ministrijas datiem 1951. g. pirmajos 5 mēnešos komūnistiskās Ķīnas tiesas skatījušas cauri pavisam 820.285 kontrrevolūcionāru lietas. Britu Observer, vadoties no informācijas, kas iegūta no vairākiem avotiem, politisku iemeslu dēļ ar nāvi sodīto skaitu vērtē uz 1,5 milj. Militārās komisijas viceprieksšēdis Vidus- un Dienvidķīnai ģen. Čengčins savukārt ziņojis, ka viņa darbības rajonā vien likvidēti 1.060.000 partizānu. Tas gan, šķiet, pārspīlējums — Čangkaišeka ricībā nekad nav bijis vairāk par 3 milj. vīru.

Lielās tīrīšanas savā laikā sākās valdības baiļu dēļ, ka Čangkaišekam kādu dienu varētu izdoties sarīkot sacelšanos, tādēļ Maotsetungs vēlējās iznīcināt visus iespējamos politiskos ienaidniekus. Īpašu vērību pievērsa slepenajām biedrībām un citām grupām, kuŗu vadītājiem visai liela ietekme. Taču soda ekspedīciju līdzšinējā gaitā pārsvarā sodītas personas, kam ar politiku nav bijis nekāda sakara. Tas izsaucis plašās tautas masās tik lielu sašutumu, ka valdība bija spiesta dot rīkojumus nākotnē rīkoties uzmanīgāk.

Žīdu grautiņi Ukrainā?

Kā UP ziņo, pēc ASV žīdu komitejas informācijas datiem Pad. savienībā joprojām dzīvi vēl esot ap 2 milj. žīdu, bet tūkstoši to atrodoties padomju spaidu darbu vai koncentrācijas nometnēs. Amerikas žīdu 1952. g. gada grāmatā par to būšot publicēts plašāks ziņojums, balstoties uz padomju avotiem, ārzemju diplomātu un žurnālistu ziņojumiem, bēgļu liecībām, kā arī starptautiskajiem pētījumiem par padomju vergu darba nometnēm.

Pēc ASV žīdu komitejas informācijas, galvenās apsūdzības pret ieslodzītajiem žīdiem esot politiskā neuzticamība buržujiskas vai rietumnieciskas izcelšanās dēļ, „abstrakts scholasticisms un reakcionāra ideoloģija". Antisemitisms Pad. savienībā ejot arvien vairāk plašumā. Pēdējā laikā esot notikuši žīdu grautiņi daudzās Ukrainas mazpilsētās, kamēr uzbrukumi atsevišķiem žīdiem esot atzīmēti pat Odesā un Maskavā.

J. un A. ŠIRMAŅU un A. KAUGARA sastādītā lasāmā grāmata latviešu bērniem svešatnē

CEĻA MAIZE

iznākusi **otrreizējā iespiedumā** Latviešu Centr. Komitejas izdevumā.

Cena: DM 4.—; ASV — Dol. 1.10; Kanadā — Dol. 1.20; Anglijā — Šil. 7/3; Austrālijā — Šil. 8/8; Zviedrijā — Kr. 5.—.

Pasūtījumi nododami LCK apgādam LATVIJA, (13b) Gräfenaschau, Obb., Regierungsleger, un pie LATVIJAS pārstāvjiem ārzemēs.

Tuvieši Vācijā un citās zemēs, — iegādājieties LCK apgādā LATVIJA

latviešu grāmatas

Rakstiet tieši apgādam, pieprasot vēlamās grāmatas. Jūs tās saņemsit pa pastu savā dzīves vietā, ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

Latviešu romāni, stāsti u. c. daiļliterātūra

	DM
P. Algars, Lietuvēna dzīres, broš.	9.00
E. Aistars, Sirēna	4.60
J. Akuraters, Draugi un gadi	2.50
— Kalpa zēna vasara, il.	0.75
— Virsaiša galva	2.00
Apsīšu Jēkabs, Pie pagasta tiesas	0.70
— Svešos laudīs	1.00
A. Austriņš, Puiškāns	4.00
R. Blaumanis, Pērkona negaiss	0.50
R. Blaumanis un J. Poruks, Daiļdarbu izlase	1.20
A. Brigadere, Kvēlošā lokā I	4.00
Doku Atis, Laimīgā vasara	0.50
K. Dziļleja, Man ir Exile	0.50
Anši. Egļītis, Svābu kapričo	10.00
M. Egļītis, Meistara Celma kapelle	0.60
— Paaudžu pils	0.50
A. Gaurs, Malduguns	0.40
I. Grebzde, Purva zāle	2.40
A. Grīns, Dvēseļu putenis, I d.	4.00
— Pelēkais jātnieks	5.00
— Melnais jātnieks	6.00
J. Janševskis, Dzimtene I	2.50
J. Jaunsudrabiņš, Atbalss	2.00
J. Kadiļa sakārt., Novelu izlase II	2.50
P. Klāns, Saigales madonna	2.50
— Greizie rati, tēlojumi, broš.	4.00
E. Kociņa, Eiropas vārtos, 1. grām. broš.	6.00
ies.	8.00
— Eiropas vārtos, 2. grām. broš.	8.00
Latviešu prozas meistari I (Jānis Poruks un Kārlis Zariņš)	1.00
Latviešu prozas meistari II (Rūdolfs Blaumanis un Jēkabs Janševskis)	1.50
V. Lesiņš, Leģenda	0.30
Z. Mauriņa, Uguns gari, esejas, ies	6.00
— Baltais ceļš, studija par Annu Brigaderi, ies.	8.50
E. Mednis, Gadu skrējiens	0.80
H. Moors, Portreja	3.50
Aida Niedra, Maija Purene, 1. grām.	9.00
Pe Ge, Feļetoni	1.00
H. Puriņš, Ekselences piezīmes, broš	5.00
ies.	7.00
J. Rainis, Kalnā kāpējs	1.50
A. Rupainis, Māra mostas, broš.	12.50
ies.	15.00
J. Sebris, Pa brieža pēdām	1.20
J. Sīlis, Gauja	10.00
K. Skalbe, Stāsti un tēlojumi	1.50
K. Skalbe, Latviešu tautas liktenpasaka, II.	0.50
— Pussy's Water Mill	0.40
E. Skujenieks, Bēthovena Ziemsvētki, il.	0.75
J. Sudrabiņš, Asiņaina gaisma aust, broš.	5.00
ies.	7.00
P. Upe, Tumšā robeža II	1.00
— III	1.80
A. Upenieks, Likteņa viesnīca	3.00
J. Vīksna, Mums jābrien jūrā, broš.	11.75
ies.	15.25
Sauksme, mēnešraksts, 1946., 1947. un 1948. g. atsev. burtn. ā	0.20

Tulkoti romāni, stāsti un dzeja

K. Arsenjevs, Taigas mednieki, ies.	10.00
Lords Bairons, Manfrēds, poēma, il.	1.00
Fr. Bušs, Bismarka nospēpums, il.	6.00
Augusts Gailits, Pāri bangainiem ūdeņiem, broš.	6.50
O. Henri, Stāstu izlase	1.50
Homērs, Odiseja IX—XII	1.00
Alfr. de Misē, Ticiana dēls	1.—
T. Plivjē, Staļingradas traģēdija, il.	12.00
R. M. Rilke, Vēstījums par kotodznieka Kristapa mīlu un nāvi	0.50
P. Rozegers, Kad es vēl biju mežnieka zēns	1.50
S. Salmiņene, Katrīna, 1 grām., broš.	5.75
— Katrīna, 2. grām., broš.	6.75
H. Stērs, Pēteris Brindelzenietis	4.50
T. Vailderis, Svētā Ludviga tilts	4.50

Latviešu dzeja

Alant Vils un R. Birzgalis, Poēma pa kulšēn, il.	1.50
Auseklis, Kā Daugava vaida, il	0.20
A. Baumaņa sak., Latvian Poetry, ies	4.00
K. Dāle, Laika rasa	1.50
Dziesma, Drīvēt draugos	1.50
Adr. Eglītis, Dievs, Tava zeme deg	1.00
O. Freimanis, Domas krēslas stundās, il.	1.50
Nik. Kalniņš, Bajāra dziesmas	2.00
M. G. Kārkliņa sakārt., Lāpa, dzejoļu izlase tautskolām, 1948. g. 1-2	1.50
A. Kaugars, Mūžīgs rītums	1.50
I. Leimane, Uguns putns, il.	6.00
il., luksa izd.	10.00
Andr. Pumpurs, Tēvijā un svešumā	0.50
J. Rainis, Daugava	2.00
R. Skujiņa, Putni	1.00
M. Urnežus, Torņi liesmās	3.00
F. Vancēviča sakārt., Atmiņai, il.	0.60
E. Virza, Dievi un zemnieki	0.50
— Karalis Nameitis	1.50
J. Ziemeļnieks, Haijalijal	0.50

Latviešu lugas

A. Brigadere, Princese Gundeģe un karalis Brusubārda	2.50

Jaunatnes un bērnu grāmatas

M. Bērziņa, Ganu Jūle, il.	0.90
R. Birzgalis Ziemas prieki, bilžu gr	1.30
J. Jaunsudrabiņš, Stāsti par maziem pilsētniekiem	1.70
M. Kovalevska, Pasaciņa, il.	3.00
Latviešu tautas pasakas par zvēriem broš.	6.75
ies.	9.00
J. Siliņš, Dabas vērotāja stāsti	3.00
K. Skalbe, Pīlītes	0.50
R. Skujiņa un R. Birzgalis, Palaidnīgie zaķēni, il.	2.50
J. Sirmanis, Dadžu Juris, il.	2.00
E. Vanaga un E. R., Rūķīši palīda, bilžu grām.	2.00
Z. Lagerlefa, Nilsa Holgersona brīnišķīgais ceļojums ar meža zosīm II un III, il., ā	6.50
Sarkangalvīte, bilžu grām.	3.75
Pasaku vācelīte	0.60
Pastnieks nāk, bilžu grām.	0.50
Izgriežamās lelles	0.15

Valodas mācības grāmatas un vārdnīcas

Prof. E. Bleses red., Ilustr. latviešu-franču-spāņu vārdnīca	2.50
M. Gaide un A. Endziņš, Tēvu valodas mācība	3.00
J. M. Barrie, Peter Pan and Wendy	0.50
Hugh Walpole, Jeremy	1.50
Dick Wittington	0.50
Modern English	0.80

Grāmatas par Latviju un latviešiem

A. Baumanis, Krišjānis Barons	2.50
H. Briedis, Dzimtenes mežos	1.50
A. Darbiņš, Latvijas iedzīvotāju skaits	0.50
K. Kalniņš, Vai Jūs zināt, ka Latvija..., il.	1.20
— Do you that Latvia..., il.	1.20
K. Lobes un M. Goppera red., Generālis Goppers, il.	2.50
Rīga, albums	3.00
Tēvzemei un brīvībai, albums	4.00
Prof. M. M., Latvijas ekonomiskā ģeogrāfiskie pamati	2.60
R. Mīkelsons, Latvijas vēsture, il.	3.50
Prof. Dr. A. Švābe, Latvija 30 gados, il.	0.80
Prof. Dr. A. Švābes red., Latvju kultūra	3.20
Latvija skatos un dziesās	1.75
Latvijas vēsturnieku konferences referāti	1.00
Trimdas kopības noteikumi	2.00

Latviešu literātūra un rakstnieki

P. Ērmaņa un A. Plauža red., Trimdas rakstnieki, komplekts (I—III)	15.80
I,	4.50
II, il.	4.80
J. Kadilis, Rakstnieki un grāmatas	3.00
Prof. K. Kārkliņš, Latviešu literātūras vēsture IV	2.00
— Latviešu tautas dziesmu problēmas	2.00
— Metodisku rakstu krājums	2.50
— Tīri toniskais pentmērs latviešu dzejā	1.00
A. Ogules un J. Zvirbuļa zīmēj., Latviešu rakstnieku portretas	2.00
J. Rudzītis, Spīdola Nāves salā	1.25
A. Skuja, Rakstniecības teorija	2.00
E. Sūna, Literāra saruna ar kritiķiem, teorētiķiem un rakstniekiem	4.50

Mācības un zinātniskas grāmatas

A. Bumbērs, Fizika II, il.	3.00
M. Celms, Matēmatika 7. kl.	3.50
J. Cīrulis, Kokapstrādātāju rokas grāmata, il.	4.00
K. Dziļleja, Poetika	6.00
Prof. Dr. T. Grīnbergs, Labais Cuns, il.	1.50
Agr. V. Grozgalvis, Salmniekošanas pamatjautājumi	3.50
Prof. Dr. B. Jirgensons, Modernās zinātnes problēmas	1.00
Prof. P. Jurevics, Henri Bergson (vācu valodā)	9.50
Prof. Dr. A. Kalniņš, Ķīmiskā mežu technoloģija, il.	15.00
H. Kreicers, Dzīves mācība	3.50
E. Nagobads, Jaunāko laiku vēsture, il.	3.00
A. Rudītis, Brīvības doma audzināšanā	3.00
M. Soste, Geometrija III	3.50
A. Veisbergs, Fiziskā ģeogrāfija, il.	2.40
P. Zālītis, Vispārīgā vēsture 7. kl	5.00
J. un A. Širmaņi un A. Kaugars, Ceļa maize, lasāmā grāmata	4.00
— Dabas mācība pamatskolām, IV kl., il.	4.00
— Dabas mācība pamatskolām VI kl., il	2.00
E. Zīcāns, Vieglā gaita, ābece un lasāmā grāmata	5.00

Dažādas grāmatas

Anša Bērziņa spalvas zīmējums grāmatai Apustuļu darbi	10.00
— spalvas zīmējums Jāņa atklāsmes grāmatai	10.00
A. Akmentiņš, Mūsdienu Itālija	0.20
L. Bērziņa un L. Bērziņas sakārt. Tēvu dziesma	5.00
H. Birziņa un A. Švāģere-Vīksne, Latviskā un modernā virtuve	10.00
A. Ceichners, Austrālija, il.	1.50
— Kanada, il	1.50
P. Cielēns, Baltijas starptautiskā problēma	1.00
Agr. J. Grīnblats, Misisipi	1.00
Agr. V. Grozgalvis, Amerikas lauksaimniecība, il.	2.50
K. Krūkļiņa red., Daugavas Vanagi I un II, ā	1.00
Latviešu preses balvas gada grāmata 1952. g.	3.80
Latvju novada tērpi (Lielvārde, Abrene), il	3.60
Maps of the British Isles (karte)	0.75
Andr. Ozoliņa apgāda un grāmatnīcas katalogs	0.50
Inž. J. Pestmela sakop., Autogēnā metināšana, il	1.50
K. Tumiloviča sakārt., U S A	2.00
Dr. M. Valters, Problēmu Eiropas	

LCK apgāds Latvija

Laikraksta Ziemsvētku numuram domātos sludinājumus lūdzam iesūtīt līdz š. g. 15. decembrim.

APGĀDS LATVIJA

Abonēdami un lasīdami Lielbritānijas latviešu laikrakstu

Londonas Avīze

Jūs varat tikai iegūt,

Pieprasiet paraugeksemplārus, un jūs pārliecināsities, ka tas pašreiz ir ne vien lētākais latviešu laikraksts Eiropā, bet savās 8 lapaspusēs sniedz jums arī plašāko un vispusīgāko informāciju. Iznāk piektdienās.

Abonementu varat pieteikt mūsu pārstāvjiem:

VĀCIJĀ: A. Ozoliņš, (24) Eutin/Holst., Rettberg-Kaserne, un Daugavas Vanagu grāmatnīcā, (14a) Ulm/Donau, Wilhelmsburg. Bar. 2—5. Abon. maksa: 1 mēn DM 2,00; 3 mēn. DM 5,50; 6 mēn. — DM 10,50; 1 gads — DM 20,00.

BEĻĢIJĀ: Comite National Letton en Belgique, 25, rue du Clocher, Bruxelles 4. Abon. maksa: 1 mēn. — Fr. 25; 3 mēn. Fr. 70; 6 mēn. — Fr. 130; 1 gads — Fr. 250.

ZVIEDRIJĀ: J. Abučs, Box 71, c/o Vastmanlands Folkblad, Vasteras. Abon. maksa: 1 mēn. — Kr. 2,40; 3 mēn. — Kr. 7,00; 6 mēn. — Kr. 13,00; 1 gads — Kr. 25,00.

FRANCIJĀ: V. Baumanis, 56, rue Marechal Foch, Lorient. Abon. maksa: 1 mēn. — Fr. 170; 3 mēn. — Fr. 500; 6 mēn. — Fr. 920; 1 gads — Fr. 1750

Redakcijas un ekspedīcijas adrese: 72, Queensborough Terrace, London, W. 2., Gt. Britain.

Latviešu dievkalpojums Visbādenē

9. dec. pl. 15.00 prāvests Dr. V. Sanders Visbādenes Lutera baznīcā noturēs latviešu dievkalpojumu. Tuvumā dzīvojošie tautieši lūgti ierasties kuplā skaitā (545)

ZVIEDRIJĀ

GRĀMATAS

plašā izvēlē piedāvā

J. KĻAVIŅA GRĀMATNĪCA

Västeras, Köpingsvägen 69 A.

Izsūta grāmatas lasīšanai Tautiskie ādas izstrādājumi

Pieprasiet katalogu!

(550)

VĒL NAV PAR VĒLU!

Kas reiz redzējis un lasījis vienu Daugavas grāmatu kluba grāmatu, tas vēlas arī pārējās. Izrādās, ka liela daļa DGK dalībnieku grib pasūtināt visas desmit, bet ne visiem iespējams par tām samaksāt uzreiz. Ievērojot daudzos lūgumus, iemaksu termiņi tagad pagarināti

līdz 1951. g. 17. decembrim

BOVARI KUNDZEI Dol. 2,60, K. dol. 2,80, Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,50, Kr. 12,50 (i z n ā k u s i);

NARCISAM UN ZELTAMUTEI Dol. 2,—, K. dol. 2,10, Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7,90, Kr. 9,— (i z n ā k u s i);

SIEVU SKOLAI Dol. 2,—, K. dol. 2,10 Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7,90, Kr. 9,— (i z n ā k u s i);

GAISMAS TUKSNEŠIEM Dol. 2,—, K. dol. 2,10, Šil. 11/3, A. šil. 14/—, DM 6,50, Kr. 8,— (i z n ā k u s i);

SAPŅU PĪPEI Dol. 1,80, K. dol. 1,90, Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,—, Kr. 7,20 (i z n ā k u s i);

līdz 1952. g. 15. janvārim

MANAI PARADĪZEI Dol. 5,—, Šil. 29/—, A. šil. 36/—, DM 17,—, Kr. 20,—;

JŪRAS VILKIEM Dol. 2,50, K. dol. 2,60, Šil. 14/3, A. šil. 18/—, DM 8,50, Kr. 10,20;

VAKARAM UZ EZERA Dol. 1,80, K. dol. 1,90, Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,— Kr. 7,20;

BARABAM Dol. 1,75, Šil. 10/6, A. šil. 13/3, DM 6,25, Kr. 7,—;

GULIVERA CEĻOJUMIEM Dol. 2,40, Šil. 15/—, A. šil. 19/—, DM 9,—, Kr. 10,50.

(Šīs pēdējās 5 grāmatas iznāk novembŗa beigās un decembrī.)

Dalībnieki iegūst skaistu sējumu par brošētas grāmatas cenu (augstāk minētās), pasūtinot un iemaksājot izziņotajos termiņos tieši apgādam

DAUGAVA, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden,

vai pārstāvjiem:

ASV Mr. J. Porietis, 600, Tremont St., Boston, Mass., Laika grāmatu nodaļai, 232—76th Street, Brooklyn 9, New York;

Kanadā Mr. V. Ziediņš, 92, Morse St., Toronto, Ont.;

Anglijā Mrs. V. Alksnis, 5, Park Hill, Richmond, Surrey;

Austrālijā Mr. J. Strautiņš, 12, Seventh Ave., Alberton, S. A.;

Vācijā Mr. M. Dīķis (23) Hahn i. O., Postfach.

(No citām valstīm pieprasiet apgādam, kā kārtojami pieteikumi un maksājumi.)

Par grāmatu kluba dalībnieku, baudot visas kluba priekšrocības (bez kādām saistībām) var kļūt, izdarot pasūtinājumu ar atzīmi DGK, vai vienkārši atrakstot apgādam kartīti. (526)

LONDONAS AVĪZE

Iznāk reizi nedēļā

Vācijā 3 dienas pēc iznākšanas.

Maksā: 1 mēn. DM 2,—; 3 mēn. DM 5,50.

LAIKS

Iznāk Ņujorkā 2 reizes nedēļā, lielā formātā.

Vācijā apm. 3 nedēļas pēc iznākšanas. Maksā DM 4,— mēnesī.

ZENTAS MAURIŅAS

SPĪTS

Esejas.

Tikai iesieta — DM 9,50.

ZENTAS MAURIŅAS

SIRDS MOZAIKA

Esejas.

Brošē. DM 4,—; iesieta DM 5,50.

LATVIJAS NACIONĀLIE STANDARTIŅI

Zīda, zelta bārkstīm un auklu 12×22 cm.

DM 3.50.

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA

(14a) ULM Do., Wilhelmsburg. B. 1—8.

(552)

J. Niedras paskaidrojums Kanadas laikraksta Latvija-Brīvā Balss lietā

J. Niedra no Toronto piesūtījis mūsu laikrakstam šādu paskaidrojumu:

„Latvijas š. g. 29. sept. numurā publicēts LCKV priekšsēža V. Januma paziņojums LCPV sēdē Augsburgā, ka es savā laikā esot bijis pilnvarots LCK uzdevumā mēģināt panākt vienošanos ar Kanadas laikrakstu Brīvā Balss par abu apgādu un laikrakstu apvienošanu. Līgums tomēr bijis jāpiesūta LCK akceptam, bet tas neesot darīts, kādēļ LCK nolēmusi šo un citus tās vārdā Toronto noslēgtos līgumus neatzīt un atsaukt man pilnvaras.

Lai cik žēl arī būtu, taisnības labad esmu spiests paskaidrot, ka šis V. Januma paziņojums neatbilst patiesībai.

LCK man izdotajā pilnvarā nebēt runa par mēģinājumu panākt vienošanos ar Brīvo Balsi, bet gan ir pavisam noteikti man uzdots apvienot abus apgādus un laikrakstus, kā arī nodibināt un vadīt jaunu laikrakstu Amerikai. Līguma apstiprinājumu LCK pilnvarojums nemaz neparedz.

Neskatoties uz to, līgums LCK ir piesūtīts tā noslēgšanas dienā, t. i. š. g. 23. jūnijā. Kāpēc šo faktu V. Janums LCPV sēdē noklusējis, nav zināms, bet tas ir radījis pārpratumus un nepamatotus uzbrukumus man un pārējiem LCK apgāda darbiniekiem. Kā tas lasāms LCK š. g. 21. jūlija sēdes protokolā (prot. 113, § 6), LCK ar Toronto noslēgtiem līgumiem iepazinusies, necelot pret tiem iebildumus, un pieņēmusi zināšanai bez iebildumiem arī jaunā laikraksta Latvija-Brīvā Balss iznākšanu. LCK vadību visu laiku esmu informējis par jaunā laikraksta tapšanu un regulāri esmu saņēmis arī LCK vadības norādījumus LCK apgāda darbam Kanadā.

Pēc LCK š. g. 5. sept. lēmuma par pilnvaru atsaukšanu laikraksts Latvija-Brīvā Balss ir nodots Daugavas Vanagiem. Laikrakstos Laiks un Latvju Ziņas ievietotajos rakstos par sabiedrisko līdzekļu izsaimniekošanu LCK apgādā nav pat neviena vārda patiesības. Tajos pavisam skaidri saskatāms nolūks — mest ēnu uz citiem laikrakstiem un sēt neuzticību pret sabiedriskiem pasākumiem, lai no tā iegūtu paši. Jānožēlo tikai, ka konkurences cīņā tiek pielietoti tik zemu kvalificējami līdzekļi un paņēmieni.

J. Niedra,
bij. LCK loceklis un apgāda Kanadā vadītājs."

LCK Vācijā priekšsēža V. Januma atbilde

Pievienojoties iepriekšējā paskaidrojuma autoram J. Niedram, ka informācija par laikraksta Latvija - Brīvā Balss izveidošanos, kas jau sniegta gan laikrakstā Laiks, gan citur, daudzas reizes bijusi tendencioza un nepareiza, LCK tomēr arī J. Niedras sniegtos paskaidrojumus nevar atzīt par pareiziem.

Liekas, J. Niedra vēl nebūs aizmirsis, ka jautājums par laikraksta Brīvā Balss pirkšanu pārrunāts jau 1951. g. februāŗa beigās, bet LCK bija pret laikraksta pirkšanu vai jauna izdošanu. Kārtojot savu izceļošanu uz Kanadu, J. Niedra šo jautājumu ierosināja no jauna. Tā bija viņa ideja, un pēc ļoti plašas argumentācijas par tās reālizēšanu LCK beidzot savā 18. marta sēdē tam piekrita un nolēma pilnvarot J. Niedru sākt sarunas un panākt vienošanos par LCK apgāda un Brīvās Balss apgāda apvienošanu.

Pamatojoties uz šo lēmumu, 1951. g. 4. maijā izdevu J. Niedram apliecību, ka LCK viņu pilnvaro uz savstarpējas vienošanās pamata apvienot Latviešu apgādu Kanadā ar LCK apgādu, kā arī šo apgādu laikrakstus. Apvienošanai jānotiek pēc labākās apziņas, ar noteikumu, ka ar to netiek nelabvēlīgi skartas LCK apgāda un laikraksta Latvija saimnieciskās un ideoloģiskās intereses.

Kā redzams no šīs apliecības, tad J. Niedra nav bijis pilnvarots slēgt LCK vārdā kādus galīgus līgumus. Šādu viņam dotā pilnvarojuma apjomu viņš bija arī pareizi sapratis un, piesūtot pirmo līguma projektu, tanī bija paredzējis 7. §, kurā noteikts, ka „šis līgums stājas spēkā ar tā ratifikācijas dienu Latviešu apgādā Kanadā un LCK".

Tas pats redzams no J. Niedras š.g. 15. jūlija vēstules, ar kuŗu viņš bija arī piesūtījis ar Daugavas Vanagiem Kanadā un ASV noslēgto līgumu, ar kuŗu viņš starp citu uzņēmies 5000 dol. lielu līgumsodu. Vēstulē J. Niedra starp citu lūdz šim līgumam „LCK novērtējumu vai akceptu". Tātad J. Niedra, pretēji tagadējiem viņa apgalvojumiem, savas darbības laikā gluži labi ir sapratis un zinājis, ka viņš nav pilnvarots slēgt galīgus līgumus bez LCK akcepta.

Ja J. Niedra tagad apgalvo, ka LCK savā 21. jūlija sēdē esot iepazinusies ar Toronto noslēgtiem līgumiem un tos bez iebildumiem pieņēmusi zināšanai, tad tas ir nepareizi. LCK par viņa rīcību bija stipri pārsteigta un bija pret līguma ar Daugavas Vanagiem iedzīvināšanu. Sakarā ar to š. g. 22. augustā J. Niedram rakstīju vēstuli, kurā aizrādīju — „Jūs, Niedras kungs, no LCK nemaz nebijāt pilnvarots šādu līgumu parakstīt, un vai LCK šo līgumu akceptēs, to es vēl nezinu."

Kas zīmējas uz LCK apgāda pārvaldes komisiju, tad tādu ar LCK 7. aprīļa lēmumu izraudzīja, vadoties no domas, ka laikraksta Latvija izdošana Vācijā turpināma arī tādā gadījumā, ja LCK locekļi izceļotu. Tā kā no LCK locekļiem, dažādu iemeslu dēļ, zināms skaits vēl palika Vācijā, tad nekāds pārtraukums LCK darbībā neiestājās, un ieceltā komisija palika tikai uz papīra, jo tā nav sanākusi nevienā sēdē, nav konstruējusies kā juridiska persona un — galvenais — nekad apgādu nav pārņēmusi. Tāpēc, liekas, ir pilnīgi nevietā J. Niedras izbrīna par to, ka LCK šo savu lēmumu ir grozījusi, jo liktos gan kuŗam katram saprotams, ka kādu saimniecisku uzņēmumu var sākt pārvaldīt tikai pēc tā faktiskās pārņemšanas.

Aizbraucot uz Kanadu, J. Niedra ziņoja, ka apgādam parādu nav un tā darbības turpināšanai briesmas nedraud. Noslēdzot bilanci uz š. g. 1. jūniju, nācās konstatēt, ka apgāds strādājis ar zaudējumiem. Jāpieņem, ka šo nepareizo informāciju J. Niedra sniedzis, vai nu nepārzinot patieso apgāda stāvokli, vai arī — lai LCK piekristu aizdevuma piešķiršanai Kanadas laikrakstam un lai panāktu piekrišanu zināmu abonentu pārņemšanai.

Lai gan J. Niedra no saviem laikraksta Latvija licenciāta pienākumiem bija atbrīvots, sākot ar š. g. 17. maiju, viņš tomēr, neraugoties uz manu š. g. 11. jūlija vēstulē katēgoriski izteikto noliegumu, arvien vēl centās pārņemt Latvijas līdzekļus Amerikā un vēl š. g. 3. augustā ir rakstījis LCK apgāda saimniecības vadītājam, ka LCK apgāda pašreizējie pārstāvji Kanadā nekādā gadījumā neesot uzskatāmi par Latvijai labvēlīgi noskaņotiem, kāpēc pie tiem atrodošies Latvijas rezerves līdzekļi tikšot ieskaitīti LCK apgāda Amerikas kontā.

Sakarā ar šādu J. Niedras neattaisnojamu rīcību, vēl pēdējo reizi mēģināju viņa aktīvitāti šinī virzienā ierobežot un savā š. g. 22. augusta vēstulē viņam uzsvērti atgādināju, ka iekasēt no pārstāvjiem abonentu maksas viņš nav pilnvarots, un tas, ko viņš uzsācis, man ir pilnīgi nesaprotams. Tāpēc arī lūdzu, starp citu, no Latvijas pārstāvja V. Ziediņa nepareizi iekasētos 100 dol. nekavējoties pārskaitīt Latvijas pārstāvim A. Āboliņam. Savā š. g. 3. augusta vēstulē J. Niedra gan ziņo, ka minētie 100 dol. atrodoties LCK apgāda bankas kontā (Kanadā). Mums tomēr liekas, ka šī J. Niedras izvēlētā banka nav pietiekami droša, un tāpēc es atkārtoti prasu, lai šos 100 dol. iemaksātu minētam Latvijas pārstāvim ASV.

Tā kā tanī pat laikā J. Niedra sāka interesēties arī par laikraksta Latvija Anglijas un jo sevišķi par Austrālijas abonentu pārņemšanu, tad bija skaidrs, ka viņa izdarītā laikrakstu apvienošana, kuŗai, kā jau minēts, bija jānotiek ar noteikumu, ka ar to nelabvēlīgi netiek skartas LCK apgāda un laikraksta Latvija saimnieciskās un ideoloģiskās intereses, izvēršas tieši pretējā virzienā.

Sakarā ar to LCK savā š. g. 5. septembra sēdē J. Niedras slēgtos līgumus neakceptēja un viņam š. g. 4. maija apliecībā izteikto pilnvarojumu atsauca.

Ar to pārrunas šinī jautājumā izbeidzu un turpmākiem rakstiem presē neatbildēšu.

V. Janums,
LCK priekšsēdis

Prasa laiku imigrantu „sagremošanai"

Apšaubot Austrālijas valdības plānu lietderību par lielāka imigrantu skaita uzņemšanu ik gadus, kāds lasītājs vēstulē Daily Telegraph redakcijai norāda, ka, pēc statistikas ziņām par 64 gadiem (1860.—1924. g.), gadskārtējais iedzīvotāju pieaugums Kanadā, Austrālijā un Jaunzēlandē caurmērā bijis 2 proc. Austrālijā tas sadalījies — 0,56 proc. no neto imigrācijas un 1,45 proc. no iedzīvotāju dabiskā pieauguma. Arī Sav. valstis statistika esot stipri līdzīga.

Pēc šīs atslēgas Austrālija ar saviem tagadējiem 8 milj. iedzīvotāju varētu uzsūkt caurmērā tikai 44.000 imigrantu gadā. Ja nu tā pagājušā gadā uzņēmusi 152.000 un cer apmēram tikpat uzņemt šogad, tas nozīmētu, ka nākošajos gados imigrantu skaits būtu jūtami jāierobežo. Rakstītājs tālāk atsaucas uz kāda austrāliešu tautsaimnieka izteicienu 1928. gadā, kur Austrālija salīdzināta ar milzu čūsku, kas vienā reizē uzņem milzīgu vairumu barības, bet kuŗai pēc tam vajadzīgs ilgs laiks tās sagremošanai. Tāpēc esot vajadzīgs Austrālijas imigrācijas normu nekavējoties samazināt par 50 proc. Pašreiz priekšroka esot jādod strādniekiem — vieniniekiem, bet sevišķi jāveicinot „piemērotu" vientuļu sieviešu iecelošana, jo tām Austrālijā paveroties labākās izredzes.

Napoleona Abukīras flote atkal dienas gaismā

Dažus kilometrus uz austrumiem no Aleksandrijas, Abukīras līcī, kopš kāda laika manāma liela rosība. Ūdenslīdēji nepārtrauktā virknē nirst un atkal parādas dienas gaismā ar dreizs plāksnēm, veciem bronzas lielgabaliem un to šāviņiem, kas viss pārsegts biezu rūsas, aļģu un gliemežvāku kārtu.

Tā ir klusā izskaņa 1799. g. še trakojošajai jūras kaujai, kurā Napoleona invāzijas floti sakāva britu admirālis Nelsons. Kādas grieķu firmas direktori bija nākuši pie atziņas, ka vēsture var noderēt ne tikai lasīšanai, bet arī veikalnieciskiem nolūkiem. Pēc rūpīgām vecu dokumentu studijām viņi atklāja, ka toreiz šeit Napoleona kuģi ar paceltiem karogiem nogājuši dibenā, kamēr septiņus briti ieņēmuši, bet četriem izdevies izbēgt. Firmai izdevās noskaidrot arī kuģu tonnāžu, lielgabalu skaitu, kā arī iegūt pārskatu par citām vērtībām, kas guļ jūras dibenā. Un tā kā pasaule atkal bruņojas un vecu dzelžu cena kāpj, firma noslēdza līgumu ar Ēģiptes valdību, iegūstot tiesības izcelt Napoleona Abukīras floti.

Vislielākās cerības liek uz tērauda naudas skapi, kurā franču admirālis Brijs glabājis naudu savu jūrnieku algām. Grieķu firma ar līdzšinējiem rezultātiem ļoti apmierināta. Toties smagi vīlušies daudzie Napoleona cienītāji, kas dienām ilgi sēdēja jūrmalā vai staigāja gar sūkņiem, lai citi pirms viņiem nenopirktu kādu sīkumu no bibliotēkām vai studiju istabām: ko 152 gados nebija sagrauzis laika zobs, to bija aizvākuši jūras iemītnieki.

Kaspijas jūras nafta nedodas viegli rokā

Lietpratēji jau agrāk par vienu no Maskavas plānotā Volgas—Donas kanāla uzdevumiem uzskatījuši Kaspijas jūras līmeņa pazemināšanu, lai atvieglotu piekļūšanu zem ezera slēptajiem naftas krājumiem. Šo naftas krājumu esamību, kā arī ļoti lielās grūtības to izmantošanā apstiprina arī fakts, ka Aga Kurbans Alijevs ar ģeologiem A. Jakubovu un V. Meliku-Paškajevu saņēmuši Staļina prēmiju par milzīgu naftas lauku atklāšanu Kaspijas jūrā. Turp devušies Azerbeidžanas naftas speciālisti, „komūnisti uzņēmuši drosmīgo naftas meklētāju, urbēju un citu speciālistu grupu vadību un, lielā Staļina vēstījumu inspirēti, tie visi tagad dodas pretim nebijušu apmēru sasniegumiem". Izvestija pieminēja arī jūrā izbūvējamās metalla salas, lai piekļūtu naftai, jo Kaspijas jūra ir ļoti nemierīga un stiprā mērā apgrūtina naftas iegūšanu, kā arī tās transportu. Te daudz varētu līdzēt jūras ūdens līmeņa pazemināšana, savienojot Donu un Volgu ar kanāli.

SPORTS

Arī Brazilijā latviešu sportisti sāk organizēties

Nesen pie Latviešu apvienības Brazilijā (LAB) nodibinājās sporta sekcija, kuŗas aktīvākie organizātori nāca no Sanpaulas latviešu jaunatnes. Sekcijas dibinātāju mērķis bija iedzīvināt arī Brazilijā latviešu sporta dzīvi. Sākumā noorganizējās divas jaunatnes volejbola vienības, kas uzsāka sagatavošanās darbu treneŗa Z. Adamsona vadībā. Labākais no abiem komplektējumiem pirmo reizi sacensībās piedalījās oktobŗa beigās, tā sākot arī Brazilijā populārizēt latviešu vārdu un Latvijas krāsas sporta laukumā.

Sarīkojumā piedalījās 124 braziliešu volejbola vienības, kas, sacenšoties divu zaudējumu sistēmas turnīrā, cīnījās par lielā Sanpaulas laikraksta Gazeta dāvātajām balvām. Latviešu jaunajiem sportistiem, kuŗu vienībā bez treneŗa Adamsona vēl spēlēja G. Lauris, E. Spērs, K. Puplaksis, G. Amanis, J. Ginters, A. Šneiders un A. Svalbe, pirmā debija nebija viegla, bet spēlētāji tomēr guva atzīstamus panākumus. Pirmās divas spēles latviešu vienība uzvarēja ar 15—2, 15—0 un 15—3, 15—1 rezultātiem, bet nākošās spēles nācās zaudēt, jo nebija vēl pietiekamas rutīnas. Pret iepriekšējā gada turnīra 2. vietas izcīnītājiem — kadetiem LAB zaudēja ar 5—15, 4—15, bet otram pretiniekam ar 7—15, 5—15. Ar gūtajām divām uzvarām tomēr pietika, lai LAB sešnieks ierindotos vienību grupā, kas dalīja 8.—16. vietu.

Jaunajos sportistos strāvo možs gars, un gribas ticēt, ka nākotnē viņi gūs vēl labākus panākumus.

L. Rudzītis

LAB volejbolisti Sanpaulā, Brazilijā.
Stāv 3. no labās puses vienības treneris Z. Ādamsons.

Izšķirējas spēles Dēvisa kausa izcīņā tenisā

SPORTA VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Var teikt, ka visas pasaules labākie tenisisti pašreiz sapulcējušies Austrālijā: 6 amerikāņi, 4 zviedri un pašu austrāliešu teicamā izlase gaida izšķirējās sacensības Dēvisa kausa izcīņā. No 13.—15. decembrim Melburnā starpzonu finālā spēlēs ASV ar Zviedriju. Uzvarētāji no 26.—28. decembrim Sidnejā absolvēs izšķirējo spēkošanos. Visai droši paredz, ka tajā sastapsies kausa pag. gada ieguvēji austrālieši ar amerikāņu izlasi. Par labāko ieejas karti šai spēlē mazajam cilvēkam jāstrādā veselu nedēļu, taču zināms, ka dārgās biļetes kabatā daudziem latviešiem. Kupls skaits mūsu cilvēku redzēs arī Zviedrijas—ASV spēli. Latvija nekad nav piedalījusies Dēvisa kausa izcīņā. Latviešu meistari — kaut tas bija otrā pasaules kaŗa kņadā pazudušais slaidais A. Bērtiņ-Bērziņš, vai arī mūsu trimdas dzīves līdzgaitnieks E Ābeltiņš — savās spējās nepacēlās starptautiskā foruma augstumos, taču Dēvisa kausa izcīņai vienmēr esam sekojuši ar lielu interesi, gluži kā visiem citiem izciliem sporta notikumiem pasaulē — Anglijas kausa izcīņai futbolā, Tour de France gigantiskajām sacensībām riteņbraukšanā utt. Gan arī turpat otrajā pusē Baltijas jūrai — zviedru zemē tenisa sezona brīvajā dabā tikpat īsa kā mūsu dzimtenē, tomēr Zviedrijā ir daudz telpu tenisam ziemā. Latvijas brīvības laiks izrādījās pārāk īss, lai mēs paspētu tikt pie tenisa halles, mākslīgā ledus slidotavas un labas ziemas peldētavas.

Liekas, ka Dēvisa kausa izcīņas izšķirējās spēlēs šogad galvenās figūras būs Austrālijas 1950. g. čempions amerikānis Diks Sevits un Amerikas 1951. g. meistars austrālietis Franks Sedžmens. Pirmais pie tam ir arī Vimbldonas šāgada laureāts. Pērn Sevits ieradās šajā kontinentā kā samērā maz pazīstams amerikāņu spēlētājs, bet vienīgi ļoti labām servēm. Viņš negaidīti kļuva Austrālijas meistars. Franks Sedžmens šogad atkal izdarīja to, ko ASV tenisa meistarsacīkšu 70 gadu gaŗajā vēsturē nebija spējis neviens cits ārzemnieks: finālā pieveicot amerikāni Viktoru Seiksasu ar 6—4, 6—1, 6—1, viņš tika Amerikas meistara godā, un tagad ir pirmais austrālietis ar šādu titulu. Ierodoties Sidnejā, zviedri apgalvoja, ka viņiem šogad lielākas izredzes kā jebkad iegūt Dēvisa kausu. Austrālieši un amerikāņi tā nedomā, jo viņu uztverē galvenais jautājums ir un paliek — ASV vai Austrālija! Šejienes presē visvairāk aprakstītais zviedru reprezentants ir Lenarts Bergelins — Zviedrijas tenisa zvaigzne Nr. 1. Uz ASV—Zviedrijas spēli lidmašīnā tieši no Stokholmas ieradīsies Melburnā grupa zviedru bagātāko un „karstāko" skatītāju, galvenokārt tenisa sporta darbinieki un žurnālisti.

Austrālieši ne bez pamata priecīgi, ka ASV vienībā šoreiz nav amerikāņu 1950. g. čempiona A. Larsena, kas tik trokšņaini uzvedās pag. gada turnejā Austrālijā. Viņu savā varā bija paņēmis arī austrāliešu garīgais klus. Kāds būs amerikāņu sastāvs, noskaidrosies tikai vēlāk— pēc rezultātiem treniņos un pirmajos sarīkojumos Austrālijā. Austrāliešiem stāvoklis daudz vieglāks. Noteikts Nr. 1 ir F. Sedžmens, Nr. 2 — K. Mekgregors un Nr. 3 — M. Rose. Pēc lieliskām sekmēm tenisa laukumā aizvadītajiem daudziem gadiem vienībā vairs nebūs Džona Bromviča, kas vēl pērn bija varens cīnītājs un palīgs Dēvisa kausa atgūšanai Austrālijai. Tagad Bromvičs kļuvis tirgotājs — nevalīgs un arī jau pavecs, tāpat kā viņa lielais laika biedrs Adrians Kvists. Austrālijai ir milzīgas jauno tenisistu rezerves, salīdzinot ar tikai marlietāju ... vairāk nekā 8 milj. iedzīvotāju, varbūt pat vislielākās pasaulē, taču līdz Dēvisa kausa vienības augstajam sniegumam tikuši vienīgi 3 augstāk minētie — visi vēl ļoti jauni, tikko pārsnieguši 20 dzīvības gadu.

Austrāliešu prese Dēvisa kausa izcīņai pašreiz velti īstus „palagus". Varam iedomāties smago sitienu, ja varbūt amerikāņi trofeju aizvedīs pāri ekvatoram uz savu zemi. Austrālijas vispopulārākais tenisa žurnālists, pats bij. Dēvisa kausa vienības dalībnieks un šogad atkal austrāliešu izlases sastāva pārzinis Harijs Hopmans tomēr apgalvo: „Mēs uzvarēsim!"

Arnolds Šmits

Rakstīts novembra beigās

Latviešu sportisti Eiropā un citos kontinentos

Ročdales latv. sporta kopa Vidzeme rīkoja pirmo reizi Vidzemes kausa izcīņu basketbolā. Kausu dāvājuši Ročdales tautieši izcīņai Ziemeļanglijas baltiešu sportistiem. Izcīņai jānotiek 2 reizes gadā. Pirmajā turnīrā kausu ieguva lietuviešu Vilnius piecnieks, kas ar 49—35 pieveica lietuviešu Anglijas meistarvienību Kovas. 3. vietā ierindojās Trimda, bet 4.—6. v. dalīja Ekebija, Vidzeme un Venta. Turnīra spēļu atsevišķie rezultāti šādi: Vilnius—Venta 46—27, Kovas—Ekebija 45—37, Trimda—Vidzeme 50—48 (2. pagarinājumā), Vilnius—Trimda 38—30, Ekebija—Vidzeme 27—20, Kovas—Venta 79—39, Trimda—Kovas 37—33, Vilnius—Ekebija 49—28, Kovas—Trimda 38—28, Kovas—Vilnius 76—58. Finālā atkārtojumā tad nu uzvarēja Vilnius, gan ļoti rupjā spēlē.

Basketbolists Guntars Šulcs spēlē savas koledžas (Fullertonā, Kalifornijā) ūdens polo vienībā, palīdzēdams izcīnīt vairākas iespaidīgas uzvaras.

Uldis Biuķis, jaunās paaudzes vieglatlēts, kas sev pievērša uzmanību vēl dzīvodams Oldenburgā, piedalīdamies 4 sacīkstēs, izcīnījis 2 uzvaras, 1 trešo un 1 ceturto vietu tāllēkšanā; labākais rezultāts 5.784 m. Arī 100 m skrējienā viņš 2 reizes ierindojies 4. vietā ar labāko laika atzīmi 11,9 sek. Sportists pašreiz dzīvo Ridža fermā, Ilinoisā.

Toronto latviešu sporta kopa bija rīkojusi volejbola turnīru sievietēm, kurā bez mājniecēm, vietējām igaunietēm un ukrainietēm piedalījās arī Hamiltonas latvietes. Sacenšoties tikai 2 setu spēlēs, uzvarēja igaunietes, atstājot 2. v. Toronto latvietes (labāka iegūto un zaudēto punktu attiecība), 3. Hamiltonas latvietes un 4. ukrainietes. Igaunietes nezaudēja nevienu setu, ukrainietes nevienu neuzvarēja, bet Toronto un Hamiltonas latvietes, pieveicot ukrainietes, savstarpējā spēlē uzvarēja pa setam. Toronto vienībā spēlēja Pālēna, Ozoliņa, Floriņa, Lazda, Ādmine, Kiršа un Viškere, bet Hamiltonu pārstāvēja Fogele, Kraukle, Kienerte, Laure, Jurševska un Lēvalde.

Toronto latv. sporta kopas basketbolisti ar 26—24 uzvarēja Hamiltonas DV, spēlējot sekojošā virknējumā: Simsons, Auziņš, Cinovskis, Skiliņš, Šilders, Pērkons, Cīrulis, Skrastiņš un Puķītis. Hamiltoniešu saspēli lieliski vadīja tikko no Anglijas iebraukušais Raimonds Bulte. Bez viņa vienībā vēl spēlēja Ansons, Auzers, Zulps, Treimanis, Kuncāns, Benksons, Leja un Avens.

Kanadas latviešu junioru meistarsacīkstēs paukošanā cīņā ar zobenu uzvarēja Teodors Grīnfelds, tālākās vietās atstājot B. Zundānu, E. Muskatu, D. Ikeru, E. Heniņu un L. Gobu. Pirmo 3 vietu ieguvēji līdz ar to iekļuva senioru klasē.

Ontario apgabala galda tenisa meistarsacīkstēs piedalās arī 1 latviešu sieviešu un 2 vīriešu vienības, kas startē no Toronto YMCAs latviešu kluba. Sieviešu vienība, kurā spēlē Aina Balode, Velta Ādmine un Māra Galvāne, jau guvusi 2 uzvaras, pieveicot Raiersona preses vienību, kurā spēlē arī Kanadas meistare Perkina, un Ziemeļtoronto izlase. Meistarība notiks 2 aplos.

Bradfordas latv. sporta kopas Trimda meistarfīcīlu galda tenisā vīriešu konkurencē eguva Krūmiņš, bet sieviešu — Audere.

Bez Baltijas valstu . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

spēku sastāvdaļu. Pēc kara tai bija jāatgriežas Polijā, utt.

Buzulukā bija iekārtots ģenerāļa Andersa — šīs formējamās armijas komandiera — štābs. Bet daudzi, kurus viņš gaidīja, neieradās. Poļu armijas *ziedu* — ap 12.000 karavīru — bija nogalināti Katinā. Tas atklājās tikai 1943. g. Kad Anderss vaicāja Staļinam par viņu likteni, pēdējais atbildēja, ka laikam jau tie būšot aizbēguši uz Mandžuriju... Tūkstoši un atkal tūkstoši pazuda ceļā, — jo kas gan viss NKVD zemē var gadīties!

Buzulukā saplūda ziņas par neskaitāmām koncentrācijas un darba nometnēm bezgalīgajā Krievzemes plašumā. No atsevišķiem ziņojumiem kopā radās visai pilnīga šausmu mozaīka. Un gandrīz ikviens no atnācējiem varēja pastāstīt, ka blakus viņam mituši arī likteņa biedri — latvieši. Bet neviena latvieša toreiz nebija Buzulukā, kas būtu varējis fiksēt šīs svaigās atmiņas: vārdus, vietas un notikumus. No 1.600.000 poļiem 115.000 izdevās Krieviju atstāt, to vidū arī daudzām sievietēm un bērniem. Patiesībā — tas visai neliels procents . . .

*

Kopš tām dienām ir pagājuši desmit gadu. Daudz kas noticis, un daudz kas grozījies. Poļu 2. armijas korpuss ģen. Andersa vadībā bija kļuvis slavens Italijas kara gājiena laikā, pats Anderss apbalvots ar visām iespējamām sabiedroto goda zīmēm. Bet — uzvaras parādē Londonā poļi uzaicināti netika. Tās toreiz vairs nebija politiski izdevīgi... Pats galvenais mērķis — atgriešanās Polijā — palika nesasniegts. Demobilizēto poļu karavīru vairums — pāri par 100.000 — joprojām mīt Eiropā, Lielbritānijā un Francijā.

4000 kilometru uz rietumiem no Buzulukas — Londonā šodien ģen. Anderss stāv jaunu problēmu priekšā — atkal ir runa par armijas atjaunošanu, atkal var rasties jautājums par ceļa laušanu dzimtenes virzienā. Eizenhauera Eiropas armijā (tā ir mūsu kontinenta vienīgā cerība) labi iederētos šie kaujās rūdītie vīri. Bet — šiem pašiem vīriem, kas tik daudz reizes vīlušies, nav vēlēšanās kļūt par kara kalpiem. Aiz armijas jāstāv suverēnai politiskai varai, karavīru acu priekšā jābūt skaidram mērķim — dzimtenes neatkarībai. Plašais uzdevums — Eiropas atbrīvošana, cik arī tas būtu skaists pats par sevi, ir pārāk izplūdis un maz saistošs.

*

Londonas bagāto laužu kvartālā Meifērā ir kāda maza, gluži pelēka šķērsieliņa, kas turklāt rāda vācu mesto bumbu rētas. Starp auto garāžām ir šaura eja, pa kuru apmeklētājs nokļūst stāvās kāpnēs, kas ved augšup ģen. Andersa darba mītnē. Cik arī neizskatīga būtu šī vieta, tā ir nervu centrs kādai lielai kustībai, kas nav izbeigusies, bet, gluži otrādi, gaida savu stundu. Šo stundu gaida arī plecīgais pusmūža vīrs, kas nekad nav bijies ne no vāciešiem, ne no krieviem, ne arī no paša velna.

Kopš Buzulukas ir mainījušies laiki, apstākļi, vieta, bet mērķis paliek tas pats. „Poļu karavīru noskaņojums ir lielisks," tiek stāstīts šai mītnē, „viņi ir pilnīgi pārliecināti par brīvās pasaules uzvaru. Poļu karavīri ir organizēti bijušo cīnītāju apvienībā, kā arī atsevišķo pulku asociācijās, kur viņos kopj kareiviskos tikumus un biedriskuma garu."

„Poļu un latviešu sadarbība ir būtiska mūsu kopējos centienos un cīņā, kuŗas mērķis ir mūsu nācijas brīvība. Maršals Piļsudskis kādreiz teica, ka bez Baltijas valstu neatkarības nav iespējama īsta Polijas neatkarība. Šis ir visu poļu viedoklis un pārliecība. Pēdējo 12 gadu smagie pārdzīvojumi izveidojuši daudz ciešākas garīgās saites starp poļu nāciju un baltiešu kaimiņiem, kuŗu vidū latviešiem ir tik ievērojama loma. Polijas un Latvijas sadarbība nākotnē būs dibināta uz dziļi izprastām savstarpējām interesēm un būs ciešāka nekā jebkad."

*

Kā būs pēc nākamiem 10 gadiem? Vai ģenerālis Anderss beidzot būs nokļuvis vietā, kas atrodas vidusceļā starp Buzuluku un Londonu? Vai gaŗais apkārtceļš beidzot būs beidzies un ilgās cīņas mērķis sasniegts? Ceļš uz turieni mums ar viņu ies līdztekus.

V. Sk.

NEDĒĻAS POLITIKA ĪSUMĀ

Atlantika saimei pagaidām nav jābaidās no padomju agresijas? — Adenauers organizē „mazo aliansi" — Rietumvācijā uzliesmo politiskais terrors — Slepenas apspriedes atbrunošanās jautājumos Parīzē

ROMA:

Atlantika padomes konference beigusies, nolemjot vēl neatrisinātās problēmas tālāk apspriest nākošajā konferencē, kas, domājams, notiks 1952. g. janvārī, Lisabonā. Svarīgākais darba kārtības punkts bija rietumu militārā gatavība varbūtējas padomju agresijas atvairīšanai un plāni nākotnei šīs gatavības nemitīgai stiprināšanai. Daudzi delegāti Romā ieradās ar neslēptām bažām, bet aizbrauca mierīgāku sirdi, kad bija dzirdējuši ģenerāļa Eizenhauera un E. Herimena ziņojumus un nākotnes plānus. Eizenhauera ziņojumā uzsvērts, ka Rietumeiropas aizsardzības sistēma jau tagad pietiekami stipra, lai uzbrūkošo ienaidnieku spētu vismaz apturēt. Eizenhauers uzsvēra nepieciešamību pēc dziļumā izbūvētām aizstāvēšanās pozicijām un Rietumvācijas drīzas iesaistīšanas kopējā aizsardzības sistēmā uz absolūtas līdztiesības bazes, norādot, ka Atlantika saimei nav vajadzīgi „karavīri ar otrās šķiras kaujas morāli no otrās šķiras valstīm". — Vislielāko ievērību un visai nomierinošu iespaidu radījis slepenais ziņojums par to, ka vismaz pagaidām nav nekādu nopietnu pazīmju varbūtējai padomju agresijai, vismaz Eiropas sektorā. Padomju un satelītvalstu karaspēks kopš kara beigām visumā kļuvis gan labāk apmācīts un apbruņots, bet skaitliski nav pieaudzis. Kremlim zem ieročiem pašlaik ap 4 milj. vīru, resp. 175 divīzijas, no kurām 65 motorizētās ar apm. 30.000 tanku. 20.000 lidmašīnu apkalpei Pad. savienībā un satelītvalstīs ir 500.000 vīru liels personāls, kamēr otri 500.000 kalpo flotē. Taču no visiem lielajiem spēkiem Kremlis Eiropas frontē nevarētu atļauties iesaistīt vairāk par 75 līdz 100 divīzijām. Pēc Francijas ārlietu ministra Šumana ierosinājuma Francijai, Rietumvācijai, Italijai, Beļģijai, Holandei un Luksemburgai jau nākošā gada aprīlī vajadzētu uzsākt 43 divīziju uzstādīšanu Eiropas armijas ietvaros. Ja pārējās Atlantika pakta valstis attiecīgi palielinātu savu bruņotu spēku lielumu, resp. Eiropā novietoto divīziju skaitu, 1945. g. rietumvalstīm padomju agresijas atvairei būtu 100 divīziju kaujas gatavībā, labāk apmācītas, apbruņotas un ar augstāku kaujas morāli nekā pretiniekam.

LONDONA:

Pirmā oficiālā apmeklējumā kopš kara beigām šai nedēļā britu galvaspilsētā viesojās Rietumvācijas ministru prezidents un ārlietu ministrs Dr. Adenauers, jau pirmajā dienā ierodoties pieklājības vizītē pie britu premjērministra Čerčila un ārlietu ministra Īdena. Dr. Adenaueru audiencē pieņēma arī Anglijas karalis Džordžs VI. Rietumvācijas ministru prezidenta apmeklējums ievada jaunu posmu abu valstu attiecībās. Tālāk tās veidosies uz līdztiesības bazes, par ko panāca vienošanos nesenajā Parīzes konferencē. Kaut arī Dr. Adenauers Londonā neieradās uz konkrētām sarunām ar britu valdību, viņš pārrunāja vairākus abu valstu turpmākajām attieksmēm svarīgus jautājumus. Viens no tiem ir britu nostāja Rietumvācijas remilitarizācijas jautājumā, ko bundeskanclers mēģinājis saistīt ar prasību par visu savā laikā par kara noziegumiem notiesāto un vēl joprojām apcietinājumā turēto vācu virsnieku atbrīvošanu. Otrs svarīgākais temats bija Bonnas valdības nostāja Vācijas vienības jautājumā. Adenauers atkārtoti apliecināja Rietumvācijas piederību rietumvalstu aizsardzības kopībai un apņemšanos neizmantot austrumjoslas „vilinošos" piedāvājumus, lai izspēlētu rietumus pret austrumiem un tā uzlabotu savas taktiskās pozicijas. Abu iepriekšējo problēmu rezultātā Adenauers mēģināja pamudināt Londonu mainīt katēgoriski noraidošo nostāju Šumana plāna un Eiropas armijas jautājumā, kas Rietumvācijā radījusi nopietnu satraukumu.

STRASBURGA:

Atceļā no Londonas Adenauers paredzējis nākošās nedēļas sākumā ierasties Eiropas konsultatīvās padomes sesijā Strāsburgā, kas nu jau risināsies vairāk par nedēļu. Tā kā visi mēģinājumi konkrētizēt plānus brīvo Eiropas valstu koordinācijai, izveidojot attiecīgu izpildpadomi, atdūrušies uz sīvu britu un skandināvu pretestību, bundeskanclers nodomājis pagaidām organizēt „mazo alianci" starp Rietumvāciju, Franciju un Italiju. Šai nolūkā viņš Parīzē satiksies ar abu valstu ārlietu ministriem. Daudzos delegātos vērojama vilšanās par niecīgajām izredzēm uz būtisku progresu šai sesijā.

BONNA:

Visā Rietumvācijā lielu satraukumu radījusi līdz šim vēl nenoskaidrotā atentātu sērija ar pa pastu piesūtītu sprāgstbumbu palīdzību, kas prasījusas 2 nogalinātos un 12 smagi ievainotos. Pēc jaunākās versijas iespējams, ka visas trīs sprāgstbumbas nosūtījusi viena persona. Pirmajai no tām par upuri krita laikraksta Bremer Nachrichten galv. redaktors Ādolfs Volfards, otrajai — kāda Eistrupas pasta ierēdne. Tā kā pēc abām pirmajām eksplozijām visā Rietumvācijā bija izsludināta trauksme un iedzīvotāji pa radio brīdināti, Verdenas tuvumā Lejassaksijā dzīvojošajam labības tirgotājam Hengam izdevās no nāves izglābties un nodot nāvējošo „paciņu" policijai. Līdz šim noskaidrots vienīgi, ka piesūtītās bumbas ir līdzīgas tām, kādas kara laikā pielietoja vācu aģenti ārzemēs. Notikumi vairākas dienas bija vācu laikrakstu galvenais temats. Baiļu psīchoze tagad ir tik liela, ka tuvākajā laikā tikai retais uzdrošināsies atvērt firmu reklāmas nolūkos par brīvu piesūtītos paraugus. Kompetentās aprindas pieņem, ka mistiskās eksplozijas nav garā vāja darbs, bet gan tieši baiļu radīšanai domāta politiska terrora akcija. Reizē tas ir brīdinājums visām Rietumvācijas vadošajām aprindām, ka ienaidnieka relatīvās pasīvitātes laiks ir gaŗām un ikvienam jābūt gatavam vēl lielākiem nervu sasprindzinājumiem nākotnē.

PARĪZE:

UN sesijā padomju delegāts Višinskis, par pārsteigumu daudziem, beidzot piekrita Sīrijas, Pakistanas un Irakas priekšlikumam atbrunošanās jautājumus apspriest 10 dienu slepenās sarunās 4 lielvalstu starpā. Sesijas prezidenta, Meksikas delegāta Nervo vadītajā pirmajā sēdē rietumvalstis bija likušas sevi pārstāvēt kādam no palīgiem, kamēr Višinskis bija ieradies pats. Pēc sēdes viņš smaidīja un deklarēja, ka atmosfaira esot bijusi diezgan draudzīga. Francijas delegāts piebilda, ka sarunas vēl neesot risinājušās par pašu lietu. Otrā politiskā komisija ar 50 pret 6 balsīm pieņēma Pakistanas delegāta rezolūcijā formulēto rietumvalstu priekšlikumu uzaicināt Rietum- un Austrumvācijas, kā arī Berlīnes padomju un rietumu sektoru pārstāvjus deklarēt savus uzskatus brīvu vēlēšanu jautājumā visas Vācijas mērogā.

PANMUNDŽOMA:

Pēc pirmajām gavilēm par paredzamo mieru Korejā uz Ziemsvētkiem un sakarā ar to jau tagad pārtraukto kara darbību frontē, Vašingtona izdevusi oficiālu deklarāciju, ka cīņas nepārtrauks, iekams nebūs panākta pilnīga vienošanās, lai nedotu komūnistiem iespēju veltīgi vilcināt sarunas. ASV pastiprinājusies skepse, īpaši vēl joprojām neaizmirstās amerikāņu gūstekņu slepkavošanas dēļ. **G. G.**

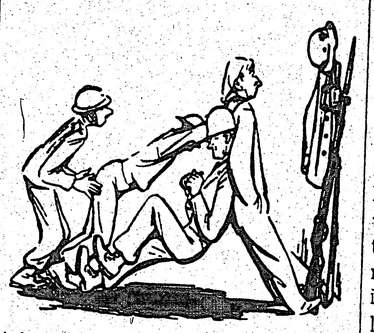

Apbruņošanās un „vācu pretestības kustība". Münchener Allgemeine

Kā krita Prāgas vicepremjērs

Pēc ziņām no Vīnes, bij. Čechoslovakijas komūnistu partijas ģenerālsekretāra R. Slanska krišana nežēlastībā bijusi visai drāmatiska. Rietumu presē dažādas baumas par viņu cirkulēja jau pirms vairākiem mēnešiem, kad Slanski atcēla no partijas ģenerālsekretāra amata. Toreiz Slanskis „tīrīšanām" par upuri nekrita un šķita pat iecelts vēl atbildīgākā amatā — par vicepremjēru un valsts saimnieciskās plānošanas sekcijas vadītāju. Viņa uzdevums bija kontrolēt un koordinēt visu resoru darbību un raudzīties, lai nenotiktu sabotāžas no pretvalstisku elementu puses.

Vēl desmit dienu pirms apcietināšanas klajā parādījās viņa kopotie raksti un runas, ko presē plaši reklāmēja kā „jaunu ievērojamu palīgu komūnistu partijas vēstures studēšanā un partijas biedru ideoloģiskā līmeņa celšanā."

Tagad Slanskis pats apsūdzēts pretvalstiskā darbībā un spiegošanā par labu ienaidniekam. Rietumvalstīs uzskata, ka Gotvalds ar paredzamo prāvu un Slanska notiesāšanu gribējis likvidēt savu bīstamāko pretinieku. Pašam Gotvaldam Kremlī pārmestas nacionālkomūnistiskas tendences un viņš centies parādīt, ka pie pašreizējā pārtikas apgādes sabrukuma vainojams kāds no „internacionālajiem" komūnistiem.

Interesanti, ka Brīvās Eiropas raidītājs jau novembŗa sākumā ziņoja par vadošo čechu komūnistu sazvērestību, kuŗas noluks bijis atbrīvoties no Maskavas ietekmes. Raidītājs toreiz apgalvoja, ka iegūti kādas slepenas konferences protokoli, kas neapšaubāmi pierādot Kremlim naidīgus strāvojumus. Vairākas vadošas amatpersonas izstrādājušas rūpīgu plānu, kā iegūt vairākumu lielajā partijas kongresā, pārtraukt attieksmes ar Pad. savienību un lūgt palīdzību rietumiem Maršala plāna ietvaros. Šai lietā bijis iejaukts arī Klementiss. Prezidents Gotvalds apvainojis Slanski, ka viņš šo sazvērestību nav laikā atklājis.

Prāgas vildība bijusi spiesta pirmo reizi oficiāli atzīt, ka čechu strādnieki „sporādiski" ķērušies pie streikiem, pretojoties komūnistu režīma mēģinājumiem likt viņiem par mazākām algām vairāk strādāt. Ziņojot par jauno stāvokli iepriekš nepieteiktā runā, ko pārraidīja visas čechu radiostacijas, ministru prezidents Zapotockis uzsvēra, ka streiku apspiešanai neesot pielietotas „policejiskas" metodes. Plašākie streiki notikuši lielajos rūpniecības centros Ostrovā un Kladno.

Tāpat kā Polijā, spēcīga opozicija strādnieku masās radās, kad valdība ilgāku laiku bija nepārtraukti prasījusi augstāku produkciju, kaut arī algas kopš maija bija „iesaldētas".

Diplomāti Albānijas krātiņā

Albānija ir vistumšākais un politiski noslēgtākais Eiropas kakts. Izņemot Francijas un Italijas sūtniecību, Tiranā diplomātiski pārstāvētas vienīgi satelītvalstis. Itaļi un franči, acīm redzot, pielaisti, ievērojot šo zemju spēcīgās kompartijas, bet arī šiem rietumu diplomātiem Tiranā nav nekāds vieglais mūžs. Viņi nedrīkst attālināties no sūtniecības tālāk nekā sniedzas skatos no sūtniecības logiem. Policijas uzraudzība ir tik rūpīga, ka tūdaļ apcietina un pārmeklē katru albāni, kas kaut mazākā mērā sadūries ar kādu no sūtniecības personāla, kaut vai uz ielas, palūdzot uguni.

Sūtniecību darbinieki drīkst iepirkties vienā vienīgā viņu rīcībā nodotā veikalā, kur samaksa izdarāma policistu uzraudzībā — lai diplomāti reizē ar banknotēm nevarētu nodot kādus ziņojumus. Par kādām normālām sabiedriskām vai pat draudzīgām attieksmēm ar sūtniecību personālu nevar būt ne runas. Sūtniecību rīcībā nedod arī tulku, un kad reiz viens bija pieteicies bez valdības ziņas, viņu apcietināja un kā spiegu notiesāja uz nāvi. Informācijas ziņā sūtniecības pilnīgi atkarīgas no valdības izdotā dienas biļetena angļu valodā, ko iepriekš cenzē padomju sūtniecība.

Vienīgais izņēmums šinī pilnīgajā izolācijas stāvoklī ir gadskārtējā oficiālā diplomātu pieņemšana pie ministru prezidenta Hodžas kādreizējā karaļa Cogu pilī. Bet arī tad franči un itaļi pēc oficiālās roku kratīšanas top kā lepras slimnieki noizolēti vienā zāles stūrī, liedzot viņiem jebkādu iespēju satikties ar satelītvalstu diplomātiem. Tāpēc nav jābrīnās, ka Francijā un Italijā pēc sūtņa posteņa Tiranā neviens sevišķi neplēšas.

DAŽOS VĀRDOS

Izņēmuma stāvoklis visā Ēģiptē izsludināts ar valdības rīkojumu pēc tam, kad asiņainas sadursmes ar britu karaspēku bija prasījušas ēģiptiešiem 43 kritušos un 87 ievainotos. Nacionālistu deputāti prasījuši pārtraukt diplomātiskos sakarus ar Angliju un visām tai draudzīgām valstīm.

Atceļā uz Ņujorku pēc Atlantika padomes sesijas Romā no Neapoles devies ASV ārlietu ministrs Ačesons.

Pēc apvērsuma Sīrijā, kas bija ceturtais 3 gadu laikā, par valsts un ministru prezidentu kļuvis līdzšinējais aizsardzības ministrs Silo.

Paralizi bēgļu darbā radīšot paredzētais samazinājums pārvaldes budžetā no 720.000 uz 500.000 dolariem, deklarējis UN Bēgļu komisārs van Heuvens-Gedharts.

No jauna noraidīts Vācijas austrumjoslas valdības aprindās priekšlikums par starptautisku kontroli varbūtējām vēlēšanām visā Vācijā.

Smagi sodi paredzēti jokdariem Rietumvācijā, kas apgrūtinās pastu un paziņās ar „sprāgstbumbu paciņu" atdarinājumiem.

Spontānu palīdzību Itālijai sakarā ar nesenējām plūdu katastrofām organizē gandrīz visās pasaules valstīs.

Jau 141 upuŗus prasījis pēkšņais spēcīgais Hibokhibokas vulkāna izvērdums Filipīnu salās.

Cilvēku tiesību dienu 10. decembrī visā pasaulē atzīmēt uzaicinājis UN ģenerālsekretārs. Šai datumā pirms 3 gadiem pieņēma cilvēku tiesību chartu.

Padomju izlūkdienesti piespieduši nolaisties amerikāņu lidmašīnu virs Ungārijas territorijas, ziņoja TASS, atklājot mīklu par bez vēsts pazudušo lidaparātu. Atrastie materiāli esot apstiprinājuši aizdomas, ka lidmašīnai bijuši dažādi noziedzīgi nolūki, ieskaitot sabotieŗu un spiegu izsēdināšanu. ASV valdība gatavojas enerģiskai rīcībai, lai pēc nāktu lidmašīnas apkalpes tūlītēju atbrīvošanu.

Rietumberlīnē pārbēdzis padomju uranspeciālists Fedja Astapčovs, kas bija nodarbināts atbildīgā amatā Aues uranraktuvēs. Astapčovs ir Staļina prēmijas laureāts.

Pēc apvērsuma Sīrijā, kas bija ceturtais 3 gadu laikā, par valsts un ministru prezidentu kļuvis līdzšinējais aizsardzības ministrs Silo.

Paralizi bēgļu darbā radīšot paredzētais samazinājums pārvaldes budžetā no 720.000 uz 500.000 dolariem, deklarējis UN Bēgļu komisārs van Heuvens-Gedharts.

No jauna noraidīts Vācijas austrumjoslas valdības aprindās priekšlikums par starptautisku kontroli varbūtējām vēlēšanām visā Vācijā.

Smagi sodi paredzēti jokdariem Rietumvācijā, kas apgrūtinās pastu un paziņās ar „sprāgstbumbu paciņu" atdarinājumiem.

Spontānu palīdzību Itālijai sakarā ar nesenējām plūdu katastrofām organizē gandrīz visās pasaules valstīs.

Jau 141 upuŗus prasījis pēkšņais spēcīgais Hibokhibokas vulkāna izvērdums Filipīnu salās.

Cilvēku tiesību dienu 10. decembrī visā pasaulē atzīmēt uzaicinājis UN ģenerālsekretārs. Šai datumā pirms 3 gadiem pieņēma cilvēku tiesību chartu.

Padomju izlūkdienesti piespieduši nolaisties amerikāņu lidmašīnu virs Ungārijas territorijas, ziņoja TASS, atklājot mīklu par bez vēsts pazudušo lidaparātu. Atrastie materiāli esot apstiprinājuši aizdomas, ka lidmašīnai bijuši dažādi noziedzīgi nolūki, ieskaitot sabotieŗu un spiegu izsēdināšanu. ASV valdība gatavojas enerģiskai rīcībai, lai pēc nāktu lidmašīnas apkalpes tūlītēju atbrīvošanu.

Rietumberlīnē pārbēdzis padomju uranspeciālists Fedja Astapčovs, kas bija nodarbināts atbildīgā amatā Aues uranraktuvēs. Astapčovs ir Staļina prēmijas laureāts.

DM 11 milj. deficīts pēc Retumvācijas iekšlietu ministra Lēra datiem ir Vācijas komūnistu partijas pagrīdes darba rezultātā rietumu okupācijas joslās.

Pretgaisa aizsardzības uzvalkā, 20 tuvāko piederīgo un draugu pulkā savu 77. dzimumdienu atzīmēja Anglijas ministru prezidents Vinstons Čerčils. Viņam gandrīz 40 kg smagajā tortē bija attēlotas visas premjēra nozīmīgākās dzīves gaitas.

Arī vienotai Vācijai būtu jāpieder austrumu blokam, deklarēja padomju joslas valdības ārlietu ministrs Dertingers.

Bez pašu zaudējumiem UN aviācijas spēki lielā gaisa kaujā virs Ziemeļkorejas notriekuši 6 divmotorīgos TU-2 bumbvedējus, 2 MIG-15 turboiznīcinātājus un 3 strūkliznīcinātājus.

Ar 26 pret 18 balsīm Francijas nacionālā sapulces ārpolitiskā komisija akceptēja Šumana plānu, par spīti komūnistu un gollistu opozīcijai. Ja ar nedaļīgu sociālistu atbalstu to pieņemtu arī Nacionālā sapulce, Eiropas vienības idejas reālizācijas centieni būtu ieguvuši ievērojamu atbalstu.

Pretgaisa aizsardzība tagad Ungārijas skolās ir obligāts mācību priekšmets.

Īpašos sabotāžas kursos padomju joslā apmācīti 3000 Rietumvācijas komjauniešu — FDJ funkcionāru. Šiem nolūkiem paredzēti 4,1 milj. marku.

Lauku īpašumus ārzemēs Irānas šaha uzdevumā iepērk viņa vēstnieki ASV un Francijā. Bez tam šachs pārved daļu savu kapitālu uz ārzemēm.

Pērtiķus uz Maskavu nosūtījis Lionas zooloģiskais dārzs, apmaiņai pret 4 padomju vilkiem, 4 ziemeļbriežiem un vēl kādu retu briežu dzimtas eksemplāru, dodot 4 šimpanzes.

Amnestija uz Ziemsvētkiem apsolīta 273 vācu kara noziedzniekiem Jugoslavijā, kas izcieš piespriestos sodus.

Speciāli „enerģijas uzraugi" iecelti Vācijas padomju joslā. Tiem jārūpējas par elektrības taupīšanu, un viņiem ir ierobežotas policistu tiesības, arī kontrolēt dzīvokļus un par noteikumu pārkāpšanu iekasēt 50 marku sodus.

12 ieslodzīto no Velna salas nesen pārveda uz pārmācības namiem Francijā. Vēl jāpārved 8 mūža katordznieki, ar ko šī baigi slavenā ieslodzījuma vieta Franču Gvajanā būs likvidēta.

20. gadsimta pirmo pusi ainās rāda jauna vācu dokumentārfilma, kas izlases kārtībā sastādīta no dažādu vācu un ārzemju filmu chronikām 1,5 milj. m kopgaŗumā. Teicējs — filmu aktieris Viktors de Kova.

Atturēties no Rommela filmas Tuksneša lapsa izrādīšanas Vācijā amerikāņu filmsabiedrību 20th Century lūgusi ārlietu ministriju, jo vācu feldmaršala glorificēšanai šai filmā varot būt nevēlamas sekas.

74 proc. vēlētāju Dienvidvirtembergas pašvaldību vēlēšanās nobalsoja par bezpartējiskiem kandidātiem (pret 60 proc. 1948. g.). Visas partijas kopā ieguva tikai 25 proc. balsu. Vācu partiju prese centās šo rezultātu noklusēt.

Ar likumu atziegt peldkostīmus pieprasījusi 500.000 locekļu lielā britu nudistu apvienība.

Gluži neparastā kārtā kādā „futbola kaušanā" Eizenercā, Austrijā, publika nostājās tiesneša pusē, aizstāvot viņu pret zaudējušās „sportistu" vienības mežonīgu uzbrukumu. Kautiņš sākās, kad kāds spēlētājs īsi pirms spēles beigām iesita tiesnesim sejā un pēdējais atbildēja ar diviem „āķiem". Divi sportisti nogādāti slimnīcā.

Atvērt dažas Parīzes „izpriecu vietas", kas kopš dažiem gadiem slēgtas, pa UN sesijas laiku ierosinājušas dažas UN instances. Šo īpato ziņu, atsaucoties uz kādu diplomātu, sniedza nopietnais konservātīvais Londonas Daily Mail.

60 marku eksemplārā Parīzē jau maksā amerikāņu žurnāla Collier's numurs, kurā bija publicēti „1960. g. ziņojumi" par trešā pasaules kaŗa iznākumu un UN okupāciju Pad. savienībā. Šaijo pilī „melnajā tirgū" piedāvā 5000 franku par šo numuru, kas devis iemeslu tik daudz pārrunām, arī neapmierinātībai dažās rietumu politiskās aprindās nātībai dažās rietumu politiskās aprindās.

Mohameda Mosadeka gīboņi nemaz neesot īsti, ziņo amerikāņu ārsti, kas viņu vienā tādā reizē izmeklējuši un konstatējuši gluži normālu pulsu, elpošanu un sirds darbību.

Tito valdība atļāvusi Jugoslavijā palikušajiem vāciešiem iegādāties bijušo fašistu namus pilsētās uz 30 gadu nomaksu. Drīzumā līdzīgā kārtā atļaušot iepirkt arī lauku īpašumus.